

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Årsredovisning 2009

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Årsredovisning 2009

Foto omslag: Länsstyrelsen i Stockholms län

Utgivningsår: 2010

ISBN: 978-91-7281-374-8

Länsstyrelsen i Stockholms län

Tfn 08-785 40 00

Årsredovisningen hittar du på vår webbplats www.lansstyrelsen.se/stockholm

Innehåll

Landshövdingen sammanfattar år 2009	7
Verksamhet.....	13
Organisation	15
Året i siffror	16
Länsstyrelsens sakområden – mål och återrapporteringskrav	23
Yrkesmässig trafik, körkort och trafikföreskrifter	24
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor.....	26
Regional tillväxt	28
Infrastrukturplanering	37
Hållbar samhällsplanering och boende	40
Energ och Klimat	43
Kulturmiljö.....	46
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	50
Naturvård, miljö- och hälsoskydd	54
Lantbruk och landsbygd	72
Fiske	80
Social omvårdnad.....	82
Jämställdhet	87
Integration	89
Övrig rapportering.....	91
Övrig rapportering	92
Organisationsstyrning.....	98
Personaluppgifter	102
Tabeller per sakområde	105
Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	121
Finansiell redovisning	122

Landshövdingen sammanfattar år 2009

Regionens roll och betydelse

2009 har varit ett omvälvande år. Efter flera år av god ekonomisk utveckling och ökad sysselsättning sjönk aktiviteten i ekonomin dramatiskt. Den vikande konjunkturen drevs fram av en global avmattning som förstärktes i och med en världsomspännande finansiell kris. Även om det till en början såg relativt bra ut, förmådde regionen inte att parera dessa omvärldskrafter. Samtidigt var nedgången inte lika kraftfull som i andra delar av riket, vilket till stora delar kan förklaras genom näringslivets bredd och robusta arbetsmarknad.

Sammantaget varslades 23 700 personer om uppsägning, arbetslösheten uppgick till 6,8 procent under det tredje kvartalet och antalet företagskonkurser steg med drygt 21 procent jämfört med föregående år. Merparten av nedgången skedde under det första halvåret. Under sommaren och hösten började ekonomin att stabiliseras och i vissa delar inleddes en svag återhämtning. Samtidigt vet vi att utvecklingen på arbetsmarknaden sker med viss fördröjning och att arbetslösheten riskerar bita sig fast på hög nivå.

Med anledning av utvecklingen kring varsel, uppsägningar och nedläggning av verksamheter fick jag under slutet av 2008 regeringens uppdrag att samordna länets samlade insatser. Syftet var att kraftsamla för att stötta individer och företag i den osäkra situation som rådde. Även om länet i grunden står väl rustat är det oroande att personer som var på väg in på arbetsmarknaden (företrädesvis ungdomar) nu riskerar att hamna utanför arbetsmarknaden.

En kraftfull satsning på kompetensutveckling inom den för regionen mycket vitala tunga fordonsindustrin initierades av Länsstyrelsen. Projektet godkändes av EU-kommissionen i maj 2009. Syftet med projektet var dels att stärka de anställda inom branschen och dels motverka varsel. Det fanns en överhängande risk att ett omfattande varsel inom fordonsindustrin medföra en så kraftig undanträngning på arbetsmarknaden att många av de personer som började närma sig ett arbete skulle trängas bakåt och riskera att hamna i långtidsarbetslöshet. Projektet har varit framgångsrikt genom att cirka 4 500 personer har fått utbildning och inga varsel har lagts under 2009.

Konjunkturedgången har inte förändrat Stockholms läns betydelse för Sveriges samlade konkurrenskraft, välfärd och förnyelseförmåga. Länet svarar till exempel fortfarande för en stor andel nystartade och snabbväxande företag och har ett FoU-intensivt näringsliv med stark förmåga till förnyelse och utveckling. Regionens täthet, storlek, branschrepresentationen och attraktivitet är unikt för Sverige. Ett tecken på Stockholms attraktionskraft är regionens befolkningstillväxt, där det

gångna året återigen innebar en befolkningsökning på rekordnivå. Stockholms starka position är inte enbart giltigt i ett nationellt perspektiv, utan står även starkt från en internationell horisont. I olika typer av jämförande studier framhålls bland annat regionens konkurrenskraft, innovationsförmåga och kunskapsintensitet.

Även om stora delar av nedgången ligger bakom oss saknas inte utmaningar för 2010. En stor del av utmaningen består i att få fler personer i arbete och att säkerställa välfärdens nivå och räckvidd. De utökade statsbidragen har mildrat effekterna i kommunsektorn. Men statsbidragen är tillfälliga och för att säkerställa den framtida finansieringen av viktiga välfärdsfunktioner krävs en god utveckling på arbetsmarknaden.

År 2009 markerar en brytpunkt i utvecklingen, men trots den ekonomiska nedgången andas regionen en viss optimism. År 2010 kommer förhoppningsvis att markera inledningen på period präglad av återhämtning, god ekonomisk utveckling och stigande sysselsättning.

Utöver ovan beskrivna är det i första hand tre frågor som är av ödeskaraktär för regionen. En snabb och effektiv utbyggnad av infrastrukturen (det gäller både transport- och bostäder) som råder bot på den nuvarande trängseln men också tar höjd för den kraftiga befolkningsutvecklingen. Den tredje ödesfrågan rör vår förmåga att skapa ett effektivt system för flyktigmottagningen med fokus på arbete. Ett misslyckande på detta område är inte bara inhumant mot de nyanlända utan också en stor förlust för regionen i form av outnyttjad kompetens.

Transportinfrastruktur

Den viktigaste prioriteringen och insatsen under året har varit åtgärdsplaneringen för transportinfrastrukturen, både arbetet med den nationella planen och länsplanen, men också det storregionala samarbetet i Stockholm-Mälarenregionen.

Under arbetet med den nationella och regionala åtgärdsplaneringen har löpande avstämningar skett med länets kommuner och med angränsande län i Stockholm-Mälarenregionen och det finns en samsyn i hela Stockholm-Mälarenregionen kring prioriteringarna eftersom några av de viktigaste objekten för Stockholm-Mälarenregionens utveckling ligger i Stockholms län.

Bostäder

Lågkonjunkturen har under året i hög grad påverkat antalet påbörjade bostadsprojekt i länet. Under 2008 halverades antalet jämfört med föregående år och under 2009 föll antalet ytterligare. Lågkonjunkturen har påverkat invånarnas efterfrågan, främst vad gäller bostäder som kräver en kapitalinsats, men den har även påverkat bankernas vilja att låna ut pengar till byggherrar. Under året har Stockholm stad stått för en ovanligt stor andel av länets påbörjade bostäder. Det

kan förklaras med att länets mer centrala delar är mindre konjunkturkänsligt och att Stockholm stad genom sina kommunala bostadsaktiebolag prioriterat hyresrätter. Efterfrågan på hyresrätter har varit fortsatt hög och de utgör en större andel av de påbörjade bostäderna under lågkonjunkturen, men de har inte ökat i antal jämfört med tidigare år.

Befolkningsökningen fortsätter att slå rekord, så även under 2009, men bostadsförsörjningen släpar efter. Enligt preliminär statistik har mellan 4 000 och 5 000 bostäder påbörjats i länet under 2009, vilket är mindre än hälften av det demografiska behovet. Planläget i kommunerna är dock gott och har inte påverkats nämnvärt av den rådande konjunkturen.

Flyktingmottagning

Länsstyrelsen har aktivt arbetat med vidareflytt för att öka kapaciteten för flyktingmottagandet samt sprida mottagandet över länet. En databas för hantering av lediga lägenheter för att underlätta sekundärflytt har tagits fram. Vidare har insatser gjorts inom samordning av sfi och yrkesinriktad sfi. Det finns ett stort antal yrkesinriktad sfi i länet som riktar sig till alla kommuner. Samhällsinformationen har lyfts fram som strategisk område och en gemensam modell för länet har tagits fram.

Länsstyrelsen har haft mottagande av barn som prioriterad fråga vid hantering av § 26 medel under året. Detta har medfört en ökat fokus på barnfrågor inom kommunerna. Flera kommuner genomför revideringar av tidigare insatser samtidigt som nya metoder utvecklas, till exempel avseende stöd till förskolor. Efter initiativ från länsstyrelsen arbetar kommunerna och länsstyrelsen med en handlingsplan för mottagande av ensamkommande barn. Planen beräknas dels höja kapaciteten med cirka 50-75 platser, dels skapa former för samverkan kring gode män, fortbildning med mera. Detta ska öka kvaliteten i det mottagande som görs.

Miljö

Länets snabba tillväxt och den ökande konkurrensen om mark medför omfattande och ofta komplexa ärenden, såsom miljöprövningarna av de stora aktuella infrastrukturprojekten Citybanan, Norra Länken och Förbifart Stockholm. Ombyggnaden av Slussen med ökad avbördningskapacitet för Mälaren samt planeringen för en ny hamn i Norvik föranleder också stora arbetsinsatser. Som ett led i arbetet med förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer för Norra Östersjöns vattendistrikt har stor vikt lagts vid dialog med kommuner, lantbrukare och andra berörda. En fördjupad utredning kring länets grundvattenresurser har färdigställts som ett led i det regionala samarbetet att långsiktigt säkra dricksvattenresurserna. Med hjälp av havsmiljöanslaget har utvecklingsprojekt finansierats rörande enskilda avlopp, båtbottentvättar och näringsläckage från jordbruksmark, det senare som en del i pilotprojektet Verktyg för en renare Östersjö i samverkan mellan vattenförvaltning och lantbrukets Greppa Näringen-kampanj.

Länsstyrelsen konstaterar i sin senaste miljömålsuppföljning att flera av delmålen inte kommer att nås till den utsatta tiden 2010 men att den positiva tendensen stärkts för flera mål, däribland luftkvalitet partiklar PM10. En höjdpunkt bland aktiviteterna under kampanjen Naturens år var det välbesökta jubileet 24 maj på Ängsö, på dagen 100 år efter inrättandet av nationalparken. Kommunerna har inom ramen för jubileumsåret särskilt uppmanats till insatser för att locka kategorier som sällan besöker naturen, bland annat genom en konferens tillsammans med Naturhistoriska riksmuseet. En utvärdering av de försöksvis inrättade så kallade hänsynsområdena i skärgården var i allt väsentligt positiv.

Norra station

Vid gränsen mellan Solna och Stockholm, Norra Stationsområdet, har städerna gemensamt planerat för att möjliggöra sammanlänkning av Stockholms innerstad med Karolinska sjukhusområdet. Detta avses ske genom att de barriärskapande väg- och spårområdena (E4/E20 och Värtabanan) intunnas/överdäckas. Genom att bygga på överdäckningen skapas förutsättningar för en integrerad stadsmiljö med cirka 3 100 lägenheter samt hotell och drygt 300 000 kvm bruttoyta kontor, handel och life-science (konferens, forskning och undervisning).

Städerna har upprättat var sin detaljplan. Detaljplanen i Solna omfattar nytt universitetssjukhus, forskning, laboratorieverksamhet, utbildning kontor, patient-hotell samt ett mindre antal bostäder. Detaljplanen har antagits i juni 2009. Planen överklagades. Länsstyrelsen har därefter avslagit överklagandet. Detaljplanen har vunnit laga kraft.

Detaljplanen inom Stockholm väntas antas under våren 2010. Detaljplanen har inneburit ett flertal svårbedömda frågeställningar som Länsstyrelsen har fått ta ställning till. Bland annat har risk- och säkerhetsfrågorna ställts på sin spets när det gäller överdäcksprobatiken med farliga godstransporter på väg och spår och att på tunneltaket bygga bostäder och kontor. Frågan om eventuell skada på den intilliggande Kungliga Nationalstadsparken och hur andra kulturmiljö-intressanta miljöer påverkas av bland annat de höghus (upp till 40 våningar) som planeras har också hanterats.

Våld mot kvinnor och barn

År 2009 färdigställdes länsstyrelsernas nationella tillsyn av socialtjänstens arbete med att stödja våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld. Resultaten för Stockholms län visade på motsvarande brister som för övriga Sverige, nämligen att det finns stora kompetensbrister om våld i nära relation.

- Barn som upplever våld utreds inte och får inte heller de insatser de behöver
- Avseende kvinnor med funktionshinder och äldre kvinnor ser man inte våldsutsattheten och agerar därför inte

- För kvinnor med missbruk villkoras stödet med att kvinnan först ska vara nykter sedan kan hon få insatser
- Socialtjänsten saknar metoder för att upptäcka de som är utsatta för hedersrelaterat våld.

För att arbeta mot dessa brister inledde Länsstyrelsen en omfattande kompetensutveckling av framförallt personal inom socialtjänsten.

Därutöver lades grunden för Operation Kvinnofrids aktionsplan 2009-2010 mot hedersrelaterat våld och förtryck. Den innehåller ett tiotal insatser inom områdena förebyggande arbete, akut stöd och långsiktigt stöd.

Samhällsviktig verksamhet och pandemi

Ett stort antal samhällsviktiga aktörer har identifierats och uppgifter bland annat om antal anställda, företagshälsovård och behov av antiviraler och vaccin har redovisats till smittskyddsläkaren. Vi har även gett stöd till samhällsviktiga verksamheter i deras planering genom att tillsammans med Landstinget genomföra samverkansmöten där det skapades en gemensam lägesbild av smittoläge och vaccinationsmöjligheter samt en möjlighet att tillsammans behandla angelägna frågor kopplat till de utmaningar som följer av den nya influensan.

Ordförandeskapet EU

Tillsammans med polismyndigheten i Stockholms län har vi bjudit in relevanta aktörer till ett stort antal samverkansmöten inför varje större EU-möte i länet. Samverkansmötena syftade till att ge berörda aktörer i länet en samlad bild av behov och förberedelser. Syftet har också varit att ge en beskrivning av större möten under ordförandeskapet samt dess eventuella hotbilder, att skapa en gemensam bild av förberedelser som vidtagits av respektive aktör, att upprätta en gemensam informationsstrategi för eventuella händelser och att skapa en sambandskatalog för inblandade aktörer.

Ekonomi

Länsstyrelsen har en budget i balans med ett anslagssparande. Under året har delar av verksamhetens processer genomlyst och en utveckling av organisationens styr- och ledningssystem påbörjats.

Personal

Under året har myndigheten genomfört ett arbete för att säkerställa de grundläggande personalpolitiska värderingar som är utgångspunkten för såväl medarbetarskapet som ledarskapet på myndigheten. Detta arbete har sammanfattats

i en personalpolicy för myndigheten samt hanteringsordningar inom ett flertal personalpolitiska områden. Samtliga medarbetare har deltagit i arbetet.

Myndighetens hälsoarbete fortsätter att ge goda effekter med en minskning av den totala sjukfrånvaron. Den var under 2009 3,4 procent vilket är en minskning med 1,6 procentenheter sedan 2006. Det senaste årets minskning är 0,4 procentenheter.

En medarbetarenkät har vidare genomförts under året där ett antal frågor har fokus på stress, återhämtning, hot och våld, kränkande särbehandling på såväl grupp som individ nivå. Resultatet har följts upp i enhets- och avdelningsvisa handlingsplaner.

Per Unckel
Landshövding

Verksamhet

Länsstyrelsen har under 2009 bedrivit verksamhet utifrån de lagar och förordningar som styr verksamheten samt uppdrag från regeringen formulerade i regleringsbrev.

Länsstyrelsens verksamhet har bedrivits vid sex avdelningar. Det gäller Förvaltningsavdelningen, Socialavdelningen, Miljöavdelningen, Planavdelningen, Avdelningen för regional utveckling och Avdelningen för samhällsskydd och beredskap. Ekonomi- och personalavdelningen har utgjort stöd och gett service åt verksamheten under året. Under avsnittet Organisation beskrivs förändringar i verksamheten samt organisatoriska förändringar, som även framgår av organisationsplan.

Länsstyrelsens totala kostnader för verksamheten uppgick till drygt 457 miljoner kronor 2009, vilket är en ökning med cirka 75 miljoner kronor jämfört med 2008. Det är främst ökade satsningar på sakområdet Regional utveckling som förklarar de ökade kostnaderna. 41,5 av den totala ökningen på 75 miljoner kronor förklaras av kostnaderna för Regional utveckling. Det är externt tillskjutna medel som står för den absoluta huvuddelen av ökningen. En annan bidragande faktor till ökningen av kostnaderna är de nya uppgifter som Länsstyrelsen fick den 1 januari 2009 då ansvaret för veterinär verksamhet flyttades från kommunerna till Länsstyrelsen. Den nya uppgiften på det veterinära området bidrar till att kostnaderna ökat med 10 miljoner kronor. Anslagssparandet var vid verksamhetsårets utgång 4 miljoner kronor.

Under året har Länsstyrelsen lämnat 897 miljoner kronor i bidrag. Huvuddelen avser lönegaranti (770 miljoner kronor). I övrigt har bidrag lämnats till bland annat kvinnojoursverksamhet och compensation för viltskador. Myndigheten förvaltar också cirka 255 miljoner kronor på uppdrag av medborgare, företag med flera utifrån de regler som gäller för deponeringar vid konflikter med mera.

Antalet årsarbetskrafter uppgick 2009 till 431,6 vilket innebar en ökning med 36 årsarbetskrafter från året innan. Det är främst den veterinära respektive den regionala utvecklingsverksamheten som svarade för ökningen av antalet årsarbetskrafter.

Arbetsbördan ökade 2009 jämfört med 2008, dels då nya uppgifter och uppdrag getts myndigheten, dels då volymerna ökade för ett antal ärendeslag. Det gäller ett antal arbetskraftsintensiva ärendeslag exempelvis som livsmedelskontroll och djurskydd. Antal beslut uppgick till cirka 145 000.

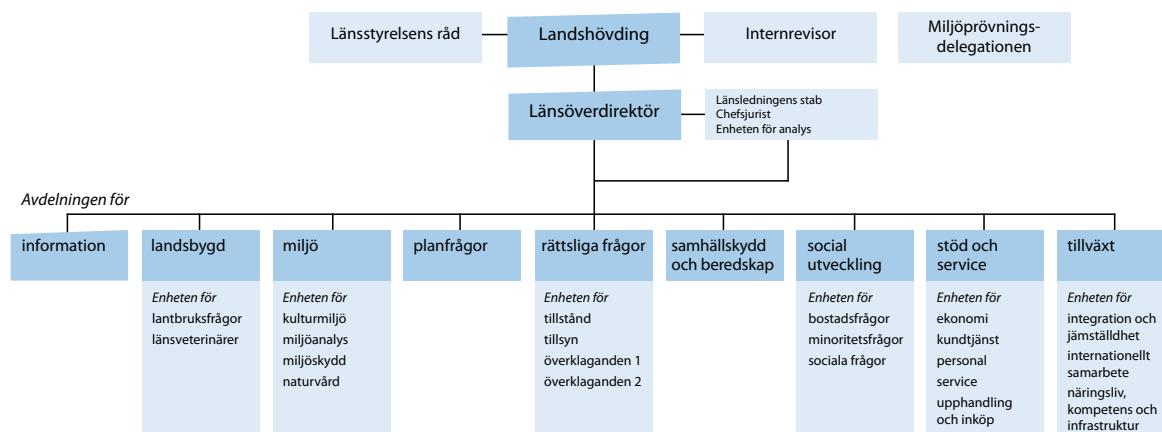
Kvaliteten i verksamheten 2009 bedöms sammantaget ha legat på 2008 års nivå. Vid en granskning av kvalitetsmättet antal överklagande ärenden som prövats i

högre instans och där Länsstyrelsens beslut ändrats genom domstolsbeslut kan man konstatera att kvaliteten ligger på ungefär oförändrad nivå mellan 2008 och 2009. Länsstyrelsen har också låtit genomföra två olika kundundersökningar under 2009. En mätning gäller fyra ärendeslag medan en annan undersökning omfattar 13 ärendeslag. Den förstnämnda omfattade ärendeslagen detaljplan, överklagande av detaljplan, företagsstöd inom landsbygdsprogrammet och prövning av miljöfarlig verksamhet. Det sammantagna betyget från kunderna gällande dessa ärendeslag är att myndigheten levererar god kvalitet, men att handläggningstiderna kan kortas. Vid en jämförelse med de övriga åtta länsstyrelserna som deltagit i undersökningen kan konstateras att Länsstyrelsen i Stockholms län levererar ungefär lika god eller något bättre kvalitet i tjänsterna än genomsnittet när det gäller detaljplan, överklagande av detaljplan och företagsstöd inom Landsbygdsprogrammet. När det gäller miljöfarlig verksamhet får vi genomsnittliga eller i någon del marginellt sämre värden än de övriga åtta länsstyrelserna.

En mer omfattande kvalitetsmätning gjordes parallellt med den ovan beskrivna. Det var Svenskt Kvalitetsindex (SKI) som på myndighetens uppdrag genomförde en än mer statistiskt säkerställd mätning omfattandes ärendeslagen djurskydd, tillsyn över vattenverksamhet, medborgarskap, flyktingarbete, sociala frågor, infrastrukturplanering, samhällsskydd och beredskap, stöd inom jordbruk och landsbygd, vattenförvaltning, överklaganden av byggplaner samt bidrag för solceller och radonsanering. Resultaten skiftar mellan ärendeslagen, men sammantaget får Länsstyrelsen bra kvalitetsvärden. SKI-modellen för mätning är en vedertagen sådan som också används av andra myndigheter skapas förutsättningar för jämförelser. Vid en jämförelse med andra svenska myndigheter framgår att Länsstyrelsen i Stockholms län uppvisar klart högre värden än genomsnittet 2009. När det gäller det centrala måttet prisvärde, som betyder kvalitet i förhållande till de resurser som satsas, har Länsstyrelsen i Stockholms län det näst högsta värdet bland de 13 myndigheter¹ i Sverige som mäts av SKI.

¹ Svenskt Kvalitetsindex mäter årligen kvaliteten i de tjänster som levereras av Skatteverket, Polisen, Försäkringskassan, Universitet/Högskola, Tullverket, Lantmäteriet, Kronofogden, Vägverket, Arbetsförmedlingen, CSN, PPM, Länsstyrelsen i Stockholms län och Transportstyrelsen.

Organisation

Under 2009 har Länsstyrelsens verksamhet bedrivits vid sex sakavdelningar; förvaltningsavdelningen, socialavdelningen, miljöavdelningen, planavdelningen, avdelningen för regional utveckling samt avdelningen för samhällsskydd och beredskap. Ekonomi- och personalavdelningen har utgjort stöd och service åt verksamheten.

Under slutet av 2009 har två större verksamhetsförändringar skett inom Länsstyrelsen. Enligt riksdagens beslut överfördes den sociala tillsynen från landets länsstyrelser till Socialstyrelsen från och med 1 januari 2010. Detsamma gäller ansvaret för körkortsfrågor, tillståndsgivning och tillsyn för yrkesmässig trafik som från den 1 januari 2010 ligger på Transportstyrelsen.

För att göra Länsstyrelsens organisation mer slagkraftig har Länsstyrelsen i Stockholms län genomfört organisatoriska förändringar, som gäller från och med den 1 januari 2010. De viktigaste förändringarna i organisationen är:

- En särskild analysstab har inrättats direkt under länsledningen. Analysstaben ska arbeta tillsammans med avdelningar och enheter för att säkerställa att alla kan bidra till Stockholmsregionens utveckling.
- Den tidigare informationsenheten har blivit en avdelning för att understryka betydelsen av Länsstyrelsens relationer med omvärlden.
- Den gamla socialavdelningen har breddats till en avdelning med tre enheter – sociala frågor (som omfattar de sociala uppgifter som återstår efter att den övriga sociala verksamheten flyttades till Socialstyrelsen), bostadsfrågor och en enhet för minoritetsspråk, som är ett nytt nationellt uppdrag.
- Lantbruks- och veterinärfrågorna, som tidigare var två enheter inom Miljöavdelningen, har bildat en ny egen avdelning – avdelningen för landsbygd.
- Tidigare avdelningen för regional utveckling benämns från årsskiftet avdelningen för tillväxt.

Året i siffror 2009

Tabell A – Verksamhetskostnader 2009

VÄS-KOD	Sakområden och myndighets- övergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	27 401	6,00	41 767	9,14
24	Yrkesmässig trafik	5 407	1,18	8 331	1,82
25	Körkort och trafikföreskrifter m.m.	29 922	6,55	44 630	9,77
28	Livsmedelkontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	14 854	3,25	22 707	4,97
30	Regional utveckling ⁴⁾	66 677	14,59	73 873	16,17
34	Infrastrukturplanering	8 073	1,77	9 729	2,13
40	Hållbar samhällsplanering och boende	25 246	5,52	39 252	8,59
41	Stöd till boende	2 796	0,61	4 094	0,90
42	Omställning av energisystemet	95	0,02	148	0,03
43	Kulturmiljö	9 849	2,16	13 850	3,03
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	12 342	2,70	18 052	3,95
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	26 582	5,82	37 714	8,26
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	21 627	4,73	26 341	5,77
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 205	0,48	3 368	0,74
53	Vattenverksamhet	8 652	1,89	13 125	2,87
54	Mineral- och torvfyndigheter	0	0,00	0	0,00
55	Miljöfarlig verksamhet	5 354	1,17	8 379	1,83
56	Övrig miljö- och hälsoskydd	930	0,20	1 387	0,30
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 322	0,51	3 545	0,78
58	Restaurering	193	0,04	193	0,04
60	Lantbruk	13 759	3,01	20 659	4,52
61	Rennäring mm (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)				
62	Fiske	1 490	0,33	2 020	0,44
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)				
70	Social omvårdnad	29 154	6,38	44 643	9,77
80	Jämställdhet	5 159	1,13	7 795	1,71
85	Integrationer	7 910	1,73	11 164	2,44
	SUMMA PRODUKTION	327 997		456 765	100,00
10	Myndighetsövergripande verksamhet	27 761	6,07		
11	Administration och intern service	101 258	22,16		
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	457 015	100,00	456 765	
99	Resurssamverkan ¹⁾	439		690	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen ²⁾	457 455		457 455	

VÄS-KOD	Sakområden och myndighets- övergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%
	Myndighetsövergripande, administration och intern service uppdelat på: ³⁾				
	Nivå 1 (113-115)	79 178	35,17		
	Nivå 2 (110-112, (116-119)	22 079	9,81		
	Nivå 3 (100-109)	27 761	12,33		
	Personalkostnad produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	225 139			

¹⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11)

²⁾ Totalsumma verksamhetskoder ska överensstämma med verksamhetskoderna enligt resultaträkningen.

³⁾ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen ska visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vg 2-8 (kkl 4).

⁴⁾ De ökade kostnaderna vad gäller Regional utveckling (VHT30) kommer av den satsning för kompetensutveckling inom fordonsindustrin som gjorts 2009.

Kommentarer Tabell A

Totalsumman för verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen uppgick 2009 till 457, 455 miljoner kronor. De tre största utgiftsposterna är regional utveckling (16,17 %), körkort och trafikföreskrifter mm (9,77 %) samt social omvårdnad (9,77 %).

Tabell B.2 – Årsarbetskrafter 2007 - 2009

VÄS-KOD	Sakområden och myndighets- övergripande verksamhet	2009 årsarb	2009 årsarb	2009 årsarb	2008 årsarb	2007 årsarb
		totalt	varav kvinnor	varav män	totalt	totalt
20-21	Övrig förvaltning	41,83	32,28	8,91	39,6	35,9
24	Yrkesmässig trafik	10,20	7,36	2,84	10,2	9,3
25	Körkort och trafikföreskrifter	55,98	47,13	8,85	53,1	46,7
28	Livsmedelkontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	24,40	23,18	1,22	7,4	6,5
30	Regional utveckling	17,55	11,49	6,07	15,4	16,4
34	Infrastrukturplanering	4,03	1,63	2,40	4,9	7,2
40	Hållbar samhällsplanering och boende	37,21	26,02	11,19	32,9	35,2
41	Stöd till boende	4,10	3,32	0,78	4,8	7,9
42	Omställning av energisystem	0,12	0,07	0,04	0,2	0,8
43	Kulturmiljö	11,10	7,34	3,76	11,3	11,9
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	14,63	3,40	11,23	14,8	16,4
50	Övergripande och gemensam för naturvård och miljöskydd	29,94	20,66	9,28	27,3	31,6
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	14,98	6,00	8,98	10,8	12,9
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3,56	1,79	1,77	3,3	2,8
53	Vattenverksamhet	13,36	5,30	8,06	12,1	8,4
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,00	0,00	0,00	0	0,3
55	Miljöfarlig verksamhet	8,42	4,94	3,48	9,2	10
56	Övrig miljö- och hälsoskydd	1,44	1,12	0,32	1,3	1,4
57	Förorenade områden, efterbehandling	4,13	1,31	2,82	3,1	5,5
58	Restaurering	0,00	0,00	0,00	0	0,1
60	Lantbruk	21,36	15,55	5,81	21	18,3
61	Rennäring m.m (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,00	0,00	0,00	0	0
62	Fiske	1,49	0,61	0,88	1,3	2
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0,00	0,00	0,00	0	0
70	Social omvårdand	41,43	34,02	7,40	35,3	38,3
80	Jämställdhet	6,57	4,49	2,05	5,9	12,6
85	Integrationer	8,06	4,92	3,14	9,5	6,4
	SUMMA PRODUKTION	375,88	263,93	111,27	334,70	344,80
10	Myndighetsövergripande verksamhet	22,15	12,34	8,56	20	20,3
11	Administration och intern service	33,06	19,97	13,08	47	52,2
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	431,09	296,24	132,91	395,50	417,30
99	Resurssamverkan ¹⁾	0,48	0,01	0,47	0	0,00
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	431,57	296,25	133,38	395,50	417,30

1. Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffrignivå”.

Kommentarer Tabell B2

Antalet årsarbetskrafter ökade med 36 mellan åren 2008 och 2009.

Tabell D*** – Redovisning av ärenden 2009 (samtliga ärenden oavsett databas)

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Myndighets- övergripande, administration och Intern service (10-11)	154	140	349	522	121	1	0	0	12
Övrig förvaltning (20-21)	3 362	21 178	1 755	22 449	3 846	99	54	5	203
varav stiftelser (206)	1 463	7 276	261	7 743	1 257	23	3	0	34
varav allmän kameraöver- vakning (211)	252	610	0	527	335	20	9	1	61
varav bevaknings- företag m.m (212)	1 354	7 046	1 376	7 990	1 786	12	6	0	108
Yrkesmässig trafik (24)	1 945	4 198	879	5 360	1 662	168	133	26	31
varav tillsyn och kontroll (utom taxi- förarlegitimationer) (243)	1 606	1 759	760	2 735	1 390	85	63	13	14
Körkort och trafikföreskrifter mm inkl s.k gröna ärenden. (25)	23 058	95 231	122	95 845	22 566	2 238	1 372	110	1 340
varav tillstånd exkl. s.k. gröna ärenden (251)	12 573	30 222	0	33 273	9 522	318	98	9	895
varav s.k. gröna ärenden ⁵	344	40 808	0	40 581	571	0	0	0	0
varav körkorts- ingripanden (253)	6 844	14 125	0	14 825	6 144	1 160	1 133	86	343
Livsmedels- kontroll, djur- skydd och allmänna veterinära frågor (28)	109	2 135	578	1 713	1 109	74	54	3	11
varav Livsmedels- kontroll (281)	14	484	18	21	495	0	1	0	0
varav Djurskydd (282)	90	1627	534	1630	621	77	58	3	11
varav Smittskydd (283)	4	11	14	11	18	0	0	0	0

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
varav Allmänna veterinära frågor (284)	0	4	0	4	0	0	0	0	0
Regional tillväxt (30)	107	105	55	147	120	3	1	1	23
Infrastrukturplanering (34)	58	63	0	66	55	0	0	0	11
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	1 259	3 147	9	3 019	1 396	517	548	56	102
* Stöd till boende (41)	1 271	1 505	0	2 198	578	82	100	1**	12
Omställning av energisystemet (42)	2	0	0	0	2	0	0	0	1
Kulturmiljö (43)	312	789	43	767	377	1	2	0	63
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar (45)	92	192	60	260	84	1	1	0	39
varav tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	0	4	5	3	6	0	0	0	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	533	821	54	725	683	126	87	29	73
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	254	163	74	227	264	6	3	1	84
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	216	532	16	521	243	25	24	4	34

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl initiativärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Vattenverksamhet (53)	227	329	21	348	229	25	17	4	35
varav tillsyn av vattenverksamheten (535)	145	267	16	278	150	22	13	2	27
Mineral- och torvfyndigheter (54)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	339	338	16	367	326	49	16	8	68
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	178	207	16	221	180	14	5	1	28
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	113	379	1	400	93	1	0	0	13
Förorenade områden, efter- behandling (57)	43	35	9	61	26	1	1	0	7
varav tillsyn av förorenade områden och miljö- riskområden (575)	8	2	2	5	7	0	0	0	3
Restaurering (58)	10	6	0	5	11	0	0	0	1
Lantbruk (60)⁴	288	6 746	439	6 248	1 225	25	2	0	44
varav stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	30	6 366	184	5 779	801	25	2	0	1
Rennäring m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fiske (62)	171	500	12	495	188	1	1	0	16
Skogsbruk (64)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Social om- vårdnad (70)	1 599	2 912	600	3 670	1 441	26	24	1	131
varav tillsyn och rådgivning (701)	987	2 013	420	2 649	771	10	10	1	2
Jämställdhet (80)	96	75	15	44	142	0	0	0	6

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Integration (85)	78	27	1	16	90	0	0	0	31
Summa	35 696	141 546	5 108	145 473	36 877	3 469	2 440	248	2 391
Varav Vatten- myndighetens ärenden					0				
Varav Miljö- prövnings- delegationens ärenden	104	74	0	77	101	29	6	2	

¹ Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

² Redovisa de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till Länsstyrelsen under 2009.

³ Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till Länsstyrelsens beslut.

⁴ Lantbruksärenden inkl. jordbrukarstödsärenden registrerade i IAKS och Ararat.

⁵ De länsstyrelser som diarieför samtliga handledarskap redovisar denna grupp i sin helhet under 251

Kommentar Tabell D

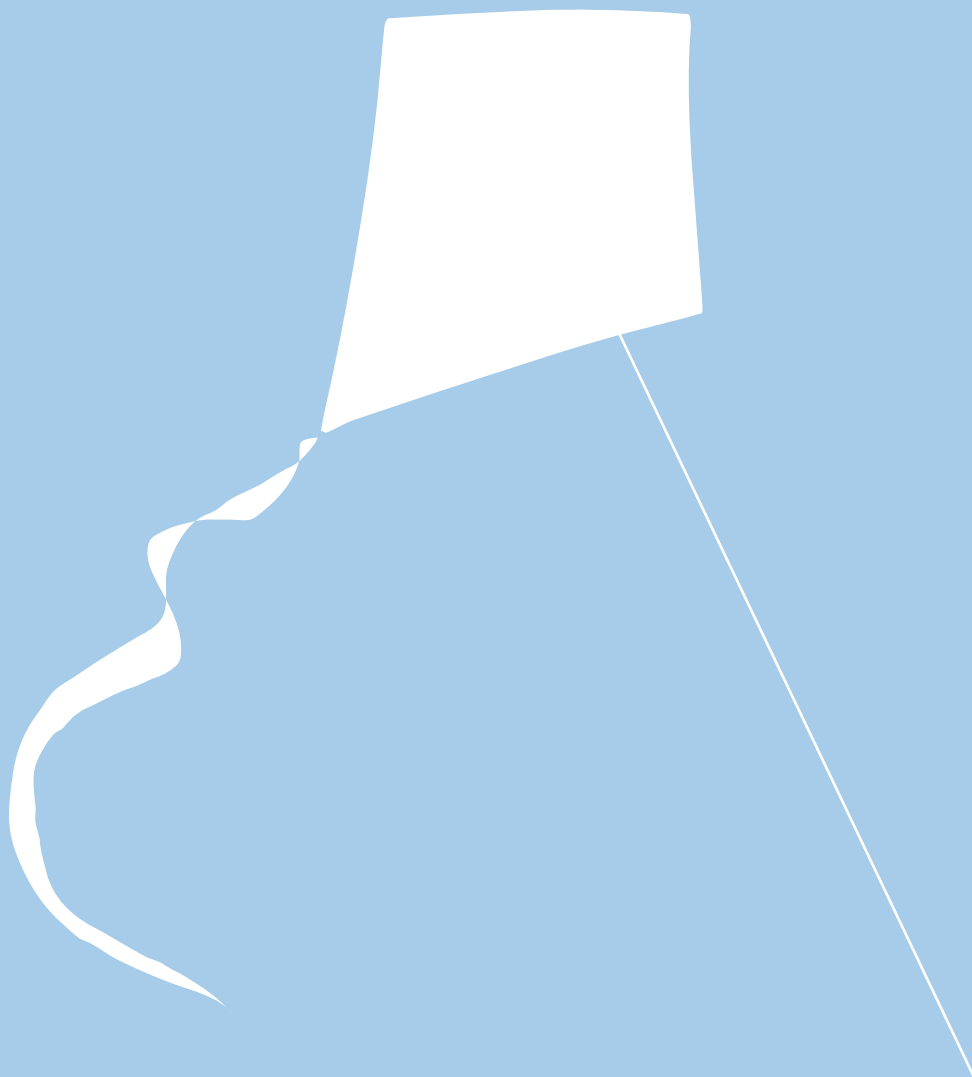
* Samtliga beslut i nya ärenden (första beslut) ingår, inklusive avslag och avskrivna ärenden. Utbetalnings- och omprövningsbeslut samt omprövning efter utbetalning ingår inte. (Handläggs i Bofinc, statistikapplikationen är Svanen)

** Ytterligare 9 ärenden har återförvisats till Länsstyrelsen då nya uppgifter inkommit.

*** Uppgifterna i Tabell D är i huvudsak hämtade ur databaserna Diabas, Platina, Bofinc och Ararat. Ytterligare ett antal mindre baser ingår i underlaget. Ett flertal av nämnda system är inte i första hand konstruerade för uppföljning och kontroll. Istället är det krav och omständigheter kopplade till den dagliga handläggningen, inklusive beslut, som satts i fokus vid utformningen av de applikationer som kopplats till programmen. Nämnda omständigheter har fått den effekten att systemen kan anses vara levande och därigenom, från ett uppföljningsperspektiv, något instabila. Förhållandena, som är kända, gäller samtliga länsstyrelser och övriga myndigheter som handlägger och diarieför i systemen. Ärenden kan exempelvis, av skäl som har att göra med regler och rutiner som styr myndighetens handläggning och beslut, komma att ändras bakåt i tiden. Vidare kan andra ärendeslag komma att delas upp i flera sedan de inkommit till myndigheten varför in- och utgående balanser inte alltid stämmer helt och fullt. De centrala och för bedömningen av verksamheten helt centrala förhållandena, nämligen ärendetillströmningen i kombination med antal fattade beslut, är emellertid stabila. Härigenom ger tabell D enligt ovan en rättvisande bild av den verksamhet som bedrivits vid myndigheten under verksamhetsåret 2009. Lst AB ska verka för att Lst IT och andra ägare av systemen vidareutvecklar applikationerna under 2010.

Länsstyrelsens sakområden

- mål och återrappporteringskrav

Yrkesmässig trafik, körkort och trafikföreskrifter

Länsstyrelsen har prioriterat tillståndsgivningen och tillsynen av taxi samt arbetet med att förkorta handläggningstiderna för körkort. Mycket resurser har också lagts på att förbereda och genomföra flytten av körkortsverksamheten till Transportstyrelsen.

När det gäller yrkesmässig trafik har Länsstyrelsens viktigaste prioriteringar varit tillståndsgivning och tillsynen av taxi. Ett viktigt projekt genomfördes under året. Det gällde företagsbesök hos transportsäljare och transportköpare. Projektet syftade till att skapa förståelse för vikten av att följa regler som hastighet, kör- och vilotiden samt att fordonen inte överlastas. Länsstyrelsen har gjort cirka 20 företagsbesök och har även haft en löpande dialog med branschorganisationens företrädare. Området yrkesmässig trafik, som var en av myndighetens mer ärendefrekventa under 2009, utvecklades på ett likartat sätt jämfört med 2008. Antalet beslutade ärenden minskade med 3,4 procent. Utgående balans ökade dock jämfört med 2008. Antalet årsarbetskrafter var oförändrade under året.

På området körkort har Länsstyrelsen fokuserat på att förkorta handläggningstiderna, vilket också skett i stor utsträckning. Fokus har legat på att minska balanserna inför övergången till Transportstyrelsen den 1 januari 2010. Arbetet genomfördes till viss del med extrainsatt personal och antalet årsarbetskrafter ökade därmed med tre personer (5,4 procent). Samtidigt har antalet överklaganden nästan fördubblats under året jämfört med 2008. Antalet överklaganden som avgjordes i högre instans ökade med cirka 400 ärenden. Av dessa senare ändrades Länsstyrelsens beslut i en mindre omfattning 2009 än 2008. Andelen sjönk från 11,1 procent till 8 procent vilket indikerar att kvaliteten på de beslut som Länsstyrelsen fattade har ökat. Arbetsbelastningen har varit fortsatt hög.

Under senare delen av året gjordes förberedelser inför körkortsverksamhetens övergång till Transportstyrelsen. Detta skedde parallellt med ordinarie verksamhet. Länsstyrelsens medarbetare var delaktiga i att ta fram arbetsrutiner och mallar med anledning av övergången. Under november och december pågick utbildning av all personal som omfattades av verksamhetsövergången i främst det nya ärendehanteringssystemet som Transportstyrelsen införskaffat. Under samma tid skickades först avslutade ärenden och sedan pågående ärenden till Örebro för skanning. Ett tidskrävande arbete som krävde extra arbetsresurser.

Sammanfattningsvis har Länsstyrelsen i stort lyckats med de mål som varit uppsatta för sakområdet yrkesmässig trafik och projektet med företagsbesök har varit lyckat. På körkortsområdet har Länsstyrelsen till viss del lyckats att korta handläggningstiderna samt genomfört överföringen till Transportstyrelsen på ett smidigt sätt.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsstyrelsen har på sakområdet livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor gjort insatser på följande fem områden; regional tillsyn över livsmedelskontroll, operativ djurskyddskontroll, smittsamma djursjukdomar, veterinär tillsyn samt övergripande planering. Länsstyrelsen tog över arbetsuppgifter från kommunerna den 1 januari 2009. Detta har inneburit en högre arbetsbelastning samt större ärendevolym. Länsstyrelsen har för att klara av den större arbetsbördan gått från 7,4 årsarbetskrafter 2008 till 24,4 årsarbetskrafter 2009.

När det gäller livsmedelskontroll har Länsstyrelsen arbetat utifrån målet att upprätthålla en god livsmedelshygien och livsmedelskontroll. Länsstyrelsen har arbetat med registrering av länets primärproducenter av livsmedel, samt operativ kontroll av primärproducenterna inom den så kallade tvärvillkorskontrollen. Länsstyrelsen har även anordnat utbildningsdagar för de kommunala livsmedelsinspektörerna, samt utfört revisioner av den kommunala livsmedelskontrollen. Antalet ärenden på området livsmedelskontroll har tiofaldigats då antal ärenden 2009 var cirka 480 jämfört med 47 föregående år. Detta beror, som ovan nämnts, på att Länsstyrelsen har tagit över arbetsuppgifter från kommunerna.

När det gäller djurskydd har Länsstyrelsen arbetat utifrån målet att garantera en likvärdig djurskyddskontroll i länet. Länsstyrelsen har under verksamhetsåret prioriterat djurskyddskontrollen då detta är en ny verksamhet som flyttats över från kommunerna till Länsstyrelserna. Detta har tagit mycket resurser i anspråk men arbetet med att planera och driva den nya verksamheten har gått enligt plan. Ett ökat samarbete med polisen har utvecklats under året. Bland annat har Länsstyrelsen tagit fram ett utbildningsmaterial avseende djurskyddsärenden för polisen. Sammantaget har insatserna skapat en mer likvärdig bedömning av djurskyddskontrollen. Även på detta arbetsområde har Länsstyrelsen noterat en markant ökning av antalet ärenden som under verksamhetsåret femdubblades jämfört med 2008. Detta innebär att antal ärenden ökade från drygt 300 till över 1600. Viktiga insatser har även gjorts för att kontrollera djurskyddet och detta har också inneburit att antalet egeninitierade ärenden på området har ökat från 14 stycken 2008 till cirka 500 år 2009. Skapandet av en mer omfattande operativ djurskyddskontroll har inneburit ökat administrativt arbete i form av kontinuerlig utveckling av handlägningsrutiner och utbildning i förvaltningskunskap.

Länsstyrelsen har när det gäller smittskyddet i länet arbetat med målsättningen att motverka smittor bland länets djurbesättningar och även smittor mellan djur och människor. Länsstyrelsen har uppdaterat epizootiplanen och stärkt beredskapen

mot epizootiutbrott genom ökad samverkan. Länsstyrelsen har under året arbetat med att motverka svininfluensan i samarbete med interna och externa parter. Inga övriga allvarliga utbrott av smittor har skett under året. Tillströmningen av smittskyddsärenden har minskat med hälften från föregående år.

Länsstyrelsen har arbetat utifrån målet att stärka den veterinära samverkan under verksamhetsperioden. Prioritet gavs till veterinär samverkan med berörda organisationer och näringsidkare. En ny lag infördes i slutet av året gällande tillsyn. Eftersom omarbetning av föreskrifter var förestående nedprioriterades klinikinnspektionerna under året.

Sammanfattningsvis har myndigheten på sakområdet i stort sett nått uppsatta mål, dock har det funnits områden där målen inte riktigt nåtts. Det gäller främst normal kontroll inom djurskydd där det på grund av underbemanning och ett oväntat stort antal inkommande vanvårdsärenden varit svårt att utföra uppgiften fullt ut. Tillsyn av seminverksamhet var nedprioriterad i verksamhetsplaneringen och tillsyn av veterinär verksamhet nedprioriterades därutöver under året.

Övertagandet av den operativa djurskyddskontrollen från kommunerna samt införandet av ett nytt ärendehanteringssystem har ökat den administrativa bördan och arbetsbelastningen för personalen. Myndigheten har vidtagit åtgärder för att förbättra arbetssituationen genom att prioritera den operativa kontrollen framför administrativa sysslor. Syftet har varit att minska stressen och risken för sjukskrivningar.

Under året har behovet av antalet årsarbetskrafter för sakområdet beräknats till 45 stycken. Under första kvartalet uppgick antalet årsarbetskrafter till 18 stycken och ökade successivt till 27 stycken vid årets slut. Mot slutet av året förbereddes en ytterligare ökning av bemanningen och andra åtgärder för att klara av de uppdrag som gäller 2010.

Regional tillväxt

Länsstyrelsen har under 2009 i första hand prioriterat insatser inom sakområdet Regional tillväxt till följande fyra delområden; infrastrukturplanering, entreprenörskap, kompetensförsörjning och flyktingmottagning. Under året har antalet årsarbetskrafter ökat med drygt två årsarbetskrafter. Regional tillväxt var Länsstyrelsens näst största kostnadsdrivande verksamhetsområde och stod för 16,17 procent av myndighetens kostnader 2009. Detta beror på att Länsstyrelsen varit framgångsrik i arbetet att växla upp egna resurser med externa resurser, bland annat EU-fonder. Två konkreta exempel på detta är Entrepreneur Sthlm och kompetensutvecklingsprojektet inom den tunga fordonsindustrin. Båda dessa redovisas nedan med övriga områden.

Sammantaget bedöms Länsstyrelsen framgångsrikt ha hållit samman regionala partnerskap inom samtliga fyra delområden. Detta har väsentligen underlättat för regionen att agera med samlad kraft och resultatet inom respektive område redovisas i det följande.

Återrapporteringskrav

7. Länsstyrelserna ska ge en sammanfattning av den genomförda verksamheten inom området regional tillväxt enligt nedan:
- de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året, inom bland annat ramen för den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007 - 2013, samt
 - en kortfattad och översiktlig bedömning av resultatet av länsstyrelsernas medverkan i det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsens viktigaste prioriteringar för verksamhetsåret, med koppling till den nationella strategin, har framförallt varit tillgänglighet, integration och företagande. Under året har även kompetensförsörjningsfrågorna kommit i fokus genom Landshövdingens samordningsuppdrag för varsel samt Östersjösamarbetet i anslutning till EU:s Östersjöstrategi.

Länsstyrelsen har prioriterat och intensivt arbetat med regeringsuppdraget för åtgärdsplanering för transportinfrastrukturen. Detta förbättrar dagens hårt ansträngda trafiksystem och samtidigt skapas förutsättningar för en fortsatt stark tillväxt och social sammanhållning.

Utgångspunkten för åtgärdsplaneringen för Stockholms län 2010-2021 har varit Stockholmsförhandlingen med sin övergripande gemensamma process

och överenskommelse. Länsstyrelsens arbete med länsplanen samplanerades under 2009 med Vägverket och Banverket i större utsträckning än tidigare år. En avsiktsförklaring mellan Stockholms stad, Kommunförbundet Stockholms Län (KSL), Vägverket och Länsstyrelsen om ytterligare intäkter från trängselskatten i Stockholm har breddat den finansiella basen för den samlade åtgärdsplaneringen och har därigenom skapat förutsättningar för finansiering av flera regionala vägar.

Arbetet med att sammanställa åtgärdsplaneringen i Stockholms län utfördes i huvudsak under våren 2009. Från juni till mitten av september remitterades ett planförslag i frågan, som därefter sammanställdes och överlämnades till regeringen för beslut om ekonomiska ramar. Länsstyrelsen har varit planupprättare och hållit i processen som innebar en lång rad förankringsmöten och samråd med politiker, kommuner, företag, föreningar etc. Det omfattande processarbete som Länsstyrelsen bedrivit har medfört att en stor enighet nu råder kring åtgärdsplaneringen för Stockholms län för både länsplan och nationell plan.

Under 2009 har Länsstyrelsen tillsammans med ett tiotal aktörer genomfört RekryteringsBazaren. Aktiviteten genomfördes för åttonde året i rad. Syftet har varit att öka sysselsättningen i länet. Över 60 utställare fanns på plats och drygt 11 000 besökare. Enligt enkätstudier fick samtliga utställare kontakt med någon/några (67 procent) eller många (33 procent) som de bedömde att de skulle komma att anställa omedelbart eller senare i framtiden. 59 procent av besökarna till Starta eget hade konkreta planer på att starta eget och ytterligare 25 procent svarade att de vill starta eget. Givet att RekryteringsBazaren denna gång genomfördes mitt under en kraftig lågkonjunktur kan resultatet anses vara bra. Tillsammans med IFS², ALMI och SEB har Länsstyrelsen tagit fram och delat ut priserna "Årets nybyggare" och "Årets pionjär" till personer med utländsk bakgrund som startar företag.

Under hösten 2009 har en ny utbildning i svenska riktad till invandrare med yrkeskompetens (en så kallad SFX) samordnats mellan Stockholms stad, Södertörns högskola, JUSEK och Länsstyrelsen. Utbildningen, som benämns Sfej, riktas till invandrare med bakgrund som ekonomer och jurister. En annan motsvarande utbildning, Svenska för ingenjörer (Sfinx) har implementerats och kommer från och med 2010 att utgöra en ordinarie verksamhet inom Kungliga Tekniska Högskolan, KTH. Länsstyrelsen har medverkat i arbetet tillsammans med KSL och förhandlat fram en avsiktsförklaring där alla kommuner i länet är överens om att skicka deltagare till SFX utbildningarna.

Länsstyrelsen har under verksamhetsåret tillsammans med Företagarna i Stockholms genomfört aktiviteter som syftar till att skapa bättre förutsättningar för små- och medelstora företag att växa hemma i Sverige men även på marknader utomlands (Global Tillväxt Hemma). Länet har en hög kompetens vad gäller språk, kultur samt etniska affärs- och marknadskunskaper bland länets

² Internationella Företagarföreningen i Sverige är en del av ALMI

utrikesfödda företagare. Länsstyrelsen och Företagarna har tillsammans med Entrepreneur Sthlm, Botkyrka kommun och Matchning Södertörn verkat för att skapa mötesplatser för företagare. Under det gångna året har det anordnats så kallad businessdejting för utrikesfödda och svenskfödda företagare att träffas i ett gemensamt syfte för att göra affärer. Aktiviteterna har varit uppskattade och utvärderingar visar att över 90 procent av de deltagande företagarna angett att minst ett av de fem inbokade mötena vid varje så kallad event lett till en affär.

Länsstyrelsen driver sedan 2008 ett EU-projekt, Entrepreneur Sthlm, i samarbete med Stockholm Business Region Development AB, Almi Företagspartner AB samt Innovationsbron AB. Sex kommuner deltar aktivt som rådgivande organ. Projektet syftar till utökad och kvalitetssäkrad innovations- och entreprenörskapsrådgivning i länet. Genom Entrepreneur Sthlm samlas olika nationella program för insatser som upphandlas på marknaden. Genom förfarandet synliggörs erbjudandena tydligare för enskilda företagare. Exempel på program som samordnats är Kvinnors företagande, Ägarskifte, Mentorskapsprogram, regionalfond med flera. Till och med september 2009 har drygt 11 000 individer fått rådgivning, drygt 2 000 nya företag har startats samt drygt 1 100 arbetstillfällen skapats enligt återrapportering från upphandlade aktörer.

Entrepreneur Sthlm gör även insatser för att invandrare lättare ska kunna ta del av rådgivning för att starta eller utveckla företag. Särskilda insatser som gjorts under året är upphandling av mentorprogram för 400 företagare med utländsk bakgrund och upphandling av seminarier i serier inom mångfald och antidiskriminering för rådgivarna som genomförs under våren 2010. Projektet har en hemsida med matchningsfunktion som ska få en inledande kort information på engelska och något/några av språken arabiska, franska, serbokroatiska, finska, spanska och persiska. Upphandling av översättningstjänsterna har genomförts under året och arbetet kommer att utföras under våren 2010.

Länsstyrelsen har även handlagt Tillväxtverkets produktutvecklingsprogram för små och medelstora företag. Under 2009 fick Länsstyrelsen in 1 500 förfrågningar och mottog 126 ansökningar varav 31 ansökningar beviljades. Engagemanget har varit stort bland länets kommuner som aktivt hjälpt till med informationsspridning till företagarföreningar, nätverk och hemsidor.

Erfarenheterna av programmet är enligt företagare som deltagit att det är enkelt, obyråkratiskt och att ansökningsförfarandet fungerar som en egen läroprocess för företaget. Resultatet är att företag började rekrytera under året.

Genom Landshövdingens samordningsuppdrag för varsel har länets kompetensförsörjningsfrågor prioriterats. Särskilt fokus har ägnats åt kompetensutveckling inom tung fordonsindustri som är en av länets strategiska branscher. Länsstyrelsen är projektägare för ett kompetensutvecklingsprojekt inom tung fordonsindustri med finansiering från ESF-rådet. Projektet är samordnat med Kalmar och Luleå län med syfte att stärka anställda inom branschen och att motverka varsel.

Under året har cirka 4 500 personer varit i utbildning och inga varsel har lagts och därigenom har projektet bedömts som framgångsrikt. Länsstyrelsen ser över möjligheterna att samordna och effektivisera vägledningssystemet för högre studier. För att sprida goda regionala och lokala exempel arrangerade Länsstyrelsen och Kommunförbundet i Stockholms län en regional mobiliseringskonferens - Utbildning och andra vägar till arbete. Där lämnades information från nationell nivå samtidigt med konkreta exempel på hur länet arbetar med utbildning och arbetsmarknadsfrågor. Under året har även statistik kring arbetsmarknadsläget tagits fram kontinuerligt.

Länsstyrelsen har, under året, diskuterat former för förbättringar av matchningen mellan kompetensefterfrågan och utbildningsutbudet med kommuner, Kommunförbundet Stockholms län, Arbetsförmedlingen, företrädare för akademien, Stockholms läns landsting, KY-anordnare, näringslivsföreträdare med flera. Diskussionerna resulterade i att en förstudie genomfördes med medel från regionalfonden. En ansökan lämnades under våren 2009 in till Tillväxtverkets metodutvecklingsprogram för bransch- och yrkesarenor (BYAR) med Arbetsförmedlingen, KSL, Landstinget och Länsstyrelsen som medfinansierare. Organisation och projektledning upprättades. Responsen från Tillväxtverket var positiv men beslutet drog ut på tiden. Under september visade det sig att medel inte skulle beviljas eftersom ett regeringsuppdrag skulle komma. Projektet BYAR har därför inte kommit igång. Länsstyrelsen har vidare försett Yrkeshögskolemyndigheten med information kring utbildningsbehov.

Samarbetet kring Östersjön är fokuserat till de mellersta delarna: Stockholm – Helsingfors – S:t Petersburg – Tallinn – Riga. Under verksamhetsåret har tyngdpunkten på samarbetet varit med S:t Petersburg stad och en rad aktiviteter har genomförts; studiebesök har arrangerats på olika teman, exempelvis sociala frågor samt näringslivsutveckling. Länsstyrelsen deltog i en så kallad Sverigedag arrangerad av Sveriges generalkonsult och marknadsförde länet tillsammans med Stockholm Visitors Board samt ett större arrangemang i S:t Petersburg som sträckte sig över flera dagar med seminarier och workshopar där hälso- och sjukvård, energieffektivisering, innovationer och miljöteknik var i fokus.

Länsstyrelsen har också varit aktiv under framtagandet av EU:s Östersjöstrategi genom att bistå Statsrådsberedningen vid olika arrangemang, exempelvis genomfördes en hearing om innehållet i strategin och en konferens om hur Östersjöstrategin ska implementeras.

Länsstyrelsen har utarbetat ett kunskapsunderlag kring Stockholmsregionens förmåga till innovation och förnyelse som jämförts med ett flertal andra storstadsregioner i Östersjöområdet; Hamburg, Helsingfors, Köpenhamn, Tallinn och Oslo samt med Malmö och Göteborg. Studien har presenterats på ett seminarium och är ett underlag för Länsstyrelsens fortsatta prioriteringar. Jämförelserna kommer att fortsätta genom ett samarbete med FORA i Köpenhamn och Helsingfors för uppbyggnad av en jämförande databas och återkommande rapporter.

8. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera:

- hur andra statliga myndigheter tillämpar länets regionala utvecklingsprogram,
- inom vilka områden samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker och hur denna samverkan ser ut, samt
- hur lokala och regionala resurscentra för kvinnor har uppmärksammats i det regionala tillväxtarbetet.

Länets regionala utvecklingsprogram - RUP – integreras i Regional Utvecklingsplan För Stockholms län (RUFs). RUFs omarbetades under året och bedöms vara klar under 2010.

Inom infrastrukturområdet finns ett nära samarbete med Vägverket och Banverket såväl på högsta politiska nivå i länet som på tjänstemannanivå via Trafikdirektörerna och Trafikberedningen. I dessa grupperingar ingår även kommuner, SL med flera. För åtgärdsplaneringen var samverkan intensiv och 18 möten arrangerades med berörda parter på de olika nivåerna under året.

Som framgår ovan samlar Entrepreneur Sthlm olika nationella program som Kvinnors företagande, Ägarskifte, Mentorskapsprogram, IFS, regionalfond med flera. Programmen kommer från olika myndigheter som Tillväxtverket, Almi med flera. I länet finns en styrgrupp bestående av Stockholm Business Region Development AB, Almi Företagspartner AB samt Innovationsbron AB som står för den konkreta samordningen av förstärkningen och kvalitetssäkringen av rådgivningen i länet. Till gruppen är även Tillväxtverket adjungerad partner.

Inom ramen för Landshövdingens samordningsuppdrag för varsel har en strategisk grupp träffats en gång per månad sedan december 2008. I gruppen ingår representanter från Kommunförbundet i Stockholm, Arbetsförmedlingen, Landstinget, fackliga organisationer, Handelskammaren, Almi, Företagarna, länet större universitet med flera. Syftet med gruppen var att diskutera strategiska frågor för länet under lågkonjunkturen och finanskrisen. Gruppens diskussioner under året har övergripande rymts under frågeställningen *Hur går vi stärkta ur krisen?* Inom ramen för det har särskilt arbetsmarknadsfrågor och kompetensförsörjning diskuterats. En rad konkreta åtgärder har vidtagits. Det gäller ett intensifierat samarbete mellan länets kommuner och Arbetsförmedlingen inom vuxenutbildningsfrågor, öppnade kontaktytor mellan länets större universitet och Arbetsförmedlingen samt en arrangerad regional mobiliseringskonferens på temat Utbildning och andra vägar till arbete för att sprida goda exempel i länet.

Resurscentra för kvinnor har fått utbildning i jämställdhetsanalys samt jämställdheten i EU:s lagstiftning och mål. Det regionala Resurscentrat för kvinnor har fått kompetensutveckling men är i behov av ytterligare stödjande insatser för att bli en stark aktör i tillväxksammanhang. Projektet MFI, som gäller mikrokreditlån för kvinnor, har följts via medverkan i styrgruppen.

9. Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som har gjorts på konkurrensområdet, i enlighet med konkurrensförordningen (2008:604).

Länsstyrelsen har besvarat remisser som behandlar frågor om förbättrad marknad och ökad konkurrens (remiss om tjänstedirektivet, Ds 2008:75, samt remiss om den inre marknaden, SOU 2009:7). Inga överträdelser av konkurrensbestämmelserna eller hinder för effektiv konkurrens har kommit till Länsstyrelsen kännedom. Länsstyrelsen har avslutningsvis under året fått en fråga från allmänheten angående konkurrens. Denna har behandlats och hänvisades vidare till Konkurrensverket.

Länsstyrelsen har verkat för att öka konkurrensen hos regionala och lokala organ genom att i projektet Entrepreneur Stockholm introducera offentlig upphandling som ett sätt att få en kvalitetssäkrad rådgivning till företag.

10. Länsstyrelserna ska i det regionala tillväxtarbetet stödja utvecklingen av miljövänlig och effektiv teknik och förnybar energi, samt stimulera företag till miljödriven affärsutveckling och till att använda miljöhänsyn som medel för att stärka sin konkurrenskraft. Länsstyrelsen ska redovisa exempel på planerade och genomförda aktiviteter inom uppdraget.

En del av projekt Entrepreneur Sthlm (se ovan) syftar till att förstärka miljörådgivningen till företag. I detta syfte har en seminarieserie, omfattande två halvdagar per deltagare, med cirka 50 deltagare genomförts som riktat sig till det nätverk av rådgivare som finns i länet (CREDO). Projektet har under hösten handlat upp individuell miljörådgivning för 170 företag omfattande högst 7 timmar per företag samt affärsutvecklingsprogram inom miljödriven affärsutveckling för 120 företag i grupp där varje företag får totalt 20 timmars rådgivning. Insatserna kommer att genomföras under 2010 och är medfinansierade av Tillväxtverket.

11. Länsstyrelserna ska, mot bakgrund av redovisningen enligt bilaga 3 (tabell G.1) beskriva och motivera de prioriteringar som gjorts mellan ändamålen, samt beskriva och motivera de prioriteringar som har gjorts vid beslut om medel inom respektive ändamål. Vidare ska länsstyrelserna kommentera andelen beviljade medel under anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder som avser medfinansiering av de regionala tillväxtprogrammen (eller motsvarande näringslivsorienterade program i länen) respektive EU:s strukturfondsprogram. Slutligen ska Länsstyrelsen beskriva inriktningen på eventuella insatser som bokförts under raden "varav övrigt" i bilaga 3 (tabell G.1).

Huvudinriktningen för användningen av anslaget för Regionala tillväxtåtgärder är att stödja och främja regionens utvecklingskraft, vilket bland annat kan ske genom att:

- Stödja insatser inom ramen för det regionala utvecklingsprogrammet (RUP)
- Medfinansiera projekt inom ramen för EU:s strukturfonder

- Medfinansiera projekt inom ramen för EU:s övriga program
- Genom landsbygdsstöd och stöd till kommersiell service bidra till en levande skärgård

Fördelningen av medlen framgår av tabell G.1 och bygger i grunden på direktiven för användningen av anslaget. Den i detta sammanhang begränsade anslagstilldelningen medger inga kraftfulla insatser utan Länsstyrelsens ambition är att genom medfinansiering förmedla de medel vi har.

13. Länsstyrelserna i län utan självstyrelseorgan eller samverkansorgan ska redovisa exempel på och kommentera hur länets regionala utvecklingsprogram samordnats och genomförts i länet.

Det regionala utvecklingsprogrammet – RUP – samordnas med RUFS (se ovan punkt 11). Vid utarbetandet av RUP/RUFS har Länsstyrelsen haft återkommande seminarier med de statliga myndigheter som har uppdrag att tillämpa programmet. Under 2009 har ett informationsseminarium hållits kring utställningsversionen av RUFS samt information sänts ut vid två tillfällen. Hänsyn har även tagits till de statliga myndigheternas yttrande i samband med att Länsstyrelsen yttrade sig över RUFS.

Åtgärdsplaneringen för transportinfrastrukturen är ett exempel på konkret genomförande av RUP/RUFS. RUFS 2001 har legat till grund för Stockholmsförhandlingen som i sin tur varit avgörande för åtgärdsplaneringen. RUFS 2010 bygger i sin tur på Stockholmsförhandlingen med hänsyn tagen till åtgärdsplaneringen. Utan långvarigt samarbete och planering inom både Stockholms län och Stockholm-Mälardalen hade det saknats grund för ett gott resultat i åtgärdsplaneringen.

14. Samtliga länsstyrelser med undantag av länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Västra Götalands och Skåne län ska särredovisa de medel som erhållits från det under utgiftsområde 19 Regional tillväxt upptagna äldreanslaget 33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006, samt anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 för medfinansiering av bidrag avseende regionala företagsstöd i samband med utbetalning från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Därutöver ska den del som i detta sammanhang utbetalats från Länsstyrelsen i form av stöd redovisas. Utestående fordringar mot de myndigheter som disponerar äldreanslagen 33:5 och 1:4 redovisas i not till balansräkning.

Inte aktuellt för myndigheten gällande 2009.

15. Samtliga länsstyrelser med undantag av länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Västra Götalands och Skåne län ska redovisa de regionala företagsstödens bidrag till det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsens stödjer utvecklingen av företag i kust- och skärgårdsområdet. Under 2009 har Länsstyrelsen beviljat fem stöd till företagsutveckling på sammanlagt 550 000 kronor. Stöden har säkerställt fyra arbetstillfällen och skapat ett nytt företag med ett arbetstillfälle.

16. Samtliga länsstyrelser med undantag av länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Västra Götalands och Skåne län ska verka för en god tillgång till kommersiell och offentlig service i länet.

Länsstyrelserna ska redovisa och kommentera:

- vilka insatser som genomförts, hur insatserna genomförts och vilka aktörer som deltagit i genomförandet,
- vilket finansiellt stöd, inklusive regionala projektmedel, som beviljats för utveckling av kommersiell service, samt
- vilka resultat genomförda insatser har haft för utvecklingen av tillgång till kommersiell service för medborgare och företag.

Länsstyrelsens arbete med att stödja utvecklingen av kommersiell service omfattar i första hand stödhantering i form av investeringsbidrag till livsmedelsbutiker och bensinanläggningar. Under 2009 har också speciella insatser genomförts med anledning av nedläggningen av Svensk Kassaservice (se nedan).

De aktörer som berörs i arbetet med servicefrågor är olika avdelningar på Länsstyrelsen och stödföretagen när det gäller investeringar. När det gäller kassaservicen har kommuner, föreningar, näringsidkare med flera varit inblandade. Länsstyrelsen insatser har medverkat till att säkerställa försörjningen av livsmedel och bensin i skärgården.

Under 2009 har Länsstyrelsen beviljat nio stöd till kommersiell service på sammanlagt 1 724 500 kronor. Av stöden har sju avsett upprustningar/inventarier i butiker. Ett stöd har gällt en investering i bankbox och ett stöd har gällt en ny bensinanläggning.

Av stöden har två gått till företag med manlig ägare medan sju har gått till företag/föreningar med både män och kvinnor i ledningen.

När det gäller butikerna så har själva livsmedelshanteringen ofta kompletterats med olika ombudsfunktioner för att bredda serviceutbudet. Det kan gälla Apoteket, Systembolaget, Svenska Spel, ATG och Posten.

Länsstyrelsen har under 2009, med hjälp av Föreningen Landsbygdshandelns Främjande (FLF), genomfört en förstudie inom ramen för Länsstyrelsens regeringsuppdrag att utarbeta ett regionalt serviceprogram för kommersiell service. Syftet med programmet är att stärka och utveckla den lokala servicen i länets gles- och landsbygdsdelar. Dagligvarubutikerna kommer att stå i fokus men

samverkansmöjligheter mellan kommersiell (till exempel bensinförsörjning) och offentlig service (statlig och kommunal) kommer särskilt studeras. Förstudien har finansierats med 305 000 kronor från Landsbygdsprogrammet.

Svensk Kassaservice avvecklades under 2008 och flertalet tjänster försvann, exempelvis grundläggande betaltjänster i form av betalningsförmedling samt uttag av kontanter och hantering av dagskassor för näringsidkare och ideella föreningar. Statsmakten har satt upp ett mål att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. För att säkerställa servicen på de orter och den landsbygd där marknaden inte kommer att göra detta har Post- och telestyrelsen (PTS) fått i uppdrag att upphandla tjänster i dessa områden. När det gäller Stockholms skärgård har PTS upphandlat betalningsförmedling och uttag av kontanter, men inte dagskassehantering, på fyra öar – Svartsö, Ingmarsö, Sandhamn och Nämndö.

En av Länsstyrelsens uppgifter under året var att bevaka att de grundläggande betaltjänsterna motsvarar samhällets behov, något som rapporterades till regeringen. Länsstyrelsen rapporterade att nedläggningen av Svensk Kassaservice fått mycket allvarliga konsekvenser för Stockholms skärgård, inte minst vad gäller företagens hantering av dagskassorna. Näringsidkarna måste resa till fastlandet för att kunna sätta in dagskassorna. Detta är inte bara orimligt tidsödande utan innebär också säkerhetsrisker. På Ljusterö har Länsstyrelsen under året, via stödet till kommersiell service, medverkat till att en bankbox för dagskassor blev tillgänglig. Vidare har Länsstyrelsen under året via skrivelser och möten med PTS begärt ytterligare upphandlingar av betaltjänster, inkl. dagskassehantering.

Infrastrukturplanering

Inom sakområdet Infrastrukturplanering har Länsstyrelsens viktigaste mål varit att skapa en samsyn med parterna i Stockholm-Mälardalenregionen, bidra till att Arlandas utveckling och den så kallade Stockholmsförhandlingen.

För att säkerställa en fungerande infrastruktur har Länsstyrelsen under året haft som mål att åstadkomma en väl förankrad nationell och regional åtgärdsplanering för transportinfrastrukturen i länet. Förutsättningen för framgången i åtgärdsplaneringen i Stockholms län 2010-2021 har varit Stockholmsförhandlingen och en långtgående samplanering mellan de nationella och regionala planerna. Interaktionen mellan länets kommuner och planupprättare var omfattande under 2009. Den finansiella basen för åtgärdsplaneringen har breddats genom en överenskommelse gällande intäkter från trängselskatten i Stockholm. Överenskommelsen möjliggör finansiering av flera regionala vägar. Detta har frigjort ekonomiskt utrymme i länets samlade åtgärdsplanering för kraftfulla satsningar på spårobjekt, kollektivtrafik, trafikplatser och bytespunkter med mera kopplat till angelägna kommunala markexploateringar för bostäder och näringsliv för nästkommande år.

Länsstyrelsen har under året tagit ett mer samordnat grepp för planeringen av trafikinfrastruktur och bostadsbebyggelse. Samordningen mellan olika planer, och samverkan mellan skilda huvudmän, har kommit långt i länet. Konkret har detta i flera fall också landat i förhandlingar om medfinansiering mellan trafikverken och kommuner för objekt där uppenbara exploateringsnyttor uppstått och kommer att uppstå. Förhandlingarna resulterade också till avtal med respektive aktuell kommun om medfinansiering.

Planarbetet har förankrats i politiska grupper (den så kallade 16-gruppen och Lilla gruppen) som hållit totalt tio möten under arbetet samt på tjänstemannanivå via trafikdirektörsgruppen (9 möten) och trafikberedningen (18 möten).

Projektet Satsa är en treårig satsning, som inleddes under 2009, och är gemensam för Banverket, Länsstyrelsen, Stockholms Lokaltrafik, Stockholms stad, Regionplanekontoret och Vägverket i syfte att förstärka samverkan mellan länets aktörer för att skapa bättre förutsättningar för genomförande av åtgärder och investeringar i transportinfrastrukturen. Projektet består av ett antal delprojekt där Länsstyrelsen blev utsedd att leda ett av projekten (Verktyg för effektivare planeringsprocesser). Detta delprojekt syftar till att snabbare och enklare identifiera rätt åtgärder, få stöd för dem och få åtgärderna genomförda. Kontinuerliga kontakter sker med pågående utredningsarbeten. Rundabordssamtal hölls under 2009 med

Länsstyrelsen, Banverket, Vägverket, SL och KTH kring samhällsekonomiska kalkyl- och transportmodeller i syfte att få fram bättre planeringsverktyg för storstadsregionen.

Under beredningsprocessen har den nationella och regionala åtgärdsplaneringen löpande stämts av med länets kommuner och med angränsande län i Stockholm-Mälarenregionen. Länsstyrelsens mål har här varit att skapa en samsyn med parterna i Stockholm-Mälarenregionen. Acceptansen för planerna visar att myndigheten tillsammans med berörda aktörer uppnått en samsyn i hela Stockholm-Mälarenregionen kring prioriteringarna.

Under år 2009 har målet varit att bidra till Arlandas utveckling samt att tillsammans med berörda parter säkerställa ett effektivt genomförande av redan beslutade åtgärder. I detta arbete har Länsstyrelsen under året deltagit i uppföljningsarbetet av det så kallade Letter of Intent. I denna avsiktsförklaring har flera av regionens aktörer åtagit sig att bidra till åtgärder som ökar tillgängligheten och samtidigt bidra till att koldioxidutsläppen begränsas. En halvårsuppföljning gjordes i april, och i oktober 2009 gjordes en mer omfattande uppföljning innehållande en mer detaljerad genomgång för respektive åtgärdsområde.

Sammanfattningsvis bedöms Länsstyrelsen i Stockholms län ha nått målet att skapa en samsyn för infrastrukturen genom ett väl förankrat processarbete under året som gått. De förslag till nationella och regionala åtgärdsplaner som lades fram i november innehåller satsningar i Stockholms län på 95 mdkr under planperioden. Av länsplanens preliminära ram på 7,8 mdkr har 70 procent reserverats för spårburen kollektivtrafik. Länsstyrelsens bedömning är att åtgärdsplaneringen har åstadkommit mycket väl förankrade och realistiska planer, inklusive miljöbedömning, som bidrar till att säkerställa transportinfrastrukturen och möjliggör länets hållbara utveckling.

Återrapporteringskrav

26. Samtliga länsstyrelser med undantag av länsstyrelserna i Skåne, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län ska följa utvecklingen i länet inom IT-infrastrukturområdet, med särskild inriktning mot mindre tätorter och glesbygd. Länsstyrelserna ska övergripande redovisa sitt arbete.

Länsstyrelsen följer upp tidigare utbetalda bredbandsstöd genom att bland annat begära in rapporter avseende det stödberättigade bidraget. Genom dessa rapporter har Länsstyrelsen följt upp i vad mån projekten utvecklats i enlighet med de avtal som kommunerna slutit med utvald operatör samt att de villkor som ställts i Länsstyrelsens beslut uppfyllts.

Länsstyrelsen har, tillsammans med övriga länsstyrelser, medverkat till en kartläggning av IT-infrastrukturen i respektive län, enligt det uppdrag i regleringsbrevet som avser att följa utbyggnaden av IT-infrastruktur med särskild inriktning

mot mindre tätorter och landsbygd. Länsstyrelsen har i viss mån kartlagt IT-infrastrukturen och fått fram i vilka av de mindre tätorterna som det finns en telestation och till vilka av de mindre tätorterna som det går optiska fiberkablar, i det senare fallet har även nätägaren till fiberkablarna kartlagts.

Länsstyrelsen erbjöd under året stöd till projekt för anläggning av kanalisation för IT-infrastruktur. Informationsinsatser har gjorts på Länsstyrelsens webbplats, i kontakt med kommuner samt i olika skrifter. För år 2009 inkom dock bara en ansökan inom detta område.

Hållbar samhällsplanering och boende

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2009 varit en aktiv samrådspart i samhällsbyggnadsprocessen i länet. Verksamheten har koncentrerats till handläggning av det stora antalet detaljplaneärenden, översiktsplaner, infrastrukturärenden, ny strandskyddslagstiftning och tillsyn inom plan- och byggväsendet.

Ambitionen inom samtliga områden har varit att svara inom utsatt tid och tidigt ge kommunerna besked om statliga intressen i planeringsprocesserna. I Stockholms län pågår planering respektive utbyggnad av flera stora infrastrukturprojekt, som Citybanan, Mälarbanan, Tvärspårväg, Förbifart Stockholm, med flera. I länet pågår även flera stora byggprojekt som Nationalarenan vid Solna Station, men också fortsatt utbyggnad och planering av bostäder med mera på nordvästra Kungsholmen och i Husarviken. På grund av dessa stora byggnadsprojekt som pågår i länet och komplexiteten i dessa ärenden samt en konstant hög volym inkommande ärenden har målet att svara inom utsatt tid inte uppnåtts i mer än cirka 65 procent av detaljplaneärendena. Ärenden som innehåller infrastruktur och bostäder har under året prioriterats liksom ärenden i utställningsskedet. En annan uttalad målsättning under året har varit att minska anledningen att överpröva och eventuellt upphäva kommunernas beslut. Av de 332 antagna planerna i Stockholms län under 2009 har Länsstyrelsen efter 12 kapitelprövning (PBL) upphävt två detaljplaner.

De särskilda medel som tillförts Länsstyrelsens arbete inom planering och byggande användes under året för att rekrytera ny personal. Detta för att höja kompetensnivån inom området och minska sårbarheten i handläggningen. Således har antalet årsarbetskrafter ökat från 32,9 för 2008 till 37,21 under året.

Den planerade utvecklingen av området kring Norra station och Karolinska är av strategisk betydelse för hela Stockholmsregionen då projektet innehåller en kombination av boende och vetenskap. Dessa infrastruktur- och bebyggelseprojekt får en stor påverkan på omgivningen och betydelse för regionen. I detta ingår även komplexiteten med uppförande av höga byggnader i kulturhistoriskt känsliga och värdefulla miljöer av riksintresse. Bristande samordning mellan infrastruktur-lagarna, miljöbalken och plan- och bygglagen är problem i stora komplexa projekt för såväl bebyggelseplanering som vägar och järnvägar. Speciellt området kring Karolinska – Norra station, som gränsar till Nationalstadsparken, ligger i ett utsatt läge med bullerstörningar, luftföroreningar samt innebär överdäckning av E4 genom Stockholm. Vägen är av riksintresse och dess funktion får inte försämrats.

Vägen är dessutom transportled för farligt gods. Länsstyrelsen har under året deltagit i planeringsprocessen och tillsammans med övriga parter utvecklat ny kunskap om planeringsområdet.

Länsstyrelsen bedriver tillsyn över plan- och byggväsendet i länet och upprättar årligen en tillsynsplan inom området. Utfallet för 2009 redovisas i en särskild uppföljning. Bland iakttagelserna kan dock nämnas att den rådande lågkonjunkturen i liten omfattning påverkade planverksamheten och antalet ansökningar om bygglov i länet. Ärendemängden har varit konstant i jämförelse med förra året. Dock har antalet påbörjade bostadsprojekt minskat kraftigt under året jämfört med de senaste åren.

Att bostadsbyggandet minskat kraftigt och andra för bostadsmarknaden viktiga frågor finns belysta i Länsstyrelsens rapport *Läget i länet /Bostadsmarknaden*. Rapporten är en analys av bostadsmarknaden i Stockholms län 2009. Den överlämnades till Boverket med kopia till miljödepartementet 1 juni 2009 (dnr 400-09-29957).

Kommunernas bedömning av bostadsbyggandet under de närmaste två åren, och bedömning av olika gruppers behov framgår av Boverkets och länsstyrelsernas årliga bostadsmarknadsenkät. Det kan nämnas att samtliga kommuner besvarat enkäten. Enkätresultatet för Stockholms län har redovisats till Boverket 20 mars 2009 (dnr 405-08-100730).

Ett viktigt arbete för ett bostadsbyggande som motsvarar invånarnas och näringslivets behov bedrivs sedan 2005 i den *Regionala bostadsgruppen* som består av personer på mellancheftsnivå från Kommunförbundet Stockholms län, Länsstyrelsen, Regionplanekontoret och Stockholms stad. Länsstyrelsen svarar för sekretariatsarbetet. Regionala bostadsgruppen fungerar som ett smörjmedel vars uppgift är att främja bostadsbyggandet och länka ihop aktörerna inom bygg- och bostadsbranschen, såväl offentliga som privata. Under året har ett nytt handlingsprogram tagits fram.

Länsstyrelsen har också genom nätverket *Öppet forum*, där i första hand tjänstemän från kommunerna men också representanter från andra organisationer ingår, varit en arena för diskussion och information kring aktuella frågor med koppling till bostadsförsörjning.

Vad det gäller bostadsstöd har antalet ärenden halverats jämfört med föregående år. Från 2 997 inkomna ärenden 2008 till 1 505 för 2009. Vidare fattade Länsstyrelsen beslut om drygt 647 miljoner kronor i bostadsstöd som betalas ut av Boverket.

Länsstyrelsen har under året fokuserat på att avgöra de äldsta ärendena, vilket resulterat i att antalet ärenden äldre än två år minskat. Vidare gjordes en intervjuundersökning. Denna genomfördes under perioden november-december 2009 bland länets kommuner och visade att kommunerna upplever Länsstyrelsens personal som kunnig och engagerad men att man önskar kortare handläggningstider.

Sammanfattningsvis har Länsstyrelsen på sakområdet Hållbar samhällsplanering och boende nått uppsatta mål och resultat med vissa undantag. Det gäller framförallt handläggningstiderna på inkommande ärenden där myndigheten hade önskat en snabbare handläggning dock har myndigheten fortsatt prioritera kvaliteten. Länsstyrelsen har i sin återslagrapportering till Boverket 2009-11-30, Dnr 100-09-52437, redovisat insatser enligt regleringsbrev för budgetår 2009 inom 1.5 Hållbar samhällsplanering och boende.

Energi och Klimat

Länsstyrelsens arbete på sakområdet har utförts genom löpande ärendehantering samt genom projektverksamhet. De viktigaste insatserna har rört klimatanpassning, energistöden för bostäder och lokaler, arbetet med klimat- och energistrategin samt insatser för näringslivet och kommunernas klimat- och energiarbete.

På området klimatanpassning har Länsstyrelserna genom propositionen ”En sammanhållen klimat- och energipolitik” fått i uppdrag att samordna arbetet på regional nivå med anpassning till ett förändrat klimat. Länsstyrelsen har därmed fått ett utökat ansvar på klimatanpassningsområdet. Arbetet berör Länsstyrelsens verksamhet inom flera områden såsom avlopps- och dricksvatten, infrastruktur, fiske, jordbruk, vattenmiljö samt översvämnings- och planeringsfrågor. Målet för 2009 har varit att analysera och etablera arbetet med klimatanpassning samt påbörja samordningen på Länsstyrelsen och i länet.

Under 2009 har Länsstyrelsen i Stockholms Län på klimatanpassningsområdet bland annat etablerat en intern organisation och former för samverkan för arbetet med klimatanpassning. Länsstyrelsen har under hösten 2009 genomfört en intervjustudie om uppgifter och behov i länet på klimatanpassningsområdet. Mot bakgrund av resultaten av intervjustudien och regeringens uppdrag har Länsstyrelsen tagit fram en detaljerad projektplan samt förslag på prioriterade områden för perioden 2010-2011. Länsstyrelsen har för området bidragit till utvecklingen av samarbetet mellan landets länsstyrelser genom att tillsammans med Länsstyrelsen i Värmlands län i december arrangera ett seminarium för landets samtliga klimatanpassningssamordnare. Länsstyrelsen har också deltagit i ett antal seminarier som anordnats av andra länsstyrelser och sektorsmyndigheter som SMHI och SGI. Länsstyrelsen har tillsammans med Karlstads universitet planerat kursen Mälaren och klimatet i framtiden. Klimatanpassning har också under 2009 börjat få genomslag i Länsstyrelsens ordinarie verksamhet, exempelvis genom att frågan om hänsynstagande till förväntade effekter av ett förändrat klimat lyfts i hanteringen av vattenverksamhets- och planärenden. Mot denna bakgrund bedömer Länsstyrelserna att målen för verksamhetsåret delvis har uppnåtts. Det fortsatta arbetet kommer att bedrivas i enlighet med den upprättade projektplanen, Klimatanpassning i Stockholms län.

När det gäller området stöd till bostäder och lokaler har Länsstyrelsen handlagt ett flertal statliga stöd till bostäder och lokaler för att minska energiförbrukningen och ställa om till förnyelsebara energikällor. Under 2009 administrerades stöd för att installera solvärme och solceller i bostäder och lokaler, stöd för att byta till energieffektiva fönster i bostäder, stöd till energieffektivisering och konvertering i

lokaler för offentlig verksamhet samt stöd för att byta från direktverkande elvärme till förnyelsebar energi i bostäder. I den utsträckning tilldelade medel och reglerna för de olika stöden medgett detta har Länsstyrelsen fördelat medlen så att syftet med stöden kunnat uppnås.

Återrapporteringskrav

36. Länsstyrelserna ska redovisa

- insatser för att konkretisera arbetet med regionala klimat- och energistrategier genom att planera och genomföra insatser och åtgärder i samverkan med berörda aktörer för att uppnå minskad klimatpåverkan och ökad energieffektivitet, samt
- insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete.

En revidering av Länsstyrelsens klimat- och energistrategi påbörjades under året. En del planerings- och utredningsarbete har genomförts men flera aktiviteter har fördröjts bland annat på grund av brist på personal med relevant kompetens. Dock har Länsstyrelsen under året tagit fram en vindkraftspolicy för utbyggnad av vindkraft i länet. Vindkraftspolicyn är knuten till en av de identifierade insatserna i klimat- och energistrategin nämligen att stödja kommunernas planering för utbyggnad av vindkraft genom planeringsunderlag och annan rådgivning. Dess syfte är att utgöra ett stöd vid Länsstyrelsens arbete med prövning av vindkrafts-ärenden och vid rådgivning till kommuner. Policyn innehåller rekommendationer angående vilka typer av områden som är lämpliga respektive olämpliga för utbyggnad av vindkraft. Policyn innehåller även rekommendationer om buffertzoner runt infrastruktur, boende och skyddsvärda miljöer, samt rekommendationer vad gäller landskapsbild och vindkraftverkens utformning.

Länsstyrelsen har under 2009 samverkat med relevanta aktörer inom energi- och klimatområdet genom att delta som samarbetspart i "Energistudien för Stockholmsregionen" som leds av Stockholms läns landsting. Energistudien är ett samarbete mellan elva offentliga och privata aktörer (bland annat Stockholms stad, Vägverket, Fortum, E-on, Vattenfall, Bil Sweden och Fastighetsägarna). Länsstyrelsen deltar i styrgruppen och olika temafördjupningar. Inom ramen för Energistudien har det tagits fram olika fördjupade kunskapsunderlag och det har förts en dialog kring möjligheterna och förutsättningarna för att effektivisera energianvändningen och minska klimatpåverkan i regionen. Länsstyrelsen har under året deltagit i flera möten och seminarier tillsammans med kommunerna och näringslivet samt i den slutkonferens som ägde rum i december.

Länsstyrelsen har särskilt uppmärksammat frågan om energieffektivisering vid kontakter med verksamhetsutövare i samband med tillsyn, tillsynsvägledning och tillståndsprövning av verksamheter under året. De ökande bränslevolymer i samband med övergång till biobränsle föranledde Länsstyrelsen att under 2009 uppmärksamma de riskfrågor som finns i samband med fysisk planering

i syfte att säkerställa transportvägar och upplagsplatser. Länsstyrelsen började under 2009 verka för att anläggningarna lokaliseras så att transporterna ska kunna ske på räls eller med fartyg under de näst kommande åren. Inom ramen för landsbygdsprogrammet beviljade Länsstyrelsen under 2009 i så kallade företags- och projektstöd som rör energi bland annat produktion och användning av förnyelsebar energi, till en total summa av cirka 3,5 miljoner kr³. Det handlar om fyra stycken beviljade projektstöd om totalt 1 miljon kronor och fem stycken företagsstöd för totalt 2,5 miljoner kronor. Exempelvis rör det sig om uppvärmningsanläggningar för förnybart bränsle för växthus eller andra byggnader.

Ett projekt om energi i tillsynen initierades under året som en del i miljömålsarbetet. Projektet innebär bland annat att de stora energiförbrukarna bland tillsynsobjekten (cirka 100 stycken) identifieras och åtgärder vidtas för att minska deras energiförbrukning. Ett annat projekt om biogas har förberetts under året och bedöms kunna påbörjas under 2010. Projektet ska identifiera potentiella producenter av substrat för optimal biogasproduktion i synergi med samhälls- och miljö kvalitetsmål i en fördjupad regional analys i Stockholms och Uppsala län.

³ Uppgifterna finns att hämta i Länsstyrelsens interna statistik för beviljade stöd under 2009

Kulturmiljö

Länsstyrelsen har under år 2009 inom sakområdet kulturmiljö fortsatt arbetet med att tydliggöra kulturmiljöernas värden som integrerade förutsättningar för en hållbar utveckling av verksamheter och boende i länet. Under verksamhetsåret 2009 vill Länsstyrelsen särskilt lyfta fram insatser inom följande områden; arkeologi, byggnadsminnen, byggnadsvård, kyrkliga kulturminnen samt för Nationalstadsparken.

Inom det arkeologiska området har den främsta målsättningen för perioden varit att arbeta för en effektiv ärendehandläggning så att bostadsbyggande, infrastrukturprojekt med mera i regionen kan komma till stånd utan onödiga fördröjningar och kostnader. Under året prioriterades slutförande av ett arkeologiskt program för enheten. Programmet syftade till att förbättra informationen och ge tydligare anvisningar till kunder/exploatörer och utförare/arkeologiföretag. Insatser har även gjorts för att öka kvaliteten och rättssäkerheten i de arkeologiska processerna. Detta har skett genom särskilda insatser för att förbättra upphandlingsförfarandet i form av regelbundna uppföljningsmöten och seminarier, men även genom målstyrd tillsyn i form av fältbesiktningar av samtliga förundersökningar. Syftet har varit att tidigt uppmärksamma och hantera eventuella problem i den arkeologiska processen. Fältbesiktningar prioriterades under perioden av rättssäkerhetsskäl i de fall ärendena kunde förväntas få mycket stora effekter för enskilda medborgare.

Inom området för byggnadsminnen har målsättningen varit att representera en effektiv handläggning av tillståndsfrågor förknippade med befintliga byggnadsminnen, och samtidigt verka för en långsiktigt hållbar förvaltning med stor respekt för de kulturhistoriska värdena. Trycket på befintliga byggnadsminnen har under året varit högt. Detta sammanhänger med höga fastighetsvärden och krav på anpassning till moderna verksamhetskrav. Arbetet med inrättande av nya byggnadsminnen har av resursskäl varit nedprioriterat under året. Två nya byggnadsminnen har trots nedprioriteringen inrättats under året beroende på att underlaget för besluten var färdigarbetade sedan lång tid tillbaka.

Arbetet med byggnadsminnen bedrevs under året i enlighet med uppsatta mål, bland annat genom prioritering av bidragsmedel till vårdprogram, och genom regelbundna informationsmöten med byggnadsminnesägare för en förbättrad förvaltning. Merparten av arbetet med byggnadsminnen har dock gällt ställningstagande till förändringar i befintliga byggnadsminnen. Måluppfyllelsen i relation till uppställda mål bedöms sammantaget som god.

Länsstyrelsens arbete med byggnadsvård har kretsats runt bland annat byggnadsvårdsbidraget i enlighet med målen för verksamheten. Detta bidrag har fördelats utifrån fastställd strategi. Huvuddelen av medlen prioriterades 2009 till skyddade miljöer, och fungerade därigenom som ett stöd till Länsstyrelsens hantering av lagen om kulturminnen med mera (KML). Vidare har informationsinsatser med förväntad stor räckvidd prioriterats. Arbetet har bedrivits i samarbete med länets museer. En fortsatt prioritering gjordes på temasatsning i bidragsfördelningen. Temasatsningen innebär att man med förhållandevis små ekonomiska bidrag nått många kulturhistoriska objekt, samtidigt som man genom informationen nått ett stort antal ägare av kulturhistoriska byggnader och på så sätt skapat en ökad kunskap och förståelse för kulturarvet. Årets temasatsning har rört kolonistugor i länet. Det valda temat bidrog även till arbetet med miljömålet *God bebyggd miljö*, diskussionen kring en hållbar stadsutveckling och frågorna kring riksintresset Stockholms innerstad, där flera koloniområden särskilt pekats ut.

Bidragsfördelningen i enlighet med strategin har visat goda resultat. Bidraget var och är ett kraftfullt redskap för Länsstyrelsens tillämpning av KML, och har fått avgörande betydelse för ett proaktivt kulturmiljöarbete. Temasatsningen har varit mycket framgångsrik och fått stort medialt genomslag.

Vad gäller länets kyrkliga kulturminnen har Länsstyrelsens målsättning för verksamhetsområdet varit att tillsammans med Svenska kyrkan arbeta för en god relation mellan bevarandekrav och brukande av det kyrkliga kulturarvet. Arbetet inom området har under året bedrivits enligt dessa riktlinjer, genom ordinarie ärendehandläggning, medverkan i stiftens regionala samrådsgrupper samt genom medverkan vid fördelning av den kyrkoantikvariska ersättningen. En extra stor insats under året gällde deltagande i samråd med Banverket och företrädare för församlingar inom Stockholms stift med anledning av möjligheterna att begränsa skador på det kyrkliga kulturarvet i samband med sprängningar för Citybanan. Måluppfyllelsen inom verksamhetsområdet bedöms sammantaget som god.

Länsstyrelsens regeringsuppdrag att utveckla Kungliga nationalstadsparken har i stort bedrivits i enlighet med det handlingsprogram som redovisades 2006. Under mars utfärdade regeringen en Nationalstadsparksförordning, i vilken Länsstyrelsen ges ett tydligare ansvar för parken. Förordningen stadfäster nya parkens namn, Kungliga nationalstadsparken. En webbplats öppnades under året och informationsmaterial har producerats och spridits. Vidare har ett skyltkoncept för parken tagits fram. Tillsammans med berörda aktörer har Länsstyrelsen utrett placering och skyltning av ett tiotal entréer samt sträckning av en cykelled.

Sammanfattningsvis har myndigheten genom ovanstående genomförda insatser, både inom den reguljära ärendehantering, den förebyggande samt den förebyggande verksamheten uppnått goda resultat. Detta gäller inte minst genom att sprida kunskap om kulturmiljö och kulturmiljövården till en stor del av länets medborgare och kommunala planerare. Vad gäller målen för en effektiviserad

handläggning av de arkeologiska ärendena har uppsatta mål inte kunnat nås. Orsaken är regionens fortsatta höga expansion som leder till att ärendebelastningen inom området är fortsatt hög. Visserligen sjönk antalet inkomna ärenden för perioden med 5,4 procent. Samtidigt har antalet årsarbetskrafter sjunkit något cirka 2 procent under perioden. Under 2009 har ärendebalansen, trots gjorda ansträngningar, ökat varför målsättningen om en effektiviserad hantering inte kan anses ha uppnåtts. Detta hänger delvis samman med att de föreskrifter för handläggningen som trädde i kraft 2008 inneburit att större resurser togs i anspråk vad gäller tillsyn, uppföljning och utvärdering. Härigenom ökade den utgående balansen av ärendestatistiken med 20,8 procent, vilket hänger ihop med ovan nämnda föreskrifter.

Återrapporteringskrav

38. Länsstyrelserna ska för verksamheten inom området kulturmiljö:

- kortfattat och översiktligt redovisa en bedömning av länsstyrelsens arbete.

- Kulturmiljöenheten har under år 2009 fortsatt arbetet med att tydliggöra och integrera kulturmiljöernas inneboende värden och förutsättningar för den framtida uppbyggnaden av nya verksamhets- och boendeyröden i länet.
- Länsstyrelsens regeringsuppdrag att utveckla Kungliga nationalstadsparken har i stort bedrivits i enlighet med det handlingsprogram som redovisades 2006. Under mars utfärdade regeringen en Nationalstadsparksförordning, i vilken Länsstyrelsen ges ett tydligare ansvar för parken. Förordningen stadfäster nya parkens namn - Kungliga nationalstadsparken. En webbplats har öppnats och informationsmaterial har producerats och spridits. Vidare har ett skyltkoncept för parken tagits fram. Tillsammans med berörda aktörer har Länsstyrelsen utrett placering och skyltning av ett tiotal entréer samt sträckning av en cykelled.
- Arbetet med inrättande av nya byggnadsminnen har varit nedprioriterat under året, men två nya byggnadsminnen har ändå tillkommit främst beroende på att underlaget för besluten har varit färdigarbetade sedan lång tid tillbaka. Merparten av arbetet med byggnadsminnen har dock gällt ställningstagande till förändringar i befintliga byggnadsminnen.
- Ärenden rörande de kyrkliga kulturminnena har huvudsakligen skett enligt normala rutiner. En extra stor insats under året har gällt deltagande i samråd med Banverket och företrädare för församlingar inom Stockholms stift med anledning av möjligheterna att begränsa skador på det kyrkliga kulturarvet i samband med sprängningar för Citybanan.
- Inom fornlämningssektorn har utbyggnaden av infrastruktur, bostads- och verksamhetsområden inneburit ett fortsatt högt tryck på enhetens arbete med anbud och tillståndsgivning enligt 2 kap kulturminneslagen.

- redovisa de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året (max fem stycken), samt

1. Kulturmiljöenheten har under året prioriterat slutförande av framtagande av ett arkeologiskt program för enheten. Programmet syftar till att analysera och lyfta fram vetenskapliga och ärenderelaterade problemområden inom uppdragsarkeologin för att därigenom kunna informera och ge tydligare anvisningar till kunder/exploatörer och utförare/arkeologiföretag. Genom detta bedömer vi att ställtider mellan att ärendena initieras och den tidpunkt då de arkeologiska undersökningarna slutförts kan minskas betydligt.
2. Inom hanteringen av ärenden rörande kyrkliga kulturminnen har enheten prioriterat deltagande i samrådsgrupper kring genomförandet av Citybanan och de därmed relaterade frågorna om vibrationers påverkan på det kyrkliga kulturarvet.
3. Inom byggnadsvården har enheten fortsatt prioriteringen på särskild temasatsning inom fördelningen av bidrag till kulturmiljövård. Prioriteringen på teman innebär att man med förhållandevis små ekonomiska bidrag når många kulturhistoriska objekt, samtidigt som man genom informationen når väldigt många ägare av kulturhistoriska byggnader och på så sätt skapar en ökad kunskap och förståelse för kulturarvet. Årets temasatsning har rört kolonistugor i länet.

- redovisa en kortfattad och översiktlig bedömning av länsstyrelsens resultat.

Kulturmiljöenheten har genom gjorda insatser, både inom den reguljära ärendehanteringen, den förebyggande samt den förebyggande verksamheten uppnått mycket goda resultat, inte minst genom att sprida kunskap om kulturmiljö och kulturmiljövården till en stor del av länets medborgare och kommunala planerare. Vad gäller målen för en effektiviserad handläggning av de arkeologiska ärendena har uppsatta mål inte kunnat nås. Orsaken är det stora antalet inkommande ärenden sammantaget med ökade krav på handläggningen från det centrala verket.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

Länsstyrelsen i Stockholms län har under verksamhetsåret 2009 inom sakområdet gjort prioriterade insatser på fem områden. Dessa områden är Länsstyrelsens krishanteringsorganisation, risk- och sårbarhetsanalys, pandemi, EU-ordförandeskapet samt insatser för att säkerställa att hälsa och säkerhet beaktas i samhällsplaneringen.

Inledningsvis vill vi framhålla att våra samlade erfarenheter och lärdomar från insatser när det gäller områdena pandemi och EU-ordförandeskapet är av väsentlig betydelse i det fortsatta arbetet med att ytterligare stärka och utveckla länets samlade krishanteringsförmåga. Dessa erfarenheter kommer till exempel att tas tillvara inom det pågående projektet ”Samverkansfunktion Stockholmsregionen”. Detta projekt syftar bland annat till att senast 2013 tydliggöra en struktur för samverkan som innefattar gemensam omvärldsbevakning, analys och koordinering vid eller inför kriser.

På området myndighetens krishanteringsorganisation har målet varit att ha en väl fungerande krishanteringsorganisation. Länsstyrelsen har i detta avseende under året prioriterat insatser som handlat om översyn av krishanteringsplanen samt arbetat med att ta fram en ny stabsinstruktion för Länsstyrelsens krishanteringsorganisation. Ett arbete för att utveckla och tydliggöra funktionen tjänsteman i beredskap (TiB) påbörjades under 2009 och kommer att manifesteras i en ny TiB-instruktion. Dessa styrdokument kommer Länsstyrelsen att kunna fatta beslut om under 2010. Radiokommunikationssystemet Rakel infördes vid myndigheten. Målet har delvis uppnåtts. Länsstyrelsen har en fungerande krishanteringsorganisation och en god generell krishanteringsförmåga, om än med utrymme för förbättringar. Brister finns främst gällande uthållighet samt övning. Vid ett flertal tillfällen under 2009 har krishanteringsorganisationen varit aktiverad, dock bara i mindre omfattning. De insatser som har gjorts under året och som kommer att göras under 2010 bidrar till att ytterligare stärka myndighetens krishanteringsförmåga. Efter beslut och implementering av nya styrdokument inklusive övningar under 2010 bör målet att ha en väl fungerande krishanteringsorganisation kunna uppnås.

På området risk- och sårbarhetsanalys (RSA) har målet varit att ha en RSA för Stockholms län. Under 2006 utvecklade Länsstyrelsen ett analysverktyg för lokala och regionala risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) kallat IBERO (Instrument för beredskapsvärdering av områdesansvar). De statliga myndigheterna och kommunerna har en lagstadgad skyldighet att ha en RSA. Länsstyrelsen har den 16 november till Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap(MSB) redovisat

en regional RSA. Analysen bygger på tolv situationer som har analyserats i en process där en majoritet av länets kommuner har varit delaktiga under 2009. RSA:n förankrades i det regionala rådet och kommer att ligga till grund för gemensamma åtgärder under kommande år. Länsstyrelsen bedöms därmed ha nått uppsatt mål.

När det gäller området pandemi har myndigheten ett regeringsuppdrag att identifiera och stödja samhällsviktig verksamhet vid en influensapandemi som bland annat härleds till uppdrag 42 i regleringsbrevet för 2009. Ett stort antal samhällsviktiga aktörer har under året identifierats och uppgifter bland annat om deras antal anställda, företagshälsovård och behov av antiviraler och vaccin har redovisats till smittskyddsläkaren. Vi har även gett stöd till samhällsviktiga verksamheter i deras planering genom att tillsammans med Landstinget genomföra samverkansmöten vid sju tillfällen under hösten där det skapades en gemensam lägesbild av smittoläget och vaccinationsmöjligheter samt en möjlighet att tillsammans behandla andra angelägna frågor kopplade till de utmaningar som följer av den nya influensan. Forumet var uppskattat och välbesökt med cirka 50-70 deltagare vid varje mötestillfälle. Länsstyrelsen gjorde en delredovisning till MSB i slutet av året. Uppdraget ska slutredovisas i december 2010. Länsstyrelsen bedömer att målet hittills har uppnåtts.

Insatser kopplade till myndighetens geografiska områdesansvar i krishanteringssystemet har gjorts när det gäller EU-ordförandeskapet. Tillsammans med polismyndigheten i Stockholms län bjöds relevanta aktörer in till ett stort antal samverkansmöten inför varje större EU-möte i länet. Samverkansmötena syftade till att ge berörda aktörer i länet en samlad bild av behov och förberedelser. Syftet var också att ge en beskrivning av större möten under ordförandeskapet samt dess eventuella hotbilder, att skapa en gemensam bild av förberedelser som vidtagits av respektive aktör, att lägga upp en gemensam informationsstrategi för eventuella händelser, att upprätta en gemensam informationsstrategi för eventuella händelser och att skapa en sambandskatalog för inblandade aktörer. Beslut togs i början av 2009 gällande Länsstyrelsens insatser under EU-ordförandeskapet. En utvärdering pågår av Länsstyrelsens insatser.

När det gäller att säkerställa att hänsyn tas till hälsa och säkerhet i samhällsplaneringen har insatser gjorts bland annat när det gäller vägprojektet förbifart Stockholm, järnvägsprojektet Mälarbanan, detaljplan för Stockholmsarenan samt detaljplan för Norra stationsområdet. Detaljplanen för Norra stationsområdet fastställdes 2009 och krävde omfattande riskreducerande åtgärder. För övriga projekt pågår fortfarande planeringsprocesserna. Länsstyrelsen granskade under året dessa planer och projekt och deltog aktivt i mötesserier där hälso- och säkerhetsfrågor särskilt hanterades. Vid dessa granskningar har Länsstyrelsen gett synpunkter på vilken nivå hälsa och säkerhet ska beaktas och vilka krav som är förutsättningar för dessa planer och program. Vår bedömning är att Länsstyrelsens mål att säkerställa att tillräcklig hänsyn tas till hälsa och säkerhet i samhällsplaneringen har uppnåtts.

Sammanfattningsvis har Länsstyrelsen inom sakområdet Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar nått uppsatta mål med undantag av området Länsstyrelsens krishanteringsorganisation där målet inte riktigt har uppnåtts. Detta beror främst på att högprioriterade insatser inom områdena pandemi och EU-ordförandeskapet har varit mycket resurskrävande. Under slutet av 2009 har dock resurser kunnat frigöras för att arbeta med styrdokument och andra utvecklingsområden för Länsstyrelsens krishanteringsorganisation. Prognosen för att målet ska uppnås under 2010 bedöms därför vara god.

Återrapporteringskrav

40. För att ytterligare förbättra uppföljningen av samhällets krisberedskap ska länsstyrelserna göra en översiktlig regional sammanställning, analys och värdering av kommunernas förmågebedömningar enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Länsstyrelserna ska bedöma i vilken utsträckning enskilda kommuner och landsting analyserat och dokumenterat de extraordinära händelser som kan inträffa i fredstid samt hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten.

Länsstyrelsen utvecklade under 2006 det analysverktyg som används för lokala och regionala risk- och sårbarhetsanalyser (RSA). Verktöget kallas IBERO (Instrument för beredskapsvärdering av områdesansvar). Processen utgår till största del från kommunernas kunskaper och en majoritet av länets kommuner har varit delaktiga i processen. Grundtanken är att det är de som ansvarar för verksamheter, geografiska områden och resurser som ska göra bedömningar och värderingar av krisberedskapen inom respektive område/verksamhet. Med hjälp av frågorna i IBERO och översiktsbilder av hanteringsförmåga, konsekvenser och beroenden mellan olika samhällssektorer tar varje kommun fram en rapport om den situation som studeras. Länsstyrelsen använder sedan kommunernas rapporter för att sammanställa en RSA. Arbetet med IBERO startade år 2006 och Länsstyrelsen har sedan dess årligen sammanställt, analyserat och värderat kommunernas RSA i den regionala RSA:n.

Länsstyrelsen har tillsammans med kommunerna tagit fram en lista med tolv situationer som ska analyseras. Urvalet av händelser baseras på krisberedskapssystemets sex samverkansområden. I samband med Länsstyrelsens inlämning av RSA:n för år 2009 har samtliga av dessa tolv situationer analyserats.

Länsstyrelsen gör bedömningen att länets kommuner arbetar kontinuerligt med framställandet av RSA. Länsstyrelsen anser att en fullständig analys och dokumentation av de extraordinära händelser som kan inträffa inte går att framställa. Det är inte möjligt att kartlägga alla de händelser som kan inträffa, kriser är otänkbara hot som förverkligas. Det största värdet med arbetet ligger i att identifiera samt analysera ett antal händelser för att med detta underlag vidta åtgärder som stärker den generella krishanteringsförmågan. Länsstyrelsen anser att länets kommuner har påbörjat denna process men att mycket arbete kvarstår.

Utifrån det underlag som har inkommit från kommunerna i RSA-processen gör Länsstyrelsen den övergripande bedömningen att förmågan att hantera allvarliga händelser och kriser i länet är god även om det finns vissa brister. Krishantering i ett storstadslän som Stockholm kan vara komplex och ställer bland annat stora krav på förmågan till samverkan mellan många aktörer. Samtidigt finns det i länet tillgång till stora resurser som bidrar till en god förmåga.

41. Länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna, inom ramen för området skydd mot olyckor, ska bedöma och främja kommunernas förmåga att leva upp till de nationella målen samt de verksamhetsmål och de särskilda skyldigheter som framgår av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelsernas tillsyn enligt lagen ska inriktas så att den kan samordnas med den uppföljning som ska ske av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem enligt avtalet mellan staten och Sveriges kommuner och landsting. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att kommunernas och räddningstjänsternas arbete lever upp till målen och skyldigheterna enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Under 2009 har Länsstyrelsen i Stockholms Län genomfört en tillsyn, i Brandkåren Attunda, enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelsen anser att räddningstjänsterna i allt större utsträckning arbetar med att följa upp sina mål med egenkontroll. I detta ligger att räddningstjänsterna inte bara följer upp målen kvantitativt utan även att egenkontrollen ger en kunskap om vad resultatet av aktiviteterna blivit.

Länets räddningstjänster har under 2009 förändrats i mindre omfattning. Från årsskiftet 2009/2010 finns fyra räddningstjänster i länet vilket inkluderar 27 kommuner. Tre av dessa inkluderar 26 kommuner. Samarbetet mellan kommunerna gällande lagen (2003:778) om lagen om skydd mot olyckor ökar. Detta beror på att kommunerna i flera fall samverkar med räddningstjänsterna kring uppgifterna i samhällets krishanteringssystem.

Antalet räddningstjänster i förhållande till antal kommuner innebär problem gällande samordning av tillsyn och uppföljning. I två av räddningstjänstförbunden arbetar de aktivt med frågor rörande extraordinära händelser gentemot sina medlemskommuner. Länsstyrelsen uppfattar därför att samordning sker mellan lagstiftningarna. Inom Länsstyrelsen samordnas arbetet gällande tillsyn och uppföljning med kunskapsöverföring mellan handläggare.

Naturvård, miljö- och hälsoskydd

Under 2009 har Länsstyrelsens insatser präglats i hög grad av länets snabba tillväxt. Ett omfattande arbete ägnades miljöprövningar och tillsyn av vattenverksamhet för ett antal stora infrastrukturprojekt. Arbetet att säkerställa vattenkvalitet skedde dels i genomförandet av vattendirektivet, dels i regionalt samarbete att säkerställa regionens vattenförsörjning. Arbetet att genomföra uppdraget Tåtortsnära natur fortskrider. Länsstyrelsen prioriterade följande områden för 2009: infrastrukturprojekt, tillsyn och tillsynsvägledning, havsmiljösatsningen och vattenförvaltningens arbete att genomföra vattendirektivets krav. Tillsynsvägledning och förebyggande arbete är också viktiga prioriterade arbetssätt.

Vad gäller naturvården har Länsstyrelsen prioriterat skydd av skog med stora naturvärden, liksom under året genomfört Naturens år, med särskild vikt vid att locka nya besökargrupper ut i naturen. I detta arbete har, för att skapa förståelse och lokal förankring av kraven av skötselåtgärder, samarbetade Länsstyrelsen med lokala intressenter. Tillsynen av skyddade områden skedde vid besök och Länsstyrelsens bedömer att arbetet under året har varit verkningsfullt inte minst i förebyggande syfte.

Länsstyrelsen tog under året fram en plan för tillsynsvägledning som kommer att uppdateras under kommande år. De nationella prioriterade områdena som Naturvårdsverket tagit fram, var grunden i Länsstyrelsens prioriteringar av tillsynsvägledningen. Tillsynsvägledningen bedrevs främst genom deltagande och arbete i regionala nätverk såsom Miljösamverkan Stockholmslän (MSL), seminarier, nyhetsbrev och annan skriftlig och muntlig information. Arbetet i samverkansorganisationer och via webbaserade projektplatser underlättade bedömningsgrunderna i tillsynen inom hela regionen och har under året visat sig vara ett effektivt sätt att bedriva tillsynsvägledning på.

Länsstyrelsen har särskilt följt upp enskilda avlopp och anpassat tillsynsvägledningen efter detta. Länsstyrelsen gör bedömningen att ett resultat av detta, har färre överklagade beslut behövt återförvisas tillbaka till kommunerna.

Inom förorenade områden har de högst prioriterade objekten i inventeringsdatabasen MIFO fas1 prioriterats, genom att dessa objekt har följts upp under året samt att krav ställdes på kompletterande utredningar. Denna prioritering överensstämmer med Naturvårdsverkets prioriteringar. För att få till stånd undersökningar och åtgärder vid behov har fyra stycken ansvarsutredningar genomförts under året.

Genom regeringens satsning på havsmiljön via havsmiljöanslaget, har havsmiljön prioriterats och särskilda insatser tagits fram för att förbättra främst den marina vattenmiljön. Fyra pilotprojekt som syftade till att förbättra Östersjön genomfördes under året. Genom LOVA-bidraget kan ytterligare insatser göras näst kommande period. Flera av dessa projekt pågår kring Stavbofjärdens avrinningsområde i Södertälje i samverkan med kommunen.

Inom vattenförvaltningen har ett åtgärdsprogram utarbetats och statusbedömningen av vattenförekomsterna i regionen har förbättrats. Denna statusbedömning ligger i sin tur som grund för prioriteringar och krav vid ärendehantering av vattenrelaterade ärenden och ger grunden för kvalitetsnormerna för vattenkvaliteten. Övrigt kunskapsunderlag för limniska miljöer har förbättrats genom fortsatta inventeringsinsatser av bottenfauna och makrofyter. Samarbete med grannlänerna om marina reservat pågår.

Alla Länsstyrelsens miljömål har följts upp och rapporterats enligt Miljömålsrådets riktlinjer. Resultaten från miljömålsuppföljning och miljöövervakning utgör viktiga bedömningsunderlag vid tillståndsprövning och i samband med övrig handläggning av ärenden.

När det gäller buller har satsningar gjorts på att ta fram hänsynsområden och tidigare arbete inom bullernätverket har fortsatt.

Ärendebalanserna för miljöprövningar har minskat genom insatser att effektivisera handläggningen. Insatser för att utveckla tillsynen sker bland annat genom den regionala miljösamverkan och genom arbete i andra regionala samverkansgrupper. Genom satsningen på prioriterad tillsynsvägledning och via regionala nätverk inom aktuella sakområden har tillsynsinsatsen varit effektiv och haft miljönytta. Detta har visat sig genom bland annat färre återförvisade överklaganden av enskilda avlopp och effektiv vägledning inom ”Greppa näringen”. Särskild vikt har lagts vid dialog och förankring med kommuner, lantbruk och andra berörda i samband med genomförandet av vattendirektivet. Naturvårdsarbetet har fått god medieuppmärksamhet bland annat i samband med kampanjen Naturens år. Havsmiljösatsningen har bidragit till att Länsstyrelsens arbete för bättre vattenkvalitet har kunnat utvidgas.

Vidare har det på sakområdet tillkommit fler resurser jämfört med tidigare period ökade antalet årsarbetskrafter med 8,62 för hela verksamhetsområdet. Generellt kan sägas att antalet inkomna ärenden har ökat på de flesta sakområden med undantag av miljöfarlig verksamhet där antalet inkommande ärenden sjönk med cirka 30 procent jämfört med föregående år. Även vad gäller Förorenade områden, efterbehandling var det en dramatisk ändring från föregående år på nästan 60 procent färre antal inkomna ärenden. Samtidigt bör nämnas att ökningarna skedde på andra områden såsom Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd. Totalt var antalet inkommande ärenden drygt 8 procent fler än föregående period.

utan att man tar hänsyn till egeninitierade ärenden. Tyvärr kunde dock inte myndigheten minska den utgående balansen för 2009 som blev runt 10 procent högre än föregående period.

Återrapporteringskrav

43. Länsstyrelsernas miljötillsynsarbete ska bidra till att miljökvalitetsmålen nås och att uppkomsten av miljöskador motverkas. Länsstyrelserna ska ta fram tillsynsvägledningsplaner och genom tillsynsvägledning förbättra förutsättningarna för det operativa tillsynsarbetet hos kommunerna. Arbetet med tillsynsvägledning ska bland annat ske genom regional miljösamverkan.

Länsstyrelserna ska särskilt redovisa

- eventuella brister i den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen och åtgärder för hur dessa brister kan åtgärdas,
- hur den regionala miljösamverkan har bedrivits,
- på vilket sätt miljömålen inverkar på planeringen och genomförandet av tillsynen och tillsynsvägledningen, samt
- viktiga insatser i vägledande syfte och effekter av tillsynsarbetet i övrigt.

Länsstyrelserna ska efter samråd med kommunerna bidra till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan. Länsstyrelserna ska även redovisa hur detta arbete har bedrivits.

Länsstyrelsen ska redovisa eventuella brister gällande den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen under 2009 samt åtgärder för hur dessa brister kan åtgärdas. Länsstyrelsen i Stockholm har inte följt upp kommunernas operativa tillsyn som helhet under 2009. Vid nya eller uppdaterade ansökningar från kommunerna angående övertagande av tillsynen sker dock en genomgång av kommunens resurser, planering och organisation av tillsynen.

Länsstyrelsen har tagit fram en plan för tillsynsvägledning. Denna plan kommer att revideras och uppdateras under 2010. Länsstyrelsen har särskilt följt upp överklagade beslut avseende enskilda avlopp och anpassat tillsynsvägledningen efter detta. Länsstyrelsen gör bedömningen att färre beslut har behövt återförvisas till kommunerna för förnyad handläggning under 2009.

Den regionala miljösamverkan har under året bedrivits på följande sätt; för att stödja miljökontorens verksamhetsutveckling har Stockholms län sedan några år en miljösamverkansorganisation i form av Miljösamverkan Stockholms Län(MSL) som är ett samarbete mellan alla länets kommuner samt Länsstyrelsen i Stockholms län och Kommunförbundet Stockholms Län (KSL). Miljösamverkan Stockholms Län genomför under 2009 bland annat tillsynsprojekt i syfte att effektivisera den lokala tillsynen i länet. Målet var att utifrån rådande lagrum säkra en likvärdig bedömningsgrund i länets kommuner.

MSL har en särskild webbaserade projektarbetsplats som används inom delprojekten. Inom varje projekt bildas en arbetsgrupp och totalt under året har cirka 53 personer varit engagerade i delprojekten. MSL samarbetar sedan tidigare med Hälsoskyddsnätverket för hälsoskyddsinspektörer. Detta samarbete har även varit aktivt under 2009. Nätverket syftar framför allt till olika vägledningsinsatser, men också till att inspektörer från olika delar av länet ska få en bra möjlighet att träffas (personligt och via e-post) och kunna utbyta erfarenheter. För att undvika dubbeljobb har MSL löpande bevakat vad andra nätverk gör.

I länet finns också ett bullernätverk vars syfte är att sprida kunskap och erfarenhet om buller. Under 2009 har ett seminarium anordnats om Bullerarbetet i Stockholms län.

Under 2009 arrangerades två seminarier, ett om kosmetiska och hygieniska produkter för barn samt ett om energi i tillsynen. MSL var också med och presenterade sitt arbete om minireningsverk på seminariet ”Renare avlopp ger friskare hav” arrangerat av Miljösamverkan Sverige under året som.

Under 2009 tog arbetsgruppen fram en handledning i service och bemötande samt planerade en utbildningssatsning. Under 2010 beräknas själva utbildningen äga rum.

Den regelbundna uppföljningen av miljö kvalitetsmålen utgjorde under verksamhetsåret ett viktigt underlag vid upprättande av tillsynsplanerna och prioritering av tillsyn.

Andra viktiga insatser i vägledande syfte och effekter av tillsynsarbetet under året har bland annat varit att prioritera tillsynsvägledning inom följande områden; avfall, kemikalier och förorenade områden, enskilda avlopp, vattenverksamhet och vissa skyddade områden, metod för att prioritera operativ tillsyn utifrån miljömål och risker samt regler för operativ tillsyn.

Den tillsynsvägledning som skett under året har i stort sett följt Naturvårdsverkets prioriteringar i tillsynsvägledningsplanen. Länsstyrelsens tillsynsvägledning har under året bedrivits främst genom seminarier, nätverk, skriftlig och muntlig information.

När det gäller förorenade områden har Länsstyrelsen för prioriterade objekt där ansvarig finns påbörjat arbete med att få till stånd undersökningar och vid behov åtgärder. Länsstyrelsen har under 2009 bland annat arbetat aktivt med tillsyn av förorenade områden genom att ta fram ansvarsutredningar, under året har arbete pågått med fyra ansvarsutredningar.

Naturvårdsverkets förslag 2008 till etappmål 1 för Länsstyrelsernas tillsynsarbete, att pågående miljöfarliga verksamheter där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet senast vid utgången av 2009 ska vara inventerade och riskklassade enligt MIFO fas 1, har i stort uppfyllts genom det projekt som Länsstyrelsen slutförde under 2007. Under 2009 följdes projektet upp beträffande de högst prioriterade objekten

med krav på utredningar med mera. Länsstyrelsen deltog också i det projektet för inventering och riskklassning av pågående miljöfarliga verksamheter. Där kommunen har tillsynsansvar som startat 2009 inom Miljösamverkan Stockholms län.

Tillsyn av förorenade områden har också bedrivits inom ordinarie tillsynsverksamhet. Vid flera tillsynsobjekt har miljötekniska undersökningar och efterbehandlingsåtgärder genomförts under året.

Tillsynsvägledning har bland annat bedrivits gentemot kommunerna genom utbildningsdagar, handläggarträffar och genom att en ny arbetsgrupp för sanering av förorenade områden startades under året. Dessutom har information spridits genom nyhetsbrev och e-post. Kontakter i enskilda ärenden har också förekommit. Under perioden har en träff för vid länets miljökontor anordnats. Temat för handläggarträffen var riskklassning enligt MIFO fas 1 och vände sig till de kommuner som påbörjat projekt för inventering och riskklassning av verksamheter i drift. Mälardalslänen (Stockholm, Södermanland, Uppsala, Västmanland och Örebro län), Gotlands och Dalarnas län har i ett samverkansprojekt gemensamt anordnat en tvådagarsutbildning och en endagsutbildning för länens kommuner under 2009.

För förorenade områden har prioriteringar gjorts enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Högst prioriterade är objekt som innebär risker vid direktkontakt eller som i dag eller inom en nära framtid hotar värdefulla vattentäkter och värdefulla naturområden.

Länsstyrelsen har fortlöpande kontakt och samarbete med andra handläggare och inventerare på andra länsstyrelser, särskilt med länsstyrelserna i Uppsala, Västmanland, Södermanland, Gotland och Örebro län och med vilka vi regelbundet har gemensamma träffar och utbildningar med mera. Under våren 2009 året anordnades en tvådagarsträff i Uppsala för inventerare och handläggare. Samordnarna har vid några tillfällen träffats för sig. Mälardalslänen, Gotlands och Dalarnas län anordnar årligen gemensamma utbildningar om förorenade områden för länens kommuner. I april 2009 anordnades ett möte i Stockholm för samordnare från hela landet, Naturvårdsverket, SGU och SGI.

Inom miljöfarlig verksamhet har tillsynsvägledning gentemot kommunerna till stor del skett genom anordnande av samverkansmöten, handläggarträffar och riktade seminariedagar. Bland annat har ett samverkansmöte med kommunerna, polis och åklagare hållits. En gemensam träff för tillsynsmyndigheter och verksamhetsutövare av avloppsreningsverk har hållits under året i syfte att samordna och förbättra den årliga rapporteringen och uppföljningen av utsläpp från länets avloppsreningsverk. Inom nätverket "Kemilänken" har ett seminarium om provtagning och analys i vatten och luft hållits. I samarbete med Kemikalieinspektionen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har ett seminarium om de ny klassificerings- och märkningsregler för kemiska produkter och Reach-tillsyn

genomförts under året. Vidare har en miljöskyddshandläggartäff för kommunerna med information om bland annat vindkraft i länet (lägesrapport och vägledning), täkter och masshantering hållits under året.

Tillsynsvägledning har även skett genom de olika bransch-/ämnesnätverk (till exempel dagvatten nätverket och under det året bildade avfallsnätverket), som finns i länet.

Under året har Länsstyrelsen i Stockholm ansvarat för de nationella Miljöskyddsdagarna där temat i år var vattendirektivet kopplat till prövning och tillsyn.

44. Länsstyrelserna ska särskilt verka för att verksamhetsutövarna iakttar Naturvårdsverkets föreskrifter avseende avloppsreningsverk för att minska kväveutsläpp. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits och resultaten av dessa.

Stockholms läns avloppsreningsverk har utbyggd kväverening i alla verk som omfattas av Naturvårdsverkets föreskrift.

45. Tillsynen över naturreservat, strandskyddsområden, kulturhistoriskt skyddade områden och andra skyddade områden ska bidra till bättre regelefterlevnad och till att miljö kvalitetsmålen nås. Tillsynen över kulturhistoriskt värdefulla miljöer, byggnader och fornminnen m.m. ska bidra till bevarandet av dessa samt till förbättrade förutsättningar för hållbar förvaltning av kulturarvet. Länsstyrelserna ska redovisa vilka viktiga insatser man gjort i vägledande syfte och vilka effekter tillsynen som rör skyddade områden respektive kulturmiljön har medfört.

Den tillsyn som Länsstyrelsen utövade under året inom naturvårdens område skedde främst genom de anmälningar och klagomål som Länsstyrelsen fick in. Den egeninitierade tillsynen skedde av resursskäl i begränsad omfattning under året. Den egeninitierade tillsynen som äger rum skedde i första hand i samband med Länsstyrelsens besök i naturskyddade områden där skötselåtgärder planerades. Då kontrolleras att områdena är väl skyltade och markerade så att besökarna vet vilka bestämmelser som gäller. Detta är viktigt i förebyggande syften. I vissa fall upptäcktes oegentligheter som föranledde att tillsynsärenden öppnades. För flertalet naturreservat finns också avtal med särskilda personer som ska ha tillsyn över områdena. Deras uppgift är bland annat att se till att gällande regler efterlevs och om inte tillrättavisningar hjälper i förekommande fall görs anmälningar till Länsstyrelsen eller polis. Länsstyrelsens bedömer att insatserna är verkningsfulla inte minst i förebyggande syfte.

När det gäller tillsynen inom kulturmiljövårdens område har Länsstyrelsen under året genomfört möten med företrädare för planeringsfrågor i några kommuner. Detta för att lyfta frågor om framförallt behovet av att identifiera och i tid hantera fornlämningsfrågor i planerade utbyggnadsområden. Syftet med mötena var att informera om möjligheterna att i tid ta upp frågorna och därigenom kunna undvika onödiga kostnader och utdragna produktionsstider

46. Länsstyrelserna ska i arbetet med vattenmiljön särskilt verka för att

- arbetet med vattenrelaterade miljökvalitetsmål, havsmiljöarbetet, miljöövervakningen och arbetet enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samordnas och så långt som möjligt sker på ett integrerat sätt,
- delmålet om minst 15 fiskefria vattenområden i varje vattendistrikt nås till 2010
- delmålet om att minst hälften av de skyddsvärda miljöerna har ett långsiktigt skydd nås till 2010,
- delmålet om att ytterligare 19 marina områden ska vara skyddade som naturreservat nås till 2010,
- delmålet om att buller och andra störningar från båttrafik ska vara försumbara nås till 2010, samt
- uppvandringsmöjligheter för ålängel förbättras

Länsstyrelsens arbete med vattenrelaterade miljökvalitetsmål och havsmiljöarbete har bedrivits främst genom pilotprojektet ”Verktyg för en renare Östersjö”. För att minska övergödningen har stöd lämnats för anläggning och restaurering av våtmarker, anläggning av skyddszoner, rådgivning inom jordbrukskampanjen ”Greppa näringen” samt tillsynsvägledning till kommunerna om enskilda avlopp. Projektarbetet har under året fokuserat på Stavbofjärden i Södertälje kommun, som är ett av de prioriterade områdena i länet för att minska tillförseln av näringsämnen fosfor och kväve till våra kustområden.

Arbetet har bedrivits tillsammans med LRF, Södertälje kommun samt intresserade lantbrukare i avrinningsområdet. Inom projektet har Länsstyrelsen arbetat konkret och praktiskt med att samordna och integrera arbetet med vattenrelaterade miljökvalitetsmål, havsmiljöarbetet, miljöövervakningen och vattenförvaltningen. Två seminarier för lantbrukare anordnades under 2009 i samarbete med LRF, Södertälje kommun och lantbrukare i området. Broschyren ”Verktyg för ett renare vatten i Stavbofjärden” publicerades och tre arbetsgrupper bildades för att gemensamt arbeta vidare med olika konkreta åtgärder inom projektet. Under 2009 har ett Vattenråd bildats i området.

Inom ramen för regeringens havsmiljösatsning har Länsstyrelserna fått i uppdrag att ta fram underlag för främjande av kostnadseffektiva åtgärder som bidrar till att minska belastningen av näringsämnen till Östersjön (Regleringsbrevet för 2009, uppdrag 57 och 60). Viktiga underlag i detta arbete har varit erfarenheter/kunskap från miljömålsuppföljning, miljöövervakning, vattenförvaltningsarbete (VISS) och miljöskyddsarbete.

Länsstyrelsen i Stockholm beviljades 3,3 miljoner kr från Naturvårdsverkets havsmiljöanslag för 2009. Sedan april 2009 har Länsstyrelsen haft en samordnare som ansvarat för planering och prioritering av åtgärder samt uppsökande verksamhet gentemot kommuner och intresseorganisationer. Länsstyrelsen finansierade fyra pilotprojekt som syftar till att minska miljöpåverkan på Östersjön:

- Projektet som gäller Stavbofjärden gäller kretsloppslösning för enskilda avlopp inklusive VA-rådgivning till fastighetsägare. Projektledare är Södertälje kommun.
- Två pilotprojekt rör jordbrukets verktyg för ett renare vatten i Stavbofjärden. Det ena handlar om att testa en metod för heltäckande markkartering av åkermark i området och projektledare är den lokala LRF-gruppen. Det andra handlar om att samordna och optimera riktade åtgärder inom jordbruket, till exempel våtmarksanläggning och projektledare är markägarna inom området.
- En förstudie fokuserar på förutsättningar för nyetableringar av båttvättar och sugtömningsstationer för fritidsbåtar i Stockholms län. Projektledare är Stiftelsen Håll Sverige Rent i samarbete med Naturskyddsföreningen i Stockholms län och Skärgårdsstiftelsen.

Vad gäller LOVA-bidragen har totalt 50 ansökningar inkommit under året och sammanlagt har bidrag för cirka 52 miljoner kronor sökts i Stockholm län. Stockholms län kommer att få cirka 11 miljoner kronor att fördela för 2010. Av de inkomna ansökningarna har Länsstyrelsen redan finansierat tio projekt med medel från 2009 års havsmiljöanslag, till totalt 3,2 miljoner. Av dessa ansökningar var tre stycken för VA-projekt, fem stycken för latrinmottagning i skärgården och två stycken för båtbottentvättar.

I arbetet med miljöövervakning har det regionala miljöövervakningsprogrammet reviderats under 2008 och 2009. Ytterligare anpassningar av programmet skedde för att ge underlag för miljömålsuppföljning och till att anpassa vattenrelaterad miljöövervakning till kraven i Vattenförvaltningsförordningen (VFF). Den statliga finansieringen av regional miljöövervakning har dock inte medgett att uppfylla de krav som finns på miljöövervakning enligt VFF. Detta gäller särskilt den kostnadskrävande övervakningen av organiska miljögifter. Samordningen och miljöövervakningens innehåll utvecklas kontinuerligt utifrån resurser och kunskapsunderlag som bygger på arbete med miljökvalitetsmålen, vattenförvaltning och havsmiljöarbetet.

Länsstyrelsens arbete med vattenförvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samordnas av beredningssekretariatet för vattenförvaltning. Under 2008 tog Länsstyrelsen fram underlag till åtgärdsprogram för Stockholms län, som ska ingå i åtgärdsprogrammet och förvaltningsplanen för vattendistrikt Norra Östersjön. Ett formellt samråd har hållits under perioden mars till och med augusti 2009 kring Vattenmyndighetens förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer (MKN) och miljökonsekvensbeskrivning för vattendistriktet. Vattenmyndigheternas samrådsremiss har under året tagit mycket tid i anspråk bland annat i form av intern beredning och förankring. Ett stort antal möten med olika intressenter anordnades under året, till exempel fyra dagar med

”öppet hus” för kommunerna, heldag för ideella organisationer, fyra möten med LRF:s kommungrupper och en vattendag för allmänhet, politiker och tjänstemän på Södertörn.

Länsstyrelsen har under året uppdaterat och kvalitetssäkrat statusbedömningen av länets vatten. Detta utgör underlaget för åtgärdsprogrammen och MKN. Arbetet med att genomföra de åtgärder som listas i förslagen till åtgärdsprogram påbörjades under året.

Samordning av arbetet med vattenrelaterade miljökvalitetsmål, havsmiljöarbetet, miljöövervakning och arbetet med vattenförvaltning skedde även via handläggning av ärenden och olika typer av åtgärder där Länsstyrelsen har ett ansvar. Detta gäller till exempel planärenden, infrastrukturärenden, externa remisser, miljöskyddsärenden, vattenverksamhetsärenden, reservatsärenden, strandskyddsärenden samt arbete med restaurering av vattendrag, åtgärder enligt åtgärdsprogram enligt vattenförvaltningen.

Ett exempel på samordning av de olika vattenrelaterade målen inom Länsstyrelsen var arbetet med det så kallade Stavbofjärdsprojektet (se ovan) där flera enheter inom Länsstyrelsen samarbetade för att minska utsläpp av kväve och fosfor till Östersjön. Samordning mellan vattenförvaltning och miljöövervakning förbättrades under året och kommer att utvecklas kontinuerligt. Delmål/etappmål kommer att bidra till att uppnå arbetet med vattenförvaltning och havsmiljö.

Länsstyrelsen har under året arbetat för att minst hälften av de skyddsvärda miljöerna har ett långsiktigt skydd utefter anvisningar i regleringsbrevet för 2009. När det gäller de limniska miljöerna så inriktades arbetet i huvudsak på att förbättra kunskapsunderlaget, sålunda skedde en inventering av bottenfaunan och makrofyter samt strandnära elfiske i fem områden i Mälaren. Alla områdena förutom ett är naturreservat eller Natura 2000 men där syftet med undersökningarna var att se om ytterligare restriktioner behövdes för att värdena ska bibehållas.

Vad som gäller delmål om att ytterligare nitton områden ska vara skyddade satte Länsstyrelsen upp målet att bidra med sex områden. Länet har idag tre marina naturreservat och under 2009 fortgick det marina skyddarbetet för att bidra till att det nationella målet uppnås. Under 2009 har marinaundersökningar av vegetation och fisk utförts inom fyra naturreservat, som enligt planerna ska revideras, så att dessa marinavärden bättre kommer att tillgodoses. Förslag till skötselplaner för två marina naturreservat utarbetades under 2009 de och kommer att remissbehandlas 2010. Länsstyrelsen deltog också tillsammans med fyra andra län i ett pilotprojekt där lokalt förankrade så kallade samverkansplaner togs fram. I länet är det BSPA-området Stora Nassa-Svenska Högarne där en sådan plan tas fram.

När det gäller delmålet om buller och andra störningar inrättade två hänsynsområden i juni 2008 på Stora Nassa och Huvudskär. Områdena har i samarbete med Värmdö och Haninge kommuner inrättats för att bevara områden med

stillsam karaktär för människor och djurliv. Under sommaren 2009 gjordes en enkätundersökning i områdena som visade att hela 95 procent av besökarna är positiva till hänsynsområdets rekommendationer, vilka bland andra innebär sänkt hastighet, information om sophantering, toalettutsläpp, buller med mera. I revideringen till marint naturreservat i Stora Nassa föreslogs även vissa av hänsynsområdets rekommendationer överföras till reservatsbeslutet. Regeringsuppdraget med att etablera hänsynsområden har i december 2009 rapporterats till regeringen.

Länsstyrelsen har under året genomfört fiskevårdande åtgärder i flera kustmyndande vattendrag. Detta för att bidra till uppvandringsmöjligheter för ål yngel. Åtgärderna har framförallt bestått i undanröjande av vandringshinder och biotopvård. Det samverkansprojekt mellan Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Vägverket, Banverket och Stockholms stad med flera kommuner som påbörjades 2003 och som syftar till att undanröja vandringshinder där vägar och järnvägar korsar vattendrag har fortsatt 2009 och har under året definierat och undanröjt sådana hinder.

Med utgångspunkt från fiskevårdsplanen för 2007-2010 har Länsstyrelsen finansierat projekt med fiskevård i skärgården. Detta skedde i nära samverkan med fiskets organisationer, näringslivet och Fiskeriverket. För att bevaka tillståndet hos kustfiskbestånden genomför myndigheten årligen undersökningar inom ramen för den regionala miljöövervakningen.

47. Länsstyrelserna ska särskilt verka för att andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden ökar. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser i detta arbete.

Länsstyrelsens arbete för att uppnå en ökad andel privatfinansierade åtgärder är långsiktigt. Under året har kunskapen och medvetenheten om förorenade områden ökat när information och resultat från inventeringar förmedlats till kommuner, fastighetsägare, verksamhetsutövare med flera. Detta har medfört att åtgärder påbörjades/vidtogs på flera platser där det fanns ansvariga. I samband med nedläggning av miljöfarliga verksamheter begärdes att markundersökningar gjordes.

I länet finns drygt 8 000 idag kända områden som är eller kan befaras vara förorenade på grund av industriell verksamhet, kemikaliehantering eller deponering av avfall. Under 2009 arbetade Länsstyrelsen främst med fortsatt identifiering och inventering av förorenade områden, närmare undersökningar av prioriterade områden samt efterbehandlingsåtgärder.

Länsstyrelsen har under 2009 informerat cirka 1 000 fastighetsägare i länet om att deras fastigheter finns registrerade i Länsstyrelsens databas över förorenade områden. Syftet med utskicket var bland annat att öka kunskapen om förorenade områden och få en kvalitetssäkring av uppgifter i databasen.

Länsstyrelsen har i samarbete med länsstyrelserna i Södermanlands-, Gotlands-, Örebro-, Uppsala-, och Västmanlands län genomfört en informationskampanj till mäklare i regionen om ansvaret för förorenade områden vid fastighetsöverlåtelser

48. Länsstyrelserna ska verka för att de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen med tillhörande delmål och de sektorsmål som har beslutats inom särskilda politikområden såsom landsbygdspolitiken, livsmedelspolitiken, kulturpolitiken, skogspolitiken och transportpolitiken nås. Länsstyrelserna ska i bred förankring i länet utveckla regionala åtgärdsprogram för att nå miljö kvalitetsmålen och i övrigt bedriva det regionala mål- och uppföljningsarbetet så att det ger underlag för ett sektorövergripande miljöarbete inom länsstyrelsen och länet. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser inom området.

Länsstyrelserna ska särskilt

- verka för att miljömålsarbetet, inklusive arbetet med naturvård, fiskevård, kulturmiljö-
vård, friluftsliv samt natur- och kulturturism, samordnas med det regionala utvecklings-
arbetet och med arbetet för energi omställning, verka för att samordningen mellan
miljömålsarbete, tillsynsarbete och miljöövervakning utvecklas, samt
- påbörja arbete med regionala landskapsstrategier med utgångspunkt i
Naturvårdsverkets vägledning.

Länsstyrelserna ska särskilt redovisa

- insatser och resultat när det gäller att samordna miljömålsarbetet, inklusive arbetet
med naturvård, fiskevård, kulturmiljö-
vård, friluftsliv och natur- och kulturturism, det
regionala utvecklingsarbetet, regionala landskapsstrategier och med arbetet för
energiomställning,
- insatser för att utveckla arbetsformerna för samordning av miljömålsarbete med
miljötillsynsarbete och miljöövervakning, samt
- väsentliga insatser rörande minskade risker vid användning av bekämpningsmedel
inom jordbruks- och trädgårdsnäringen, minskade växtnäringens förluster, bevarande av
biologisk mångfald och för utveckling av ekologisk produktion.

Länsstyrelsens har under året gjort insatser och nått resultat för att samordna miljömålsarbetet. Resultaten från miljömålsuppföljning och miljöövervakning utgör viktiga bedömningsunderlag vid tillståndsprövning och i samband med övrig handläggning av ärenden. Den vanligaste formen för samarbete av miljö-
målsarbetet, miljötillsynsarbetet och miljöövervakningen skedde genom ärende-
handläggningen. Arbetsformerna varierade beroende på vilken typ av ärende
som skulle hanteras, alltifrån informella muntliga kontakter, internremisser
och bildande av särskilda arbetsgrupper. Under 2009 hölls diskussioner om hur
kunskapen kunde höjas och arbetet förbättras ytterligare. Hög prioritet låg också
på att ta fram anpassade planeringsunderlag för att effektivisera arbetet. Alla
Länsstyrelsens miljö mål har följts upp och rapporterats enligt Miljömålsrådets
riktlinjer. Resultatet av uppföljningen har uppmärksamats i media.

Länsstyrelsen har tagit fram sex projektansökningar för miljö målsmedel.

Projektansökningarna rörde hantering av hästgödsel i mindre stallar, materialförsörjningsplanering i länet, Mälardalens unika lindbestånd, geografisk fördelning av strandskyddsdispenser och strategisk planering av stöd för ökad biogasproduktion samt en fortsättning av pilotprojektet ”Verktyg för en renare Östersjö” (se mer info nedan).

Länsstyrelsen har börjat se över arbetet med miljömålen utifrån miljömålsutredningens resultat samt en höjd ambitionsnivå. Länsstyrelsen har på förfrågningar informerat om länets miljömål och miljömålsarbete för kommuner, utländska myndigheter med flera.

Länsstyrelsen har arbetat med myndighetens klimat- och energistrategi för att den mer tydligt ska bidra till att uppnå de energirelaterade miljö kvalitetsmålen, till exempel Begränsad klimatpåverkan och God bebyggd miljö.

Länsstyrelsen startade under året miljömålsprojektet ”Energi i tillsynen”. Projektet har som huvudsyfte att minska utsläppen av klimatpåverkande utsläpp från Länsstyrelsens tillsynsobjekt genom att verka för minskad energiförbrukning.

När det gäller fiskevård har Länsstyrelsen inom ramen för det statliga bidraget till fiskevård under 2009 ansökt om 3 105 700 kronor. Länsstyrelsen beviljades 1 120 000 kronor varav 150 000 till fisketillsyn. Prioriterade åtgärder var framförallt sådana som syftade till att stärka fisket i Stockholms skärgård. En stor del av den statsfinansierade fiskevården skedde i samverkan med Stockholms stad inom ramen för det samverkansavtal som finns mellan Stockholms stad, skärgårdskommunerna, Stockholms läns landsting och Skärgårdsstiftelsen.

Under året har Länsstyrelsen prioriterat rapportering till den nationella databasen för fiskevård vilket resulterade i att samtliga fiskevårdsåtgärder inom ramen för det statliga anslaget är rapporterade för perioden 1997-2008.

Länsstyrelsen gjorde under 2009 insatser för att minska risker vid användning av bekämpningsmedel. Detta skedde genom att anordna kurser som gav deltagarna behörighet att använda kemiska växtskyddsmedel. Genom denna kurs bedöms Länsstyrelsen bidragit till att minska riskerna vid användningen av växtskyddsmedel. En grundkurs och två fortbildningskurser anordnades under 2009. Kurserna syftade till säker hantering och användning av växtskyddsmedel. Lantbrukare erbjöds även enskild rådgivning om hantering och användning av växtskyddsmedel. Det skedde inom projektet Greppa Näringen där Länsstyrelsen upphandlade rådgivning. Upphandlingar har även gjorts för fältvandringar med inriktning på dos och respons försök. En temaartikel om hantering och användning av växtskyddsmedel publicerades i Lantbruksinformationens egen informationsskrift, Lantbruksinfo.

För att bidra till att minska växtnäringens förluster upphandlade, som nämnts ovan, Länsstyrelsen rådgivning inom Greppa Näringen. Lantbrukare fick inom projektet information om växtnäringens läckage påverkan på miljön och gratis rådgivning om

åtgärder som kan vidtas för att minska förlusterna. En grundkurs för medlemmar i Greppa Näringen organiserades. Den avsåg att utbilda medlemmarna i bland annat lantbrukets miljöpåverkan och åtgärder för att minska växtnäringssläckaget. En kick off inom Greppa Näringen ordnades också där länsstyrelserna kring Mälaren och Hjälmaren samt Gotland träffades tillsammans med rådgivare för att diskutera och planera aktiviteterna inom projektet. Länsstyrelsen har varit engagerad i ett projekt kring Stavbofjärdens avrinningsområde. Projektet syftar till att hitta passande åtgärder för att reducerad kväve och fosfor belastningen.

För att medverka till bevarande av biologisk mångfald i odlingslandskapet genomförde Länsstyrelsen fyra kurser i skötsel och bevarande av betesmarker samt fyra kurser i lieslätter och skötsel av ängsmarker. Länsstyrelsen beviljade även stöd till enskild rådgivning inom biologisk mångfald.

Länsstyrelsen upphandlade under året enskild rådgivning för att utveckla den ekologiska produktionen av frukt, bär och grönsaker i länet och för att hjälpa till med omställning från konventionell till ekologisk produktion. Länsstyrelsen gav bidrag till matmässan ”Smaklust”, som ger möjlighet för producenter att förevisa och sälja lokalt producerade produkter. Många av produkterna är även ekologiska producerade.

49. Länsstyrelsernas arbete med skydd och skötsel av värdefulla naturområden och hotade arter ska bedrivas så att biologisk mångfald bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser inom området. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa

- insatser i naturvårdsarbetet när det gäller stärkt dialog med medborgarna och ökad lokal delaktighet i skydd och skötsel av naturvärden, samt
- hur arbetet fortlöper med genomförandet av länsvisa strategier med utgångspunkt i den nationella strategin för formellt skydd av skog.

En viktig förutsättning för att lyckas med naturvårdspolitiken är att medborgarna på såväl lokal som regional nivå kan känna delaktighet i naturvårdsarbetet. Liksom tidigare år eftersträvade Länsstyrelsen, under 2009, i samband med reservatsbildning att tidigt informera markägarna och visa lyhördhet för de synpunkter som markägarna hade. Erfarenhetsmässigt så är de tidiga kontakterna, och hur väl dessa fungerar, av stor betydelse för den fortsatta reservatsprocessen. I samband med skötseln av de naturskyddade områdena eftersträvade Länsstyrelsen att anlita markägarna för skötseln. För vissa mer vårdkrävande reservat beslutades det i vissa fall om särskilda samrådsgrupper. Under 2009 har samtliga berörda handläggare nu gått Naturvårdsverkets kurs Dialog för naturvården.

För BSPA-området Svenska-Högarna-Stora Nassa påbörjades under 2009, en marin samverkansplan i nära samarbete med berörda markägare. Syftet med detta pilotprojekt är att få en samsyn på hur ett område långsiktigt bör nyttjas på ett hållbart sätt så att de värden som finns kan bibehållas.

Länsstyrelsen har inom myndighetens strategi för formellt skyddande av skog under 2009 i sina naturreservatsärenden prioriterat att arbeta med markåtkomst. Detta för att kunna lösa ersättningsfrågorna för markägare. Sammanlagt har närmare 48 miljoner kronor betalats ut under året. Länsstyrelsen har därav många reservatsärenden där markersättningarna är klara, men där arbetet med det formella beslutet och skötselplanen återstår.

Länsstyrelsen har under 2009 fattat beslut om fem nya naturreservat. Samtliga beslut innebär långsiktigt skydd av skog, och detta inom ramen för miljömålet *Levande skogar*.

Ett av reservaten, Långviksträsk, ingår även i den nationella *Myrskyddsplanen*. Reservatsbildningen uppfyller därmed en del av miljömålet *Myllrande våtmarker*. Genom att Långviksträsk blev ett reservat har elva av Stockholms läns arton objekt i *Myrskyddsplanen* skyddats. Det gångna året har varit sammantaget varit framgångsrikt när det gäller skydd av värdefulla skogar.

50. Länsstyrelserna ska senast den 31 december 2011 ha genomfört arbetet med kompetenshöjande åtgärder för länsstyrelsernas hantering av rovdjursfrågor beträffande varg, järv, björn, lo och kungsörn. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som genomförts.

Länsstyrelsen har tillsammans med övriga län i södra Sverige anlitat Viltskadecenter för fortbildning av fältpersonalen inom rovdjursförvaltningen. En sådan kurs anordnades i Grimsö den 1-3 december 2009 och Stockholms län deltog med sammanlagt sju personer. Kursen var mycket uppskattad och bidrog till att höja kompetensen inom organisationen samt medverkade till att nätverken mellan länen ytterligare stärktes.

51. Länsstyrelserna ska senast den 31 december 2014 ha avslutat översynen av det utvidgade strandskyddet inom respektive län. Länsstyrelserna ska redovisa sitt arbete med översynen.

Arbetet har under året påbörjats och bland annat har diskussioner förts med övriga länsstyrelser runt Mälaren för att få samsyn på hur detta arbete bör läggas upp. Länsstyrelsen har också i samband med de informationsinsatser till länets kommuner som gjorts med anledning av de ändringar som skett när det gäller strandskyddet informerat om kommande översyn av det utvidgade strandskyddet.

Återrapporteringskrav

52. För de kommuner där det fastställts eller tagits fram förslag till åtgärdsprogram för miljö kvalitetsnormer för luftkvalitet ska den berörda länsstyrelsen redovisa i vilken grad åtgärderna har genomförts. Det länsstyrelser och kommuner som omfattas är:

- Länsstyrelsen i Stockholms län och Stockholms kommun,
- Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Göteborgs kommun,
- Länsstyrelsen i Skåne län samt Malmö och Helsingborgs kommuner,
- Länsstyrelsen i Västerbottens län och Umeå kommun,
- Länsstyrelsen i Uppsala län och Uppsala kommun, samt
- Länsstyrelsen i Östergötlands län och Norrköpings kommun.

Länsstyrelsen ska redovisa i vilken grad Stockholms kommun har genomfört åtgärderna i åtgärdsprogrammet för miljö kvalitetsnormer för luftkvalitet. Länsstyrelsen har här hämtat in underlag från Stockholms kommun. Underlaget visar att flera åtgärder har genomförts, men några åtgärder återstår att sättas igång. De genomförda åtgärderna har inte haft tillräcklig effekt för att klara miljö kvalitetsnormerna.

Miljö kvalitetsnormen till skydd för människors hälsa för kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM₁₀) överträddes år 2008 vid de tre mätstationerna i gatunivå i innerstaden; Hornsgatan, Sveavägen och Norrlandsgatan. Normerna överträds enligt beräkningar även på andra platser i Stockholms stad. Miljö kvalitetsnormerna överträds främst på grund av de höga dygnsmedelvärdena⁴.

De åtgärder som vidtagits enligt åtgärdsprogrammen har således inte haft tillräcklig effekt. Man kan dock se att halterna har minskat över tid.

Den genomsnittliga bakgrundshalten i Stockholm (mätstation i taknivå på Södermalm, Torkel Knutssonsgatan) av kvävedioxid har minskat med cirka 60 procent sedan början av 1980-talet. De genomsnittliga halterna av kvävedioxid vid mätstationerna i gatunivå på Hornsgatan och Sveavägen har minskat med cirka 15-20 procent sedan början av 1990-talet.

Bakgrundshalten av partiklar (PM₁₀) har däremot varit i stort sett oförändrade sedan 1994. Vid mätstationerna i gatunivå på Hornsgatan och Sveavägen har de genomsnittliga halterna minskat något sedan början av 2000-talet⁵.

Nedan beskrivs åtgärderna. Först redovisas vad åtgärden handlar om (kursiverat) sedan det arbete som Stockholms kommun vidtagit.

Kvävedioxid:

1. Åtgärder för att utveckla och tillämpa särskilda miljökrav vid kommuners upphandling av tunga transporter och persontransporter som ska utföras i Stockholms län

Stockholm, Göteborg, Malmö och Vägverket har antagit gemensamma miljökrav vid upphandling av entreprenader och tjänster där fordon och entreprenadmaskiner ingår. För Stockholms del gäller dessa från 2007⁶.

⁴ *Luften i Stockholm – årsrapport 2008*. SLB-analys rapport nr. 1:2009, Miljöförvaltningen i Stockholm.

⁵ *Luften i Stockholm – årsrapport 2008*. SLB-analys SLB-analys rapport nr. 1:2009, Miljöförvaltningen i Stockholm.

⁶ http://www.stockholm.se/PageFiles/77666/miljokrva_upphandling_2207.pdf

2. *Åtgärder för att skärpa kraven för tunga fordon i miljözonen*
Reglerna kring miljözon styrs av trafikförordningen vilken anger att kraven på utsläpp från tung trafik skärps successivt år för år. Tillkomsten av trängselskatt har även medfört att trafiken inom zonen minskat.
3. *Åtgärder inom parkeringspolitikens område för att minska personbilstrafiken och öka framkomligheten inom Stockholms kommun*
Stockholm har höjt parkeringsavgifterna och även från och med den 1 januari 2009 slopat den tidigare avgiftsbefrielsen för boendeparkering för miljöbilar. En ny parkeringsstrategi håller på att tas fram. Ett arbete för att ta fram nya infartsparkeringar pågår tillsammans med SL. Våren 2006 ökade antalet infartsparkeringar inom och utom staden med cirka 30 procent.
4. *Åtgärder vad gäller de parkeringsavgifter som tillämpas vid myndigheters och kommuners arbetsplatser i Stockholms län, för att minska personbilstrafiken*
Kommunen har infört avgifter för all personal vid stadens samtliga arbetsplats-parkeringar inom tullarna.
5. *Åtgärder för att följa upp tillämpningen av reglerna om förmånsbeskattning av fri parkering som tillhandahålls av arbetsgivaren i Stockholms län*
Kommunen har infört avgifter för all personal vid stadens samtliga arbetsplats-parkeringar inom tullarna.
6. *Åtgärder för att begränsa genomfartstrafiken med tunga fordon på Hornsgatan i Stockholm till endast bussar i linjetrafik*
Trafikkontoret har påbörjat trafikmätningar för att klarlägga den tunga trafikens inverkan på utsläppen och halterna av kvävedioxid. I avvaktan på resultaten av trafikmätningar samt efterföljande analys av effekterna på kvävedioxidhalterna, har något förbud ännu inte införts. Trafikmätningarna beräknas vara klara innan årets slut.
7. *Åtgärder för att öka utbudet av infartsparkeringar inom Stockholms län*
Inom kommunen är lämplig mark för nya infartsparkeringar begränsad på grund av höga priser på mark. Endast temporära markområden kan tas i anspråk i avvaktan på kommande bostadsbebyggelse.
8. *Åtgärder för att öka framkomligheten för bussar inom Stockholms län*
Framkomligheten för bussar sker främst genom utbyggnad av kollektiva busskörfält och bussprioritering i trafiksignalanläggningar. Utbyggnaden sker med trängselskattemedel. Under 2009 beräknas cirka 70 miljoner åtgå för dessa ändamål.
9. *Åtgärder för att öka turtätheten inom kollektivtrafiken i Stockholms län.*
Framkomligheten för bussar sker främst genom utbyggnad av kollektiva busskörfält och bussprioritering i trafiksignalanläggningar. Utbyggnaden sker med trängselskattemedel. Under 2009 beräknas cirka 70 miljoner åtgå för dessa ändamål.

Partiklar, PM10:

1. *Åtgärder för att informera om hälsokonsekvenserna av höga partikelhalter och de negativa effekterna av dubbdäcksanvändning*
Stockholm redovisar kontinuerligt information om miljökvalitetsnormerna för bland annat PM10 på sin webbtjänst miljöbarometern⁷ och genom Stockholms och Uppsala läns luftvårdsförbunds webbplats⁸. PM10-halterna redovisas såväl historiskt som i realtid liksom partiklars olika hälsoeffekter. På http://slb.nu/nu_City.shtml kan allmänheten se den aktuella situationen för bland annat partiklar. Dessutom ges prognoser för halter kommande dygn.
2. *Åtgärder inom parkeringspolitikens område för att minska personbilstrafiken och öka framkomligheten inom Stockholms kommun*
Reglerna kring miljözon styrs av trafikförordningen vilken anger att kraven på utsläpp från tung trafik skärps successivt år för år. Tillkomsten av trängselskatt har även medfört att trafiken inom zonen minskat.
3. *Åtgärder vad gäller de parkeringsavgifter som tillämpas vid myndigheters och kommuners arbetsplatser i Stockholms län, för att minska personbilstrafiken*
Kommunen har infört avgifter för all personal vid stadens samtliga arbetsplats-parkeringar inom tullarna.
4. *Åtgärder för att minska halterna av partiklar i de delar av vägnätet där det finns risk för extremt höga halter*
Trängselskatten har införts permanent i Stockholms innerstad. Det har minskat trafiken såväl in till som ut ur innerstaden under avgiftstid med drygt 20 procent. Kommunen har också tillsammans med Vägverket informerat om dubbdäckens betydelse för PM10-halterna och tillsammans med Länsstyrelsen, Vägverket och däckbranschen informerat om fördelarna med dubbfria vinterdäck genom bland annat utsändning av broschyrer. Trafik och renhållningsnämnden beslutade den 12 maj 2009 att godkänna kontorets förslag i tjänsteutlåtande 2009-04-14 till miljöupprustning av Hornsgatan bland annat ska träd planteras längs gatan. I kommande uppföljningsarbete undersöks om åtgärderna har någon inverkan på partikelhalterna. Trafik- och renhållningsnämnden har även gett kontoret i uppdrag att utarbeta förslag om dubbdäcksförbud. Kommunen har beslutade under 2009 att från och med den 1 januari 2010 förbjuda användning av dubbdäck på Hornsgatan.
5. *Åtgärder för att öka kunskaperna om olika beläggingsmaterials benägenhet att bilda PM 10 samt hur halkbekämpning med tvättad stenkross och olika metoder för barmarksrenhållning påverkar halterna av PM 10*
Hård vägbeläggning minskar bildningen av slitagepartiklar. Stockholm använder redan idag mycket hård vägbeläggning för att minska slitaget på de mest trafikerade gatorna det vill säga där miljökvalitetsnormen överskrids.

⁷ <http://miljobarometern.stockholm.se/main.asp?mp=TS&mo=1>

⁸ www.slb.nu/lfv

I Stockholm sandas inte huvudgator. Tillförseln av uppvirvlningsbara partiklar är i det avseendet begränsat till sand och grus som förs ned från gångbanor. Försök med intensiv spolning och sopning på Norrlandsgatan har inte gett någon effekt på halterna av PM10⁹. Stockholms stad har också genomfört försök med olika dammbindningar för att minska PM10-halterna¹⁰. Försöken har temporärt minskat halterna med mellan 20-30 procent i innerstaden, men det räcker inte för att klara den gällande miljö kvalitetsnormen¹¹. Flertalet studier bland annat i Södra länken tunneln (Vägverket), i Göteborg samt flera städer i Norge och Tyskland har visat på ingen eller mycket liten effekt av intensiv städning i form av sopning och spolning.

6. *Åtgärder för att öka kunskaperna om bidrag till PM 10-halterna från fartyg, arbetsmaskiner och småskalig fastbränsleeldning*

Ett omfattande arbete pågår för att bland annat minska fartygstrafikens utsläpp av bland annat partiklar. Stockholms hamn har rankats som den sjunde miljö-mässigt bästa hamnen av över 800 storhamnar i världen.

⁹ http://slb.nu/slb/rapporter/pdf6/slb2004_004.pdf

¹⁰ Se bl. a. SLB:s rapport 2008:4 och 2007:3.

¹¹ http://slb.nu/slb/rapporter/pdf6/slb2008_004.pdf

Lantbruk och landsbygd

Länsstyrelsen har under verksamhetsåret 2009 inom sakområdet lantbruk och landsbygd prioriterat insatser inom följande fyra områden: handläggning av jordbrukarstöd (SAM-handläggning), företags- och projektstöd, minimera övergödning och effektivisering.

Inom SAM-handläggningen var ambitionen för 2009 att huvuddelen av handläggningen ska vara klar tidigt så att fältkontrollerna kunde påbörjas tidigt och slutföras inom fastställd tid. Detta för att så stor andel som möjligt av stöden som betalas ut genom SAM-blanketten skulle kunna betalas ut före årsskiftet. En maximering av antalet utbetalningar av gårdsstöd och miljöersättningar före utgången av året har haft högsta prioritet.

Den nationella arealinventeringen och förändrade definitioner för betesmarker berättigade till stöd har under 2009 påtagligt förändrat förutsättningarna för arbetet med SAM-handläggning och utbetalning av gårdsstöd och miljöersättningar. Det har påverkat såväl arbetsmiljön som prioriteringarna av arbetet inom lantbruk och landsbygd (axel 2 inom Landsbygdsprogrammet). Trots åtgärder för effektivisering vad gäller tidsåtgång för handläggning och att upprätthålla kompetens i personalgruppen har tiden och kostnaden för administrationen av jordbruksstöden istället ökat samtidigt som vissa arbetsuppgifter inte kunnat utföras. Genom effektivisering har tiden och kostnaden för fältkontrollerna minskat jämfört med år 2008, men denna minskning har tyvärr mer än väl ätits upp av en försvårad SAM-handläggning under året. Merarbetet på grund av arealinventeringen och förändrade definitioner för betesmarker har medfört att såväl uppgifter inom den ordinarie handläggningen som efterarbete har fått nedprioriteras, för att istället utföras under 2010. Betydande arbetsuppgifter återstår till exempel vad gäller utredningar för uppdatering av block-id och åtaganden för miljöersättningar, administrativa kontroller, återkrav på grund av tidigare felaktiga administrativa kontroller och tidigare felaktigt utbetalda belopp. Vidare förväntas antalet överklaganden öka, främst för kommande återkrav.

Resultatet inom området är att närmare 98 procent av gårdsstödet beslutades och betalades ut före årsskiftet 2009. Detta får därför anses vara en mycket god målfyllnelse under de omständigheter som rådde under 2009. Merarbetet innebar dock en stor påfrestning på personalen och en stor ekonomisk kostnad. Målgruppen jordbrukare har också drabbats av ändringen av betesmarksdefinitionen och blockinventeringsarbetet. Brukarna har inte haft likformiga förutsättningar för ansökan om stöd genom att vissa brukare har fått besked om blockarealförändring först efter fältkontroll eller administrativ kontroll.

Inom området företagsstöd och projektstöd var ambitionen under 2009 främst att korta ner handläggningstiderna. Arbetet för att effektivisera handläggningen bedrevs i samordningsregionen. En under året genomförd brukarundersökning i nio län ("En gemensam brukarundersökning – Ett samverkansprojekt mellan nio länsstyrelser") visar att personer och företag som söker företags- eller projektstöd upplever att det mycket krångliga ansökningsförfarandet, inklusive en svår-förståelig ansökningsblankett, är det största problemet med strukturstöden inom Landsbygdsprogrammet. Att förenkla för de sökande torde därför vara den mest angelägna uppgiften 2010.

Under året beslutade Länsstyrelsen om verksamhetsstart för två Leaderområden. Det är "Utveckla Roslagen och Stockholms skärgård, UROSS" och "Södertälje landsbygd".

Under slutet av året har Länsstyrelsen med anledning av ändringarna i Landsbygdsprogrammet uppdaterat länets genomförandestrategi. Resultatet inom området är att ärendebalanserna för ansökningar om företagsstöd och projektstöd under våren 2009 ökade kraftigt på grund av personalomsättning men att balanserna under hösten arbetats ned till ungefär 2008 års nivå. Det beror också delvis på ett minskat antal inkommande ärenden under 2009.

Resultatet av arbetet med att öka intresset för åtgärder mot övergödningen i prioriterade avrinningsområden har varit positivt under 2009. Arbetet bedrevs gemensamt inom Länsstyrelsens miljöavdelning. Ett dialoginriktat arbetssätt i avrinningsområdet för Stavbofjärden resulterade bland annat i att ett vattenråd bildades med lantbrukare, kommun och andra intressenter för att driva frågor om bland annat minskad övergödning. Detta förväntas ge goda effekter i ett ökat antal anslutna till; rådgivningsprojektet Greppa Näringen, ansökningar om anläggning av våtmarker på strategiskt belägna platser och andra effektiva åtgärder inom ramen för Landsbygdsprogrammet. Berörda kommuner förväntas delta med insatser kring enskilda avlopp med mera.

Inom området effektivisering kan generellt konstateras att tidsåtgången för att hantera strukturstöden ökat väsentligt sedan förra programperioden främst beroende på att omfattningen av strukturstöden utökats och målgruppen breddats. Stöden har också varit mer arbetskrävande än förväntat. Den alldeles övervägande delen av handläggningstiden har bestått av tid för att få ansökningarna kompletta så att beslut kunde fattas. Slutsatsen är att för snabb handläggning krävs att ansökningarna redan vid ankomst är så kompletta och korrekta som möjligt.

Mycket av arbetet för effektivisering skedde gemensamt i samordningsregionen. Två konferenser för handläggare och enhetschefer genomfördes under 2009 i regionen. Konferenserna syftade till att diskutera bästa tillvägagångssätt, identifiera lämpliga indikatorer för jämförelser mellan länen, generellt nå bättre samstämmighet i arbetet handläggning och kontroll av jordbrukarstöd samt inom handläggning av företags- och projektstöd. Viktiga områden för att minimera

handläggningstiderna inom de senare identifierades och en handlingsplan med gemensamma konkreta och uppföljningsbara mål påbörjades som ett resultat av konferenserna. En liknande konferens har planerats till februari 2010 inom åtaganden för miljöersättning av betesmarker. Länsstyrelsen har även gjort betydande investeringar i så kallade handdatorer för att effektivisera arbetet med fältkontroll av jordbrukarstöden. Under 2009 har dessa nyare handdatorer fungerat bättre, och inte som tidigare lett till en ökning av arbetstiden. Istället har en viss minskning av arbetstiden skett. I framtiden förväntas handdatorerna leda till ytterligare effektivisering av fältkontrollarbetet.

Sammantaget har Länsstyrelsen på sakområdet lantbruk och landsbygd, trots ovan nämnda svårigheter i samband med SAM-blanketterna, för perioden i stort nått de mål som funnits uppsatta för 2009. Sakområdet har ungefär haft samma antal årsarbetskrafter som föregående år.

Återrapportering av uppdrag

63A. Länsstyrelserna har för budgetåret 2009 tilldelats 98 miljoner kronor så kallade TA-medel (technical assistance) från landsbygdsprogrammet. Länsstyrelserna ska under 2009 öka effektiviteten i genomförandet av programmet. Särskild fokus ska ligga på att minska handläggningstiderna och arbete kopplat till den nya definitionen av stödberättigande betesmark. Länsstyrelserna ska redovisa följande:

- Kommentera de uppgifter om handläggningstider som Jordbruksverket tillhandahåller.

För att öka effektiviteten i Landsbygdsprogrammet utarbetar Länsstyrelsen inom axel 1, 3 och 4 gemensamt med samordningsregionen en handlingsplan, med gemensamma konkreta mål och insatser, för att få till stånd mer kompletta ansökningar och därmed kortare handläggningstider. En liknande workshop har planerats för samordningsregionen inom arbetet med åtagandeplaner inom axel 2. Dessutom har Länsstyrelsen gemensamt med samordningsregionen deltagit i en tvådagars workshop för effektivisering av fältkontroll som Uppsala län ansvarat för. För att effektivisera kontrollarbetet har också ett flertal handdatorer köpts in, vilket väntas ge ytterligare effektivisering. Förutom dessa specifika åtgärder sker kontinuerligt en kompetensutveckling av handläggare och samordning genom möten nationellt och i samordningsregionen samt genom månatliga möten med samordningsregionens enhetschefer.

Det mest framträdande under 2009 är att det finns en tydlig positiv trend inom axel 1, 3 och 4 till minskade handläggningstider under hela året. Inom axel 3 finns en tydlig förbättring på årsbasis med minskade handläggningstider 2009 jämfört med 2008, medan det inom axel 1 finns en svag förbättring 2009 jämfört med 2008. Inom axel 2 har handläggningstiden däremot ökat vilket beror på att inget beslut tagits för restaurering av betesmarker eller natur- och kulturmiljöelement. Det i sin tur är orsakat av att handläggare inom sakområdet under 2009 varit fullt

engagerade i arbetet med åtagandeplaner och det merarbete som bland annat den nya betesmarksdefinitionen orsakat. En annan trend är att antalet ansökningar inom axel 1, 3, 4 och utvald miljö inom axel 2 totalt minskat med 16 procent från 2008 till 2009. Det gäller för såväl, företags-, projektstöd som kompetensutveckling. Framförallt har det skett en minskning av inkomna ansökningar inom axel 1, åtgärden modernisering.

Ökade TA-medel för arbete med den nya betesmarksdefinitionen har inte kompen-serat fullt ut för ökade kostnader. Dessutom har efterarbete på grund av block-inventeringsprojektet medfört kraftigt ökade kostnader för Länsstyrelsen, som endast ersatts av Jordbruksverket med omkring tio procent av arbetskostnaden. På grund av otydlig information och komplicerade regler har det varit mycket svårt för målgruppen lantbrukare att rätt korrigera sina ansökningar om bland annat miljöersättningar efter arealinventering. Länsstyrelsen har inte kunnat vidta tillräckliga åtgärder för att komma till rätta med detta.

Merarbete på grund av den nationella arealinventeringen och förändrade definitioner för betesmarker har medfört att såväl uppgifter inom den ordinarie handläggningen som efterarbete har fått prioriteras bort för att utföras under 2010. Betydande arbetsuppgifter som återstår är utredningar för uppdatering av block-id, uppdatering av åtaganden för miljöersättningar, administrativa kontroller som aktiverar systemets beräkning av sanktioner, administrativa kontroller för åren 2005- 2008, återkrav av belopp som visat sig vara felaktigt utbetalda under åren 2005-2009. Vidare förväntas antalet överklaganden öka, främst efter kommande återkrav.

- Redovisa vilka särskilda insatser länsstyrelsen vidtagit för att minska handläggnings-tiderna för ansökningar om beslut om stöd och ansökningar om utbetalningar. I redo-visningen ska ingå insatser riktade mot programmets målgrupp i syfte att förebygga fel och behov av kompletteringar till ansökningarna. Redovisningen ska avgränsas till programmets axel 1, 3 och 4 (Leader) samt Utvald Miljö (axel 2).

Länsstyrelsen har tillsammans med övriga länsstyrelser i samverkansregionen bedrivit ett betydande arbete för att effektivisera handläggningen av stöd inom axel 1, 3 och 4 samt Utvald miljö inom axel 2. Arbetet med att ta fram en handlingsplan för detta pågår (se även nedan under rubriken samarbetsformer). Åtgärder för effektivisering införs successivt i handläggningen.

Den alldeles övervägande delen av handläggningstiden består av tid för att få ansökan så komplett att beslut kan fattas. För snabb handläggning krävs därför att ansökningarna redan vid ankomst är så kompletta och korrekta som möjligt. Länsstyrelsen upplyser sökandena om detta i olika former bland annat vid kontakt inför ansökan.

Länsstyrelsen ser konsultföretagen som viktiga aktörer för att uppnå kompletta och korrekta ansökningar och informerar dessa konsulter om vikten av kompletta ansökningar och landsbygdsföretagens behov för att uppnå detta.

Genom utökad information har handläggningen, särskilt av utbetalningarna, kunnat effektiviseras. I samband med beslut om stöd skickar Länsstyrelsen ut en pärm till sökanden med konkret information om vilka krav som ställs på underlag och hur ansökan om utbetalning ska utformas. I vissa fall ges sökanden möjlighet till besök på Länsstyrelsen för personlig information.

Länsstyrelserna i samordningsregionen träffas varje månad bland annat för att utbyta erfarenheter, samordna regeltillämpning, öka effektiviteten i handläggningen och planera gemensamma aktiviteter för hög anslutning i hela landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen deltar också i de utbildningar och träffar som Jordbruksverket anordnar.

I det interna arbetet med landsbygdsprogrammet sker uppföljning av ärendebalanserna minst en gång per månad, vilket bidragit till minskningen av ärendebalanserna och till att äldre svårhandlagda ärenden blivit åtgärdade.

Länsstyrelsen har ett nära samarbete med länets två Leaderområden. Länsstyrelsen har hittills haft möten med verksamhetsledaren i det ena inför varje beslutsomgång för samordning, avgränsning och synergier mellan LAGs projekt och Länsstyrelsens projekt. Företrädare för Länsstyrelsen och verksamhetsledaren har även genomfört gemensamma informationsmöten med projektägarna om krav på ansökan om utbetalning.

För att uppnå synergieffekter mellan åtgärder inom Landsbygdsprogrammet, de EU-finansierade programmen inom fiskerinäringen, strukturfondsprogrammen och övriga åtgärder för utveckling av landsbygden samarbetar lantbruksenheten med avdelningen för regional utveckling kring dessa frågor. Samverkan med detta syfte sker också genom att företrädare för Länsstyrelsen regelbundet träffar företrädare för Skogsstyrelsen, Tillväxtverket, ESF och Regionplanekontoret. Förutom dessa möten utbyts listor över inkomna ärenden som kan vara av gemensamt intresse.

- Redovisa vilka åtgärder som har låg anslutning i länet, översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa vilka särskilda insatser länsstyrelsen vidtagit under 2009 för att öka anslutningen till dessa åtgärder för att besluten och utbetalningarna kopplade till programmet ska vara i fas och att de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2009.

De åtgärder inom axel 1 som har låg anslutning i länet är: Modernisering av jordbruksföretag, framförallt inom den nya biogasåtgärden; Infrastruktur för utveckling av jordbruket samt Stöd till samarbete inom jordbruks- och livsmedelssektorn. Inom axel 2 är det låg anslutning både vad gäller Anläggning och restaurering av våtmarker och betesmarker samt Restaurering av landskapselement. Inom axel 3 är det framförallt Förnyelse och utveckling i byarna som har låg anslutning. När det gäller miljöersättningarna har natur- och kulturmiljöstödet och skyddszoner låg anslutning. Länsstyrelsen bedömer att detta beror på att jordbrukarna anser att natur- och kulturmiljöstödet är alltför krångligt och ersättningen

för låg i förhållande till det arbete som krävs samt beträffande skyddszoner att ersättningen är för låg i förhållande till det ekonomiska utbyte som produktion på marken ger.

För att öka antalet ansökningar för investeringar i biogasproduktion har Länsstyrelsen sökt och erhållit medel för 2010 från miljömålsrådet för att i samarbete med Uppsala län inventera potentiella företag för biogasproduktion och bedriva uppsökande informationsverksamhet gentemot dessa. Länsstyrelsen kommer också att ha ett möte med lantmäteriet och informera om möjligheter att få stöd för projekteringskostnader i samband med vägförättningar. Därmed förväntas lantmäteriet kunna lotsa stödsökande till programmet i sina kontakter med jordbruksföretagare.

För att öka anslutningsgraden inom axel 2, framförallt för åtgärder mot övergödningen i prioriterade avrinningsområden, har stora insatser gjorts under 2009. Arbetet har bedrivits gemensamt inom länsstyrelsens miljöavdelning. Ett dialoginriktat arbetssätt i avrinningsområdet för Stavbofjärden har bland annat resulterat i att ett vattenråd har bildats med lantbrukare, kommun och andra intressenter för att driva frågor om bland annat minskad övergödning. Det förväntas ge goda effekter i ett ökat antal anslutna till rådgivningsprojektet Greppa Näringen, ansökningar om anläggning av våtmarker på strategiskt belägna platser och andra effektiva åtgärder inom ramen för landsbygdsprogrammet. Ett ökat samarbete internt inom länsstyrelsen framförallt med enheterna för kulturmiljö och naturvård förväntas också ge såväl flera beslut om stöd samt kunna öka antalet ansökningar inom utvald miljö. Av Länsstyrelsen initierad kompetensutveckling är ett annat sätt att öka anslutningen till åtgärder. Fyra slätterkurser genomfördes under juli och fyra kurser i skötsel av betesmarker. En kalvningskurs och två lammningskurser genomfördes under året. Dessutom genomfördes en kurs med bland annat fokus på utfodring och betesplanering för häst. Publikationen LantbruksInfo har introducerat temanummer under året med fokus på skärgårdsutveckling, ett rikt odlingslandskap och hästföretagande för att informera om Landsbygdsprogrammet och inspirera till företagsutveckling.

Länsstyrelsen har även stött utveckling av småskalig produktion för avsättning på lokala marknader med medel för kompetensutveckling vilket har en positiv inverkan på ekologisk certifierad produktion. En workshop genomfördes i Stockholm i november 2009 med småskaliga livsmedelsproducenter från hela samordningsregionen för att identifiera flaskhalsar och behov av kompetensutveckling eller annat stöd för utveckling av verksamhetsområdet. Vid uppdateringen av genomförandestrategin med anledning av ändringarna i landsbygdsprogrammet har Länsstyrelsen förändrat inriktningen på fokusområdena. Fokusområdet ”Lokal mat och ett öppet odlingslandskap” innehåller åtgärder som underlättar för konsumtion av lokalt producerade livsmedel och bidrar till hållbara produktionsmetoder.

- Redovisa hur länsstyrelsen arbetat för att förenkla och effektivisera arbetet med landsbygdsprogrammet, både för programmets målgrupp och för myndigheter. I redovisningen ska ingå hur länsstyrelsen arbetat för att utveckla samarbetsformer med andra länsstyrelser till exempel avseende Leader (axel 4) och hantering av ansökningar vars verksamhet omfattar delar av andra län. I redovisningen ska ingå hur länsstyrelsen har samarbetat med de så kallade LAG-grupperna för att förenkla och effektivisera arbetet med Leader (axel 4).

Den administrativa bördan för projektstödsansökningar har ökat betydligt sedan förra programperioden. Många projektstödsansökningar kräver en omfattande insats från Länsstyrelsens sida. Dels i form av diskussion med sökanden innan denne skriver ansökan, dels när ansökan kommit in med ett eller flera kommunikationsbrev med krav på kompletteringar innan Länsstyrelsen kan fatta beslut om stöd samt slutligen kommunikering vid ansökan om utbetalning. Aktörer avstår från att ansöka om projektstöd för att administrationen är alltför omfattande.

I samordningslänen i Hjälmars- och Mälardalen har Länsstyrelsen i Stockholm under 2009 haft ansvar för effektivisering av handläggning inom Landsbygdsprogrammet. En workshop har genomförts och ett handlingsprogram håller gemensamt på att tas fram för kvalitetsförbättring av ansökningar och effektivisering av handläggning för företags- och projektstöd inom axel 1 och 3 samt inom axel 4. Korrekta, fullständiga inkomna ansökningar identifierades som en viktig förbättringsmöjlighet varför gemensamma pedagogiska stöd som hjälpmallar för sökande kommer att tas fram av samordningslänen. Konkreta gemensamma mål för handläggningstider i olika faser av handläggningen har tagits fram. För länsövergripande projekt inom kompetensutveckling finns en väl fungerande länsövergripande handläggargrupp. Gruppen har bland annat tagit fram gemensamma riktlinjer för beräkning av arbetstid och rutiner för jäv.

Två nya Leaderområden finns sedan 2009 som koordineras av Länsstyrelsen i Stockholm. För ett av dessa, Utveckla Roslagen och Stockholms Skärgård, som börjat fatta beslut om projektstöd har länsstyrelsen vid två tillfällen medverkat vid informationsträffar med sökande som fått beviljade stöd. Detta för att på ett tidigt stadium informera om och klargöra vilka rutiner och krav som gäller vid ansökan om utbetalning.

- Redovisa hur länsstyrelsen i programmets genomförande beaktat möjligheten att utnyttja programmet för att motverka de negativa effekterna av konjunkturnedgången.

Eftersom investeringsviljan avtagit under lågkonjunkturen har Länsstyrelsen prioriterat utbetalningar, särskilt delutbetalningar, framför nya beslut om stöd, för att inte påbörjade projekt och investeringar ska stoppas upp på grund av likviditetsproblem. Länsstyrelsen har också ställt sig positiv till att förlänga tiden för projekt och investeringar som fördröjts på grund av konjunkturnedgången. För att förbättra likviditeten i pågående projekt har Länsstyrelsen genomgående

ställt sig positiv till att bevilja ansökta förskott. Länsstyrelsen har beträffande nya stödbeslut försökt prioritera de ärenden som är aktuella för snabbt genomförande och som ger arbetstillfällen.

- Redovisa hur länsstyrelsen arbetat för att dels höja kvaliteten i åtagandeplaner vid revidering av dessa som en följd av de ändrade definitionerna av ersättningsberättigande betesmarker och slätterängar, dels säkerställa en korrekt klassificering av markerna.

Ändringen av betesmarksdefinitionen och inventeringen av jordbruksblock har inneburit så mycket merarbete under 2009 att Länsstyrelsen inte hunnit arbeta specifikt med att höja kvaliteten i åtagandeplanerna. Företrädare för Länsstyrelsen har deltagit i en regional utbildning för handläggare av åtagandeplaner, i juni på Gotland och Jordbruksverkets utbildning i oktober. Kurserna har givit god information inför kommande arbete med bland annat klassificering av marker. Under 2009 har även en konferens inom samordningsregionen planerats till den 16-17 februari 2010 i Stockholm där representanter för Jordbruksverket, handläggare av åtagandeplaner samt lantbruksdirektörerna i samordningsregionen medverkar. Syftet är att identifiera olikheter i handläggningen, formulera indikatorer för utvärdering och jämförelser mellan länen samt utveckla det effektivaste arbetssättet för handläggning av åtagandeplaner.

- Redovisa antalet åtagandeplaner inom miljöersättningarna som har upprättats respektive reviderats under 2009 samt en uppskattning av hur många av dessa som har upprättats respektive reviderats till följd av de ändrade definitionerna av ersättningsberättigande betesmarker och slätterängar.

Cirka 100 nya åtagandeplaner ska upprättas med anledning av 2009 års ansökningar. Hur många åtagandeplaner som ska revideras på grund av blockinventeringen är för närvarande inte helt klart, men bedöms uppgå till 350-450 stycken. På grund av det omfattande merarbetet med den nya betesmarksdefinitionen och till följd av blockinventeringsprojektet har arbetet med åtagandeplaner prioriterats ned till förmån för utbetalningar av stöden på SAM blanketten.

- Redovisa omfattningen av de arealer betesmarker respektive slätterängar som har erhållit en annan klassificering än tidigare eller som har tagits bort, i samband med upprättande eller revideringar av åtagandeplaner inom miljöersättningarna under 2009.

Cirka 20 hektar betesmarker, det vill säga cirka 3 procent, har fått en annan klassificering vid upprättandet av åtagandeplaner, det vill säga blivit miljöblock i stället för block med särskilda värden. Cirka 5 hektar av ansökt areal har tagits bort på grund av de nya reglerna om trädantal och impediment som överstiger 0,1 hektar i särskilda värden. Inga slätterängar har fått neddragen areal. Enligt Jordbruksverkets siffror har totalt cirka 1 300 hektar betesmark och slätterängar fått en annan klassificering i samband med blockinventering. Uppskattningsvis 15 procent av all areal som blockinventerats har tagits bort ur åtagandeplanerna.

Fiske

Länsstyrelsens övergripande mål är långsiktigt hållbara fiskbestånd för utveckling av skärgårdsnäringar baserade på fiske och turism. Länsstyrelsen har under året initierat samt deltagit i flera aktiviteter för att uppnå målet. Under året prioriterade Länsstyrelsen följande områden; att aktivt stödja fiskets regionala organisationer genom framtagandet av en utvecklingsstrategi för fiskeområdet ”Stockholms skärgård”, att initiera och delta i projekt med inriktning på det åtgärdsinriktade havsmiljöarbetet samt att verka för ökad samordning gällande fisketillsynen samt rapportera omfattning och inriktning i enlighet med 2009 års Regleringsbrev, uppdrag 69 och 70.

Länsstyrelsens prioriteringar resulterade i att Fiskeriverket beslutade godkänna Stockholms skärgård som särskilt fiskeområde samt den strategiska plan som formulerades av fiskeområdesgruppen ”Fiskefrämjandet Stockholms skärgård”.

Inom ramen för Naturvårdsverkets havsmiljöanslag har flera konkreta restaureringsprojekt genomförts under året och arbetet har även varit en del av Fiskeriverkets uppdrag med fiskefria områden.

Under året har fisketillsynen effektiviserats genom samordning av Länsstyrelsen, Sjöpolisen och kustbevakningens insatser. Verksamheten har identifierat två problem, dels brister i informationen om rådande regler till den fiskande allmänheten och dels att ingripanden ges låg prioritet hos domstolarna. Sammantaget har små förändringar skett på området förutom när det gäller antalet inkommande ärenden. På sakområdet ökade antalet ärenden med över 33 procent 2009 jämfört med året innan. Trots att antalet årsarbetskrafter för perioden i stort sätt var oförändrad från föregående period kunde Länsstyrelsen fatta beslut i 52 procent fler ärenden än 2008. Samtidigt som den utgående balansen ökade med cirka 10 procent. Vilket tyder på att produktiviteten på sakområdet ökade under 2009.

Återrapporteringskrav

67. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige 2007-2013.

Under 2009 har, på Länsstyrelsens initiativ, föreningen Fiskefrämjandet Stockholms skärgård bildats. Medlemmar är Stockholms stad, Skärgårdsstiftelsen, Östra Svealands fiskevattenägarförbund, Stockholm läns fiskareförbund, Sportfiskarna region samt Sveriges Organiserade Fiskeguider. Föreningen har under året upprättat en strategisk plan som legat till grund för Fiskeriverket beslut

att utse Stockholms skärgård inklusive Östhammars kommun till ett fiskeområde i enlighet med operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige 2007-2013.

Länsstyrelsen har även medfinansierat insatser med regionala tillväxtanslaget 1:1.

68. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Länsstyrelsen har inom ramen för tillgängliga resurser inte haft möjlighet att arbeta med denna fråga.

Social omvårdnad

Myndigheten har på området Social omvårdnad prioriterat följande fem områden. Det gäller tillsyn av rättssäkerheten för äldre personer i ordinärt boende, missbruksuppdraget, kvinnofridsuppdraget, psykiatriuppdraget och tillståndsgivning.

När det gäller tillsyn av rättssäkerheten för äldre personer i ordinärt boende har Länsstyrelsen i Västra Götaland och Länsstyrelsen i Stockholms län under 2009 granskat rättssäkerheten för 100 äldre personer i ordinärt boende i tio kommuner. Tillsynen är en utveckling av tidigare tillsyn som genomfördes under 2007. I denna tillsyn har även granskning av verkställighet ingått. Länsstyrelsen genomförde intervjuer med olika personalkategorier och äldre samt granskade den sociala dokumentationen från ansökan om hemtjänst till hur insatserna blev utförda. Tillsynen visade att det finns brister och flera förbättringsområden. Inom myndighetsutövningen finns behov av förbättrad information till de äldre, både till innehåll och till form. Ansökningar om bistånd anpassas oftast till kommunens riktlinjer för bistånd inom äldreomsorgen och de äldre accepterar den hemtjänst de får. Dokumentationen har stora brister och skriftliga rutiner för samverkan saknas i de flesta kommuner. Sammantaget innebär det att den äldres rättssäkerhet inte kan garanteras. De flesta äldre anser att omsorgspersonalen har tillräcklig kompetens för att utföra insatserna och är i stort sett nöjda med hemtjänsten. De uppger dock att det är för många olika personer som utför insatserna och att de sällan får information om vem som kommer för att utföra hjälpen. Tillsynen visar vidare att det inte finns några större skillnader länen.

Arbetet med Missbruksuppdraget har inneburit ett brett spektra av aktiviteter. Under 2009 har samtliga HVB/behandlingshem i Stockholms län som erbjuder vuxna personer behandling mot missbruk granskats. En fördjupad tillsyn avseende öppen vård, anmälningar för vuxna personer med missbruksproblem med mera granskades i tio utvalda kommuner. Granskningen rörande handläggning och dokumentation av utredningar genomfördes i samtliga länets kommuner under året.

I den fördjupade tillsynen av kommunens missbruks- och beroendevård har Länsstyrelsen begärt att samtliga kommuner ska återrapportera hur kommunen har åtgärdat de brister som framkommit i tillsynen. Fyra återrapporter inkom till myndigheten från kommunerna under 2009 och Länsstyrelsen bedömer i samtliga fall att kommunens vidtagna åtgärder har varit tillräckliga för att avhjälpa påtalade brister. Länsresultaten från utredningsgranskningen i missbruksuppdraget finns sammanställd i en rapport.

När det gäller Kvinnofridsuppdraget har Länsstyrelsen i Stockholm genomfört tillsyn av socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevitnat våld i nio kommuner/stadsdelar i Stockholms län under hösten 2008. Sammanställningen av resultaten och återföring har huvudsakligen genomförts under 2009. Kvinnofridstillsynen och resultaten av tillsynen fick positivt gensvar av de tillsynade kommunerna/stadsdelarna trots att alla kritiserades för brister. Länsstyrelsen begärde åtgärdsplaner av samtliga kommuner/stadsdelar med anledning av dessa brister. Åtgärdsplanerna inkom under våren 2009 och visade att alla påbörjat ett utvecklingsarbete för att åtgärda bristerna. Enligt representanter från kommunerna/stadsdelarna satte tillsynen fokus på frågorna både på nämnds- och ledningsnivå, vilket har påverkat utvecklingsprocessen positivt.

Länsstyrelsen har efter tillsynen, med anledning av de brister som konstaterats gjort prioriteringar när det gäller fördelning av statsbidrag. Länsstyrelsen har också planerat för, och delvis inlett, länsövergripande utbildningar för personal om våldsutsatta kvinnor med funktionshinder, om barn som upplevt våld, om våldsutövande män och om samverkan/organisation. Senare ska även arbetet med att utforma en länsövergripande utbildning om äldre våldsutsatta kvinnor inledas.

Inom ramen för Psykiatriuppdraget har Länsstyrelsen i Stockholms län utövat tillsyn i fyra kommuner under året. Tillsynen visar att ledningssystem för kvalitet enligt SOSFS 2006:11 saknas alternativt håller på att upprättas. Brister har konstaterats både i handläggning av bistånd/insatser samt i dokumentation under genomförande av beviljat bistånd/insatser.

Återföring av resultaten genomfördes till två kommuner under hösten 2009. Resultatet för resterande kommuner kommer att återföras i början av 2010. Länsstyrelsen har tagit del av en kommuns återredovisning av vidtagna åtgärder. Redovisningen visar att nämnden har upprättat ett ledningssystem för kvalitet som följer de ansvarsområden som anges i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. SOSFS 2006:11 (S) samt upprättat rutiner för anmälan av allvarliga missförhållanden enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, SOSFS 2008:10 (S).

När det gäller tillståndsgivning har antalet tillståndsärenden ökat med 15 procent, från en redan hög nivå, under det senaste året. Ökningen avser tillstånd för enskild verksamhet inom LSS-området och orsaken är politiska strävanden centralt, regionalt och lokalt. Under året har ett flertal stadsdelar i Stockholms stad samt några kommuner lagt ut kommunal verksamhet (LSS) på entreprenad. Stora vårdgivare har expanderat kraftigt. Handläggningen av tillståndsärenden har utsatts för påfrestningar, dels resursmässigt, dels när det gäller bedömningar eftersom stora delar av denna ärendehantering är bristfälligt reglerad.

Totalt har handläggningstiden inom tillståndsgivningen minskat med tre dagar till 85 dagar i genomsnitt. Denna stora arbetsinsats har kunnat klaras av genom att tillsynen inom framför allt LSS-området har fått stå tillbaka.

Sammantaget har myndigheten på sakområdet Social omvårdnad, under 2009 förbrukat stora resurser på att förbereda överförandet av tillsyns- och tillståndsverksamheten avseende socialtjänsten från länsstyrelserna till Socialstyrelsen. Trots det har arbetet vid Länsstyrelsen i Stockholm bedrivits enligt plan. Länsstyrelsen har klarat arbetet såväl med de särskilda regeringsuppdragen som det löpande basarbetet (till exempel tillståndsgivning, ej verkställda beslut och enskildas klagomål). Under hösten har prioritet legat på att avsluta pågående tillsynsärenden snarare än att ta nya initiativ. Detta är anledningen till att antal initiativärenden halverades 2009 i jämförelse med föregående år. Antalet årsarbetskrafter ökade under perioden med 17 procent. Trots att Länsstyrelsen har prioriterat pågående tillsynsärenden och att årsarbetskrafterna ökade steg den utgående ärendebalansen till nästan 2600 ärenden eller med drygt 62 procent. Till viss del beror detta på de förberedelser som gjordes under året för att flytta över ovan nämnda verksamhet till Socialstyrelsen. Överförandet kommer att innebära att antalet årsarbetskrafter nästa år kommer att minska med motsvarande personal som går över till Socialstyrelsen.

Återrapporteringskrav

71. Länsstyrelserna ska redovisa

- i vilken omfattning tillsynen har samordnats med tillsynen av hälso- och sjukvården under året samt
- insatser som genomförts för att tillsynen ska bli mer likvärdig över landet, till exempel framtagande av bedömningskriterier.

Länsstyrelsen har under 2009 utövat tillsyn över kompetensen vid demensboenden i samverkan med Socialstyrelsen. Tillsynen har genomförts på 13 särskilda boenden under perioden 2007- 2009. Länsstyrelsen genomförde intervjuer med olika personalkategorier och granskade den sociala dokumentationen. Tillsynen fokuserade på nämndens, vårdgivarens, huvudmannens och verksamheternas mål för omsorgen och vården av personer med demens. Även verksamheternas planering av kompetensförsörjning och kompetensutveckling har uppmärksammats.

När det gäller tillsyn av samordnad vårdplanering har Länsstyrelsen i samverkan med Socialstyrelsen utövat tillsyn. Tillsynen genomfördes på två särskilda boenden för att granska kommunernas samverkan med slutenvården i samband med utskrivning av patienter till särskilt boende. Länsstyrelsen genomförde intervjuer med olika personalkategorier och äldre samt granskade den sociala dokumentation som förts i samband med samordnad vårdplanering. Vid tillsynen testades en preliminär version av nationella bedömningskriterier för tillsyn av samverkan vid utskrivning från slutenvården.

Länsstyrelsens arbete med missbruksuppdraget har under året samordnat tillsynen i samverkan med Socialstyrelsen och gemensam tillsyn har skett i fyra HVB/ behandlingshem och i fem kommuner. Under året har implementeringen av SSS-dokumentet och den handbok som är framtagen fortsatt. En utvärdering/ uppföljning av erfarenheter av användandet av SSS-dokumentet har också genomförts.

Under året har också en nationell arbetsgrupp, gemensam med Socialstyrelsen, under ledning av projektledare från Länsstyrelsen i Stockholms län arbetat med att revidera de nationella bedömningskriterierna för tillsynen av HVB för barn. De nya kriterierna fastställdes i september 2009 och användes vid uppföljningen av barnuppdraget avseende HVB hösten 2009. Nationella bedömningskriterier har också använts i missbruks- psykiatri samt i äldre tillsyn.

72. Länsstyrelserna ska i den ordinarie tillsynsverksamheten uppmärksamma hur kommunerna efterlever socialtjänstlagens olika bestämmelser om samverkan med organisationer och/eller föreningar och redovisa gjorda insatser och iakttagelser.

Länsstyrelsen har under 2009 utövat tillsyn och granskat kommunernas samarbete med organisationer och föreningar. Inom äldreomsorgens verksamhetstillsyn framkom att de flesta verksamheter samverkar med frivilligorganisationer exempelvis: Röda korset, kyrkan, Väntjänst och pensionärsorganisationer. Granskning av samverkan fanns med i missbruksuppdraget liksom vid övrig verksamhetstillsyn på IFO området. Inom missbruksuppdraget genomförde Länsstyrelsen också en brukarhearing i början av året. I granskningen av kommunernas arbete med psykiskt funktionshindrade framkom att kommunerna samverkar i varierande omfattning med intresseorganisationer och/eller föreningar som företräder personer med psykisk funktionsnedsättning. Flera kommuner anger att samverkan är ett prioriterat mål inom verksamhetsområdet och att samverkan bland annat sker genom kommunala handikappråd. Två bedömningskriterier för samverkan ingick i tillsynen kring kommunernas arbete med våldsutsatta kvinnor; ”Socialtjänsten har rutiner för samverkan och samarbete med aktörer utanför kommunen i kvinnofridsarbetet” samt ”Socialtjänsten har rutiner för samverkan och samarbete när det gäller kvinnofridsarbetet inom kommunen”. Länsstyrelsen konstaterar att när det gäller extern samverkan var det två stadsdelar som uppfyllde bedömningskriteriet helt och att bedömningskriteriet om intern samverkan uppfylldes helt av en stadsdel. I de flesta kommunerna/stadsdelarna framgick det inte vem som ansvarar för extern och intern samverkan.

73. Länsstyrelserna ska redovisa vilka bestämningsfaktorer för hälsan inom folkhälsopolitiken som man anser som särskilt viktiga samt även ange inom vilka områden och på vilka beslutsunderlag man genomfört hälsokonsekvensbedömningar (HKB).

Nästan all verksamhet på Länsstyrelsen har en koppling till folkhälsa. Det är dock svårt att säga att några målområden och bestämningsfaktorer är viktigare än några andra. Under 2009 har Länsstyrelsen inte genomfört någon hälso-konsekvensbeskrivning (HKB). Däremot har myndigheten, tillsammans med Regionplanekontoret, Folkhälsoinstitutet, Karolinska Institutet och Stockholms läns landsting planerat för en utbildning i metoden HKB för nyckelpersoner inom sina egna myndigheter samt några kommuner i länet. Denna utbildning kommer att genomföras i början av 2010.

Återrapportering av uppdrag

75A. Länsstyrelserna ska fortsätta att utveckla den förstärkta tillsynen av den sociala barn- och ungdomsvården. Länsstyrelserna ska särskilt följa upp brister och missförhållanden i tidigare bedriven tillsyn och kontrollera vad som åtgärdats. Det gäller särskilt socialtjänstens arbete med att följa upp placeringar av barn i familjehem samt tillsynen av hem för vård eller boende (HVB) som tar emot barn och unga eller familjer. Uppdraget ska bedrivas i nära samarbete med Socialstyrelsen som ska överta uppdraget från och med den 1 januari 2010. Uppdraget finansieras via anslaget 6:2 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. utgiftsområde 9. Beviljade medel fördelas enligt bilaga 12 och rekvideras genom en skrivelse till regeringen (Socialdepartementet) senast den 1 september 2009. Medel som inte har förbrukats under 2009 för avsett ändamål ska återbetalas till regeringen (Socialdepartementet) senast den 1 mars 2010. Redovisning av hur rekviderade medel har använts ska rapporteras i årsredovisningen för 2009.

Länsstyrelsen har under 2009 fått ett regeringsuppdrag som syftar till att särskilt följa brister och förhållanden i tidigare bedriven tillsyn och kontrollera vad som åtgärdats (det så kallade barnuppdraget) och gäller särskilt placerade barn i HVB och familjehem. Under hösten 2009 har tillsyn skett på sex HVB som bedriver behandling för barn och unga. Tillsynen har skett utifrån ett urval av de reviderade nationella bedömningskriterierna vilka fastställdes i september 2009. Tillsynen har skett genom besök i verksamheten, intervjuer med föreståndare, personal och ungdomar samt genomgång av dokumentation. Kriteriet barnets behov finns med i samtliga tillsynsaktiviteter. Inom familjehemsuppdraget har förutom de sex kommuner/stadsdelar som granskades inom det tidigare barnuppdraget ytterligare fem valts ut för att granskas. De metoder som används är aktgranskning, enkäter och intervjuer av barn, familjehem och enhetschef. Aktgranskningen sker i form av kollegiegranskning och denna del av uppdraget är avslutad under hösten även ungdomarnas enkäter har inkommit under hösten. Övriga delar av uppdraget fortsätter under nästa år. Redovisning medel: Länsstyrelsen erhöll 1 265 000 för 2009. Pengarna har använts till lönekostnader för ny anställning av en socialkonsulent samt till lönebidrag för socialkonsulenter som genomfört tillsyn utifrån uppdraget. Inga medel återstår.

Jämställdhet

Länsstyrelsen har under 2009 på sakområdet prioriterat följande insatser; samordnat och följt upp genomförandet av länets jämställdhetsstrategi, genomfört Länsstyrelsens handlingsprogram för jämställdhetsintegrering, genomfört socialfondsprojektet ESF Jämt tillsammans med andra länsstyrelser, stöttat resurscentra för kvinnor i länet samt kartlagt hästnäringen i Mälardalen samt utrett potentialen för kluster.

När det gäller samordningen och uppföljningen av genomförandet av länets jämställdhetsstrategi har Länsstyrelsen under 2009 gjort flertalet informationsinsatser. Dessa innehöll bland annat två seminarier där 150 tjänstemän deltog. Olika aktörer informerades om insatser på flera områden. Samordningen bedöms under året ha varit god vilket resulterade i att allt fler aktörer anslöt sig under året. Tre rapporter utarbetades under 2009. För det första gällde det en uppföljning av läget i länet. För det andra behandlade en kostnaderna för den könssegregerade utbildnings- och arbetsmarknaden i länet. För det tredje behandlade en socialtjänstens insatser för kvinnor utsatta för våld.

Länsstyrelsens handlingsprogram för jämställdhetsintegrering har under perioden fortlöpt. Den viktigaste prioriteringen beträffande det interna arbetet har varit att genomföra Länsstyrelsens handlingsprogram för jämställdhetsintegrering 2008-2010. Utbildningar för nyanställda genomfördes vid två tillfällen 2009 och totalt har runt 60 personer utbildats.

En bred verksamhet avseende våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld samt förebyggande insatser mot trafficking genomfördes och redovisas under sakområdet social omvårdnad liksom samverkan med Boverket avseende trygghet i samhällsplaneringen. Länsstyrelsens jämställdhetsfunktion har följt detta arbete och bidragit med stöd under året.

I myndighetens arbete med att genomföra socialfondsprojektet ESF Jämt tillsammans med andra länsstyrelser anställdes under perioden en projektstödjare och ett tiotal projekt fick under 2009 rådgivning och stöd. Flera utbildningar hölls under året inom ramen för socialfondsprojektet.

När det gäller att stödja resurscentra för kvinnor i länet har Länsstyrelsen under året stött Det regionala Resurscentrat för kvinnor med kompetensutveckling.

Länsstyrelsen har under året kartlagt hästnäringen i Mälardalen och utrett potentialen för kluster. Under året kartlades hästnäringen i Mälardalslän och potentialen för utveckling klargjordes.

Under året fördubblades antalet inkomna ärenden jämfört med föregående period. Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att måluppfyllelsen på sakområdet är god, dock finns utrymme för förbättringar 2010.

Återrapporteringskrav

78. Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som gjorts för att övergripande stödja viktiga aktörer i länet när det gäller jämställdhetsintegrering, samt omfattningen och resultatet av dessa insatser.

Länsstyrelsen har under 2009 samordnat och följt upp länets jämställdhetsstrategi tillsammans med strategigruppen (RTK, KSL, Stockholm Stad, Landstinget, Polisen, Skatteverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan). Två seminarier genomfördes utifrån strategins olika mål; det första gällde fakta och kunskaper på området medan det andra gällde våld mot kvinnor. RTK stod som värd för det förstnämnda medan länspolisen stod som värd för det senare. Vid det första seminariet deltog ett femtiotal personer och vid det andra ett hundratal tjänstemän från kommuner, statlig-, landsting- och kommunalverksamhet.

Andra insatser under året var att utveckla jämställdhetskunskapen i samhällsintroduktionen för nyanlända flyktingar och anhöriga, vilket genomfördes inom ramen för Botkyrkas projekt för samhällsinformation respektive Länsstyrelsens projekt Salaam - att integrera frågor om jämställdhet, kvinnofrid, barnens rättigheter, ungdomarnas hälsa och föräldraskap i Sverige i introduktionen för nyanlända.

Resurscentra för kvinnor har vidare fått utbildning i jämställdhetsanalys samt om jämställdheten i EU:s lagstiftning och mål.

Inom skolområdet har regelbundna kontakter skett med genuspedagogernas nätverk, Stockholm Stad samt Skolverket angående jämställdhetssatsningar i skolan. Läget i länet på detta område har kartlagts och presenterats vid ett seminarium den 7 maj 2009.

En jämställdhetssakkunnig har följt och medverkat i arbetet med Boverkets stöd till trygghet i samhällsplaneringen tillsammans med bostadssekreteriatet/planenheten. Vidare har Länsstyrelsen följt det arbete som bedrivits i länet gällande hedersrelaterat våld, våld mot kvinnor och förebyggande insatser mot trafficking.

Projektet MFI, mikrokreditlån för kvinnor, med säte i resurscentra Katrineholm har också följts via medverkan i styrgruppen.

Under året har studiedelegationer från Serbien, Vietnam, Georgien och Vitryssland fått information om jämställdhet och sakkunniga har medverkat vid seminarier i Turkiet, Portugal och Spanien om jämställdhetsarbetet i Sverige och EU.

Socialfondsprojektet ESF Jämt har gett jämställdhetsrådgivning till ett tiotal projekt och genomfört flera jämställdhetsutbildningar. Rådgivning har också lämnats till regionalfondsprojekt inom trafikplaneringsområdet.

Integration

Länsstyrelsen har under 2009 arbetat med integration genom främst följande insatser; regional samordning vad gäller flyktingmottagning, minska hinder för mottagande samt åtgärder som fokuserar på hur barn tas om hand i mottagandet och i introduktionen.

På området med att samordna den regional flyktingmottagandet har Länsstyrelsen under året bidragit dels ekonomiskt men även aktivt deltagit i de nätverk som bedrivs i samarbete med Kommunerna i Stockholms län (KSL). Ett resultat av nätverkets arbete är utvecklandet av olika noder för att kunna arbeta gemensamt med flyktingmottagandet samt samordna yrkesinriktad sfi. Arbetet bedöms leda till högre mottagningskapacitet i länet.

Länsstyrelsens arbete för att röja hinder för mottagande präglades under 2009 framförallt av den bostadsbrist som finns i länet. Det visade sig att många kommuner finner det svårt att hitta lägenheter för nyanlända. Detta har bidragit till att flera nyanlända fortfarande bor i anläggningsboenden. Ett resultat av detta var att mottagandet i länet 2009 dominerades av EBO. En databas för hantering av lediga lägenheter upprättades under året.

När det gäller barns mottagande har Länsstyrelsen prioriterat frågan vid exempelvis hantering av § 26 medel under året. Detta har medfört en ökad fokus på barnfrågor inom kommunerna under året. Flera kommuner genomförde revideringar av tidigare insatser samtidigt som nya metoder utvecklades, till exempel avseende stöd till förskolor. Efter initiativ från Länsstyrelsen arbetar regionen (kommunerna och Länsstyrelsen) fram en handlingsplan för mottagande av ensamkommande barn. Planen beräknas dels höja kapaciteten med cirka 50-75 platser, dels skapa former för samverkan kring gode män, fortbildning med mera. Detta bedöms komma att öka kvaliteten i det mottagande som görs.

Länsstyrelsens sammantagna insats på området bedöms vara god. Dock finns det möjlighet för förbättringar. Antalet årsarbetskrafter inom Länsstyrelsen sjönk med 1,5 årsarbetskrafter, dock bedöms detta inte ha påverkat arbetet på området negativt då ärendemängden varit stabil i jämförelse med föregående år.

Återrapporteringskrav gällande samtliga länsstyrelser

79. Länsstyrelserna ska redovisa hur arbetet med att skapa god beredskap och kapacitet i länet för att ta emot skyddsbehövande som beviljats uppehållstillstånd har bedrivits. Redovisningen ska lämnas med en enhetlig struktur enligt bilaga 9.

1) Hinder för mottagande

Det finns flera hinder för mottagande i länet. Osäkerhet kring ny lagstiftning och framtida ersättningar är till exempel ett. Det främsta hindret i länet är allt jämt stor bostadsbrist. Det är svårt för kommuner att finna lämpliga lägenheter för nyanlända som fortfarande bor i anläggningsboende. Mottagandet i länet domineras därför av EBO.

2) De väsentligaste insatserna

Länsstyrelsen har aktivt arbetat med vidareflytt för att öka kapaciteten för flyktingmottagandet samt sprida mottagandet över länet. En databas för hantering av lediga lägenheter för att underlätta sekundärflytt har tagits fram. Vidare har insatser gjorts inom samordning av sfi och yrkesinriktad sfi. Det finns ett stort antal yrkesinriktade sfi-utbildningar i länet som riktar sig till alla kommuner. Samhällsinformationen har lyfts fram som strategisk område och en gemensam modell för länet har tagits fram. Nätverksträffar för flyktingsamordnare samt två stora konferenser för flyktingsamordnare och arbetsförmedling har genomförts angående proposition 2009/2010:60.

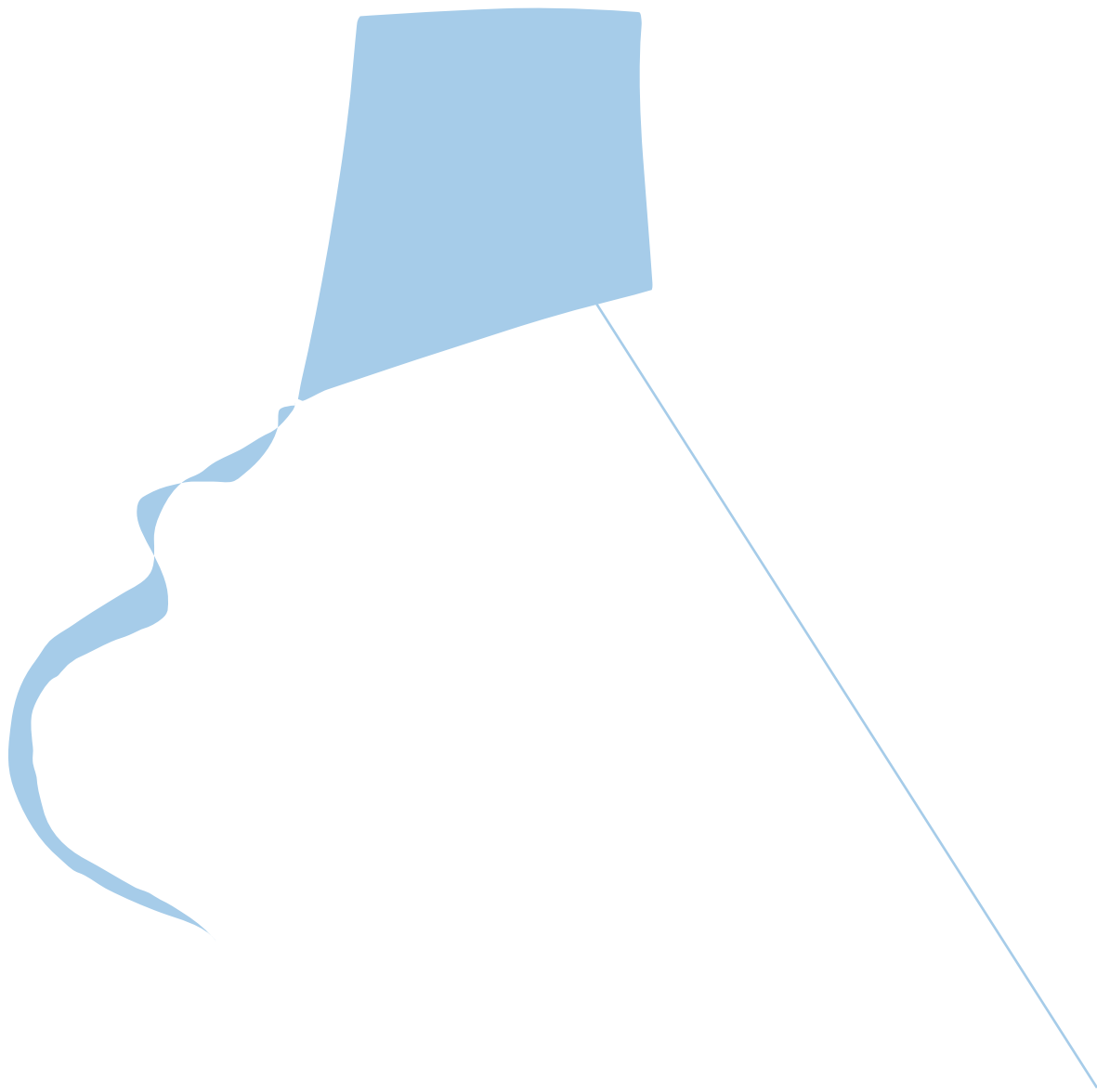
3) Den regionala övergripande samordningen sker genom en beredningsgrupp med företrädare från myndigheter och kommuner samt regelbundna träffar mellan Landshövdingen och kommundirektörer och ordföranden. Kommunerna i Stockholms län (KSL) och Länsstyrelsen har ett nära och högt utvecklat samarbete för att nå samsyn där så behövs samt klargöra ståndpunkter där så behövs. Det finns separata regionala samrådsgrupper för olika områden såsom vuxenutbildning samhällsinformation med mera. Länsstyrelsen deltar aktivt i de kommunala flyktingsamordnarnas delregionala nätverk. Länsstyrelsen har bidragit personellt och ekonomiskt för utvecklande av delregionala noder som kan arbeta gemensamt med flyktingmottagandet. Tanken är att ett delregionalt eller regionalt flyktingmottagande har betydligt större mottagningskapacitet.

4) Nya angreppssätt

Länsstyrelsen har under året börjat bygga upp en ny form för insamling och spridning av kunskap inom flyktingmottagningsområdet. Genom att arbeta systematiskt med tematiserade nätverk ökar kunskapen inom länet samtidigt som aktiva projektledare och flyktingsamordnare ges tillgång till stora och relevanta kontaktnät.

5) Barns situation i mottagandet och introduktionen

Länsstyrelsen har haft mottagande av barn som prioriterad fråga vid hantering av § 26 medel under året. Detta har medfört en ökat fokus på barnfrågor inom kommunerna. Flera kommuner genomför revideringar av tidigare insatser samtidigt som nya metoder utvecklas, till exempel avseende stöd till förskolor. Efter initiativ från länsstyrelsen arbetar regionen (kommunerna och Länsstyrelsen) fram en handlingsplan för mottagande av ensamkommande barn. Planen beräknas dels höja kapaciteten med cirka 50-75 platser, dels skapa former för samverkan kring gode män, fortbildning med mera. Detta ska öka kvaliteten i det mottagande som görs.

Övrig rapportering

Övrig rapportering

Förutom ovan rapporterade sakområden har Länsstyrelsen i Stockholms län andra viktiga och stora områden som redovisas nedan.

En av Länsstyrelsens volymmässigt större ärendeslag är stiftelser med cirka 7500 inkommande ärenden. Under 2009 stod det klart att Länsstyrelsen i Stockholm från 2010 skulle överta stiftelseverksamheten från länsstyrelserna i Gotland, Södermanland, Uppsala och Västmanland. Ett antal förberedelser har under året skett på den egna myndigheten och även i samverkan med de övriga länsstyrelserna för att kunna genomföra övertagandet. En stiftelsekonferens anordnades i oktober 2009 med de övriga sex övertagande länsstyrelsernas representanter. Den bristande benägenheten att ge in årsredovisning i tid hos många stiftelser kvarstod även 2009 och ökade något. Diskussionen har förts om att på nytt väcka frågan hos Justitiedepartementet om förseningsavgifter liknande de som gäller för aktiebolag. Den samlade förmögenheten i länets drygt 5 500 registrerade stiftelser uppgick i november 2009 till cirka 260 miljarder kronor. Totalt i riket uppgick stiftelsernas förmögenhet till 340 miljarder kronor.

Länsstyrelsen förordnar vigselförrättare i enlighet med Äktenskapsbalken. I frågan om förordnande av vigselförrättare ändrades lagstiftningen den 1 maj 2009. Ändringarna innebar bland annat dels en viss skärpning i fråga om förordnanden för enstaka tillfälle, dels att Länsstyrelsens beslut att inte förordna en sökande som vigselförrättare inte längre får överklagas. Det är troligt att ändringarna på sikt leder till en viss minskning av antalet ansökningar om förordnanden för enstaka tillfälle. Det förhållandet att Länsstyrelsens beslut att inte förordna någon som vigselförrättare inte längre får överklagas kan komma att medföra ett antal återkommande ansökningar från sökande som fått avslag på sin första ansökan.

När det gäller antalet ansökningar om delgivning på begäran av enskild har dessa under året fortsatt att öka. Antalet inkomna ärenden har ökat med 25 procent i förhållande till 2008.

Länsstyrelsens tillsyn av överförmyndare har under året bedrivits genom att samtliga av länets 26 överförmyndare har besökts under året. Elva av överförmyndarna fick någon form av kritik från Länsstyrelsen i samband med tillsynsbesöket. Länsstyrelsen har under hösten 2009 genomfört två konferenser inom överförmyndarområdet. Dels en tvådagars konferens för samtliga länsstyrelser och dels en. Länsstyrelsen har under hösten 2009 genomfört två konferenser. Det gäller dels en tvådagars konferens för samtliga länsstyrelser och dels en halvdagskonferens för länets överförmyndare. Vid den nationella länsstyrelsekonferensen fattades beslut om framtagandet av en nationell tillsynsplan avseende 2010. Vid konferensen för länets överförmyndare presenterade Länsstyrelsen resultatet av de senaste två årens granskning av överförmyndarna.

Under 2009 har EG-direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer för väktare implementerats i lagen (1974:191) om bevakningsföretag. Enskilda personer från en stat inom EES eller Schweiz kan därmed tillfälligt få utöva bevakningsverksamhet i Sverige. Länsstyrelsen i Stockholm har utsetts till behörig myndighet för Sverige och har under våren arbetat med att utarbeta rutiner och blanketter samt skapa kontaktnät med övriga medlemsstater för att kunna genomföra registerkontroller och laglydnadsprövningar. Finansdepartementet har hittills inte beviljat medel till den registerbeställning som behövs för att kunna hantera dessa ärenden i myndighetens ärendehanteringssystem. Detta kommer att leda till svårigheter att uppfylla direktivets mycket korta hanteringsfrister. Tillsynsbehovet är mycket stort och ökar. I alla fall utom ett har genomförd tillsyn föranlett ett flertal allvarliga anmärkningar. Även antalet sökande med förekomst i misstanke- och/eller belastningsregistret förefaller öka. Länsstyrelsen överväger att under 2010 väcka fråga om lagändring för att kunna genomföra en modern och effektiv tillsyn. En omfattande genomgång av möjliga effektiviseringar har genomförts i projekt PULS. Förslag har tagits fram på ärendegrupper som passar för automatisk/elektronisk ärendehantering.

På området för kameraövervakning har antalet ärenden ökat under året. Även komplexiteten fortsätter att öka. Under våren genomfördes den nationella kamera-konferensen med Örebro län som sammankallande. Beslut fattades om att samrådsgruppen bland annat skulle arbeta fram rekommendationer för en nationell tillsynsplan 2010, gemensamma blanketter samt nationella riktlinjer avseende praxis. Översynen av den så kallade kameralagen har under hösten resulterat i ett förslag på ny kameralag (SOU 2009:87). Utvärderingen anger att lagen i huvudsak fungerar väl, men att det finns behov av ökad samordning och information för att uppnå en enhetlig rättstillämpning. Som ett led i den förebyggande tillsynen har ett antal föreläsningar genomförts för olika branschorganisationer och myndigheter.

Länsstyrelsen betalar ut lönegarantimedel efter beslut från konkursförvaltare och företagsrekonstruktörer. Under året har myndigheten verkställt en kraftig ökning av antalet utbetalningar av lönegaranti i såväl konkurser som i företagsrekonstruktioner.

Återrapporteringskrav

82. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att genomföra myndighetens antidiskrimineringsstrategi och hur den nya diskrimineringslagen (2008:567) har beaktats i detta arbete. Vid behov ska länsstyrelserna samråda med Diskrimineringsombudsmannen under genomförandet av strategin.

Under år 2007 tog landets länsstyrelser fram en gemensam strategi i fem steg för sitt antidiskrimineringsarbete. I samråd med berört departement, kontaktpersoner från länsstyrelserna och ombudsmännen gjordes tolkningen att strategin ska omfatta både hur man hanterar diskrimineringsfrågorna i den egna organisationen

(område A), hur detta integreras i kärnverksamheten (område B) samt i länsstyrelsernas information och kommunikation (Område C). Under år 2008 beslutade länsråden att en länsstyrelsegemensam handlingsplan för att genomföra antidiskrimineringsstrategin skulle tas fram. Arbetet med att organisera fungerande samverkan och ett strukturerat erfarenhetsutbyte påbörjades under 2008 och har intensifierats under 2009.

Länsstyrelserna driver sedan maj 2009 ett gemensamt projekt inom området antidiskriminering för att ta fram och påbörja genomförandet av en för länsstyrelserna gemensam handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter för 2010-2012. Målet är att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter och insatser mot diskriminering. I uppdraget ingår också att ta fram ett utbildningspaket för länsstyrelsernas behov, att utveckla metoder för verksamhetsintegrering och instrument för uppföljning samt att lämna förslag på en mottagande förvaltningsorganisation för handlingsplanen.

Projektet sorterar under länsrådsgrupp 3 och en projektledare har anställts för att samordna och organisera arbetet. Arbetet bedrivs i fyra arbetsgrupper. En grupp med personalchefer som svarar för område A, en grupp med informatörer som svarar för område C och en utbildningsgrupp med sakkunniga som svarar för framtagande av utbildningspaket. Slutligen finns en kärntrupp som fungerar som styrgrupp för projektet och som ansvarar för område B. Kärntruppen består av sakkunniga och sammankallande i övriga arbetsgrupper från sju länsstyrelser (Jämtland, Skåne, Stockholm, Södermanland, Västernorrland, Västra Götaland och Östergötland). Totalt är tolv länsstyrelser representerade i arbetsgrupperna. Ytterligare en arbetsgrupp för uppföljning bestående av sakkunniga är under bildande. Varje länsstyrelse har en särskild kontaktperson för antidiskrimineringsuppdraget som ansvarar för att informera sin organisation, förankra beslut samt organisera det regionala arbetet.

Under 2009 har arbetsgrupperna arbetat med aktiviteter såsom inventerat och analyserat länsstyrelsernas arbete inom sina respektive områden ur ett antidiskrimineringsperspektiv samt utifrån vad som kan göras i samverkan mellan länsstyrelserna. Resultatet har under 2009 tagits tillvara av varje grupp genom föreslagna åtgärder för respektive område A-C i en handlingsplan samt i en, till denna kopplad, utbildningsplan. Den tidigare antagna antidiskrimineringsstrategin har utgjort en ram och en mall för arbetet med handlingsplanen. Handlingsplanen följer strategins indelning i tre områden; A: Organisation och arbetsliv, B: Sakområden samt C: Information. Handlingsplanen kommer att remitteras till samtliga länsstyrelser i början av 2010 för beslut under våren 2010.

Arbetsgruppen med personalchefer (område A) har under året sammanställt och analyserat den enkät som gjordes föregående år om vilka insatser mot diskriminering och för mänskliga rättigheter som länsstyrelserna genomfört. Sammanställningen har utgjort ett underlag till förslag om mål och åtgärder för

område A i handlingsplanen. Gruppen har i länsstyrelsernas personalchefsnätverk regelbundet informerat om pågående arbete. Vidare har gruppen arbetat med införande av ett antidiskrimineringsperspektiv i den nya länsstyrelsegemensamma chefsutbildningen.

Under vår och höst 2008 gjorde varje länsstyrelse en kartläggning av risker för diskriminering utifrån utvalda verksamhetsområden (område B). Tio ärendekategorier valdes ut och fördelades av länsrådsgruppen på Länsstyrelserna. Berörda handläggare genomförde kartläggningen med stöd av sin länsstyrelses kontaktperson för antidiskrimineringsuppdraget. Under 2009 har en fördjupad analys av kartläggningen genomförts. Resultatet tyder på att det inom de kartlagda verksamheterna finns situationer där risk för diskriminering kan förekomma. Exempelvis är den externa informationen sällan utformad utifrån olika grupperns behov. Även vad gäller lokaler och tillgänglighet samt i enstaka fall vid upphandling lyfts risker.

De grunder för diskriminering som identifierats är oftast funktionshinder, etnicitet, kön och/eller ålder. Mer sällan ses en diskrimineringsrisk utifrån könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning samt religion eller annan trosuppfattning. Behovet av utbildning och verktyg uttrycks ofta. Kartläggningen har också fångat upp tips och goda exempel på antidiskrimineringsarbete bland länsstyrelserna. Den fördjupade analysen utgör ett underlag vid framtagandet av handlingsplanen.

Informationsgruppen (område C) har föreslagit mål till handlingsplanen för hur länsstyrelsernas kommunikation, externt och internt, ska utformas för att vara fri från diskriminering. Förslagen omfattar utbildning, webbinsatser samt information i text, bild och ljud. Gruppen har regelbundet informerat länsstyrelsernas informatörer om det pågående arbetet. Man har också genomfört en del kompetenshöjande insatser bland annat har Handisam anlitats för föredrag om tillgänglig information. Vidare har en kommunikationsplan för projektet för åren 2009-2010 tagits fram. Informationsgruppen har också skapat en gemensam projektsida om antidiskriminering på Infoportalen, länsstyrelsernas gemensamma sharepointportal. En arbetsgrupp för tillgänglighet bestående av informatörer har bildats för att bistå arbetsgruppen för länsstyrelsernas gemensamma webbplattform. Gruppen har samordnat inköp av uppläsningstjänst för samtliga länsstyrelserns webbplatser och intranät samt upphandling av tillgänglighetskonsult. Medel har sökts för ett särskilt informationsprojekt för att genomföra föreslagna åtgärder för område C i kommande handlingsplan.

Utbildningsgruppen har under 2009 tagit fram förslag till en utbildningsplan och ett underlag till basutbildningspaket för länsstyrelserna. Utbildningsinsatserna syftar till att stödja länsstyrelsernas arbete med att förebygga diskriminering både på arbetsplatsen och i verksamheten. Utbildningsinsatserna har utformats som tre olika delar. Grundläggande utbildning som en introduktion till ämnet

kring lagstiftning och värderingar, utbildning för nyckelgrupper samt metoder och redskap för verksamhetsintegrering. Förslaget ska vidareutvecklas och färdigställas under våren 2010.

Under processen med framtagande av handlingsplan med tillhörande utbildningspaket har DO, Handisam och Delegationen för mänskliga rättigheter medverkat kontinuerligt på olika sätt, samt deltagit i två nationella arbetsseminarierna med kontaktpersoner och arbetsgrupper. Till den grundläggande utbildningen har Diskrimineringsombudsmannen bidragit med material om den nya diskrimineringslagen, Delegationen för mänskliga rättigheter med material om mänskliga rättigheter. Diskrimineringsombudsmannen och Handisam har också tillfrågats för granskning av material, synpunkter på kommande handlingsplan kommer att inhämtas ytterligare från samtliga externa samverkansaktörer.

Länsstyrelserna har medverkat vid Diskrimineringsombudsmannens sju regionala växthuskonferenser i Malmö, Falun, Östersund, Göteborg, Norrköping, Luleå och Växjö. Ytterligare konferenser planeras under 2010. Målet var att stärka det regionala arbetet för lika rättigheter och möjligheter och att motverka diskriminering och trakasserier på arbetsplatsen. Konferenserna riktade sig i första hand till personalchefer, HR-ansvariga, jämställdhets- och mångfaldshandläggare, fackliga företrädare, skyddsombud, arbetsmiljöansvariga med flera. Ytterligare en målgrupp för konferenserna var intresseorganisationer som med den nya lagen har fått en starkare roll. Konferenserna blev ett tillfälle att stärka befintliga regionala antidiskrimineringsnätverk och i vissa fall ett startskott för nya nätverk.

Slutligen har under året ett stort antal arbetsgruppsmöten samt två nationella förankringsmöten med kontaktpersoner, arbetsgrupper och externa samverkanspartners ägt rum. Vidare har alla arbetsgrupper deltagit i en skriververkstad för att ta fram handlingsplanen.

83. Länsstyrelserna ska inom området mänskliga rättigheter kortfattat och översiktligt redovisa de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året samt en bedömning av resultatet av dessa.

Länsstyrelserna driver sedan maj 2009 ett gemensamt projekt inom området antidiskriminering för att ta fram och påbörja genomförandet av en för länsstyrelserna gemensam handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter för 2010-2012. Målet är att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter och insatser mot diskriminering. I uppdraget ingår också att ta fram ett utbildningspaket för länsstyrelsernas behov, att utveckla metoder för verksamhetsintegrering och instrument för uppföljning samt att lämna förslag på en mottagande förvaltningsorganisation för handlingsplanen.

84. Länsstyrelserna ska redovisa hur man i genomförandet av sin verksamhet har beaktat 5 § punkt 3 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion om att inför beslut eller andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa.

Länsstyrelsen har uppmärksammat barnen mer i tillsynen under 2009. Det tydligare barnperspektivet syns bland annat i tillsyn av HvB, såväl inom ramen för barnuppdraget som i löpande tillsynen har Länsstyrelsen fokuserat på barnen och att de fått uttrycka sina åsikter. I remisser till kommunernas socialtjänst i enskilda klagomål som rör barn finns särskilda frågor säkerställer barns bästa. Länsstyrelsen fick 2008 tillägg i lagstiftningen genom tillägg i socialtjänstlagen ett utökat tillsynsansvar för barn som är föremål för tvångsingripanden enligt LVU vilket resulterat i ett antal granskningar. Barnperspektivet har också uppmärksamrats i tillsynen över kommunernas insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Effekter av Länsstyrelsens tillsyn under perioden var till stor del kopplad till den kritik som riktades till alla fem kommunerna i Stockholms län i någon form. Den kritik som framfördes till alla nämnder var brister i att det saknades rutiner för intern och extern samverkan och samarbete som gäller målgruppens behov. Fyra kommuner fick kritik för brister i handläggning och dokumentation. I övrigt uppmärksammades förbättringsområden inom alla granskade områden. Alla nämnder har inkommit med en redogörelse av vilka åtgärder som vidtagits eller planerats med anledning av kritiken. Länsstyrelsen har bedömt att nämnden har vidtagit åtgärder på de punkter som kritiserats.

Organisationsstyrning

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2009 bedrivit ett omfattande arbete med att utveckla och förbättra den interna styrningen och kontrollen. Arbetet har fokuserat på utveckling av såväl ledningssystemen som ledningsinformationen. Utvecklingsarbetet, som fortsätter 2010, syftar till att öka effektiviteten i verksamheten samt att säkra att myndigheten möter de krav som ställs i Myndighetsförordningen (2007:515) och Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll. En rad olika insatser har gjorts under året för att nå ovan nämnda mål. De viktigaste insatserna har gällt framtagande av ett balanserat styrkort, processutveckling och implementering av nya rutiner för den löpande interna styrningen och kontrollen.

Under året har ett balanserat styrkort utvecklats. Kortet bygger på fem perspektiv som är centrala vid styrningen av verksamheten. Det gäller utveckling, medarbetare, internt, ekonomi och kund. Utvecklingsarbetet har skett i samverkan med chefer och medarbetare. Nödvändiga och ändamålsenliga strukturer för datafångst till styrkortet har byggts upp och avtal har slutits med leverantörer av ledningsinformation. Det har gällt medarbetarundersökningar, kvalitetsmätningar, mätningar avseende telefontillgänglighet med mera. När det gäller kvalitetsmätningar har Länsstyrelsen deltagit i ett samarbete med åtta andra länsstyrelser. Fyra väsentliga ärendeslag valdes ut och fokus riktades mot kund. Ärendeslagen är detaljplaner, överklaganden av detaljplaner, företagsstöd inom landsbygdsprogrammet och prövning av miljöfarlig verksamhet. Kvalitetsmätningen genomfördes under november 2009. Parallellt med nämnda kvalitetsmätning lät Länsstyrelsen Svenskt Kvalitetsindex mäta kvaliteten i elva andra ärendeslag. Mätningarna, som fortsättningsvis planeras genomföras varje tertiäl, gäller djurskydd, tillsyn över vattenverksamhet, medborgarskap, flyktingarbete, sociala frågor, infrastrukturplanering, samhällsskydd och beredskap, stöd inom jordbruk och landsbygd, vattenförvaltning, överklaganden av byggplaner samt bidrag för solceller och radonsanering. Utöver dessa ärendeslag som representerar kärnverksamheten innefattades även mätning av stödverksamheter som utförs av avdelningen för ekonomi- och personalavdelningen. De utvalda processerna var leverantörsreskontra och rekrytering. Informationen utgör exempel på underlag som bygger upp styrkortet.

Ett förhållandevis omfattande processutvecklingsarbete har bedrivits under verksamhetsåret. Arbetet utfördes i projektform under beteckningen PULS (Process Utveckling i Länsstyrelsen i Stockholms län). Urvalet av processer gjordes utifrån risk- och väsentlighetskriterier. Tolv processer, eller ärendeslag, och ett tjugotal delprocesser har kartlagts och analyserats. Så kallade nu- och nylägen har tagits fram i form av processkartor. Den analyserade verksamheten

gäller detaljplanprocessen, översiktsplanprocessen, överklagande av bygglov enligt PBL, tvingande remisser, upphandling, auktorisation av bevakningsföretag, anmälning av övervakningskameror, ansökan om kameratillstånd, tillsyn av bevakningsföretag, penningtvätt, stiftelser, växel, diarium, kanslifunktioner. Arbetet leddes initialt av externa konsulter, men successivt under året tog myndigheten över utvecklingsarbetet och en särskild verksamhetsstödjande grupp bildades. Gruppens syfte är att initiera, stödja och övervaka det processutvecklingsarbete som bedrivs vid myndigheten.

Som en direkt utlöpare av den bedrivna processutvecklingsverksamheten kom ett flertal omorganisationer eller övriga förändringar att göras. Utvecklingsarbetet har hela tiden utgått från att identifiera risker för att målen i verksamheten inte ska nås i tillräcklig grad. Riskanalyser har löpande uppdaterats i respektive process. Dessa har legat till grund för åtgärder som syftar till att eliminera risker eller ineffektiva moment, inslag, rutiner eller annat. Ett exempel är processerna för växel, diarium och kanslifunktioner. Här visade PULS att det fanns risker för att ärenden inte diariefördes och arkiverades på ett tillräckligt betryggande sätt. Samtidigt visade PULS att gränssnittet mot kunderna inte var optimalt i olika avseenden. I syfte att effektivisera verksamheten och minska riskerna fattade ledningen under sommaren beslut om att genomföra en omorganisation som bland annat syftade till att centralisera diarieföringen och arkivhanteringen samt att inrätta en kundtjänst. Under hösten och vintern förbereddes den nya organisationen som började gälla 1 januari 2010.

Ett annat exempel på omedelbara förändringar som gjordes under året till följd av processutvecklingsarbetet gällde upphandlingsverksamheten. Respektive avdelning skötte upphandlingarna. Riskanalyserna visade att det fanns viss risk för låg kvalitet eller förekomst av oegentligheter genom den ordning som gällde. Ledningen fattade redan i september 2009 beslut om att centralisera upphandlingsverksamheten. Rekrytering av chef gjordes och organisationsförändringen förbereddes så att den kan införas i början av 2010.

Arbetet med att utöva och utveckla den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har pågått under hela verksamhetsåret. Vid årets början togs nya riktlinjer fram för arbetet och i september utsågs en samordnare och rådgivare för dessa frågor inom organisationen. Uppgiften är att tillsammans med ett nätverk med representanter från avdelningarna bidra till utvecklingen av den interna styrningen och kontrollen. Under året har det också tagits fram en enhetlig modell för riskbedömning för myndigheten liksom mallar för olika moment vad gäller riskbedömningar, exempelvis inför arbete med verksamhetsplanering.

Återrapporteringskrav

85. Länsstyrelserna ska redovisa

- hur man arbetar för att minska sjukfrånvaron,
- vilka effekter detta arbete har haft, och
- vilka mål länsstyrelsen har satt upp för detta arbete.

Länsstyrelsen har under verksamhetsåret arbetat med att minska sjukfrånvaron inom myndigheten. Kompetenshöjande ledarutvecklingsinsatser genomfördes under året. Det har resulterat i en kunskapsökning om medarbetares förutsättningar för hälsa i arbetslivet såväl medicinskt som organisationspsykologiskt. Deltagande chefer har fått ökade möjligheter att förstå, hantera och framförallt förebygga stress och andra negativa arbetsmiljöaspekter. Insatserna har bland annat varit utbildning i ”Människokunskap för chefer”, för länsstyrelserna gemensam ledarutveckling, reflektionsgrupper för chefer och grundläggande arbetsmiljöutbildning.

En medarbetarenkät har genomförts under året där ett antal frågor ställdes och besvarades fokus låg på stress, återhämtning, hot och våld, kränkande särbehandling på såväl grupp som individ nivå. Resultatet har följts upp genom handlingsplaner på enhets- och avdelningsnivå.

Under året genomförde Länsstyrelsen ett arbete tillsammans med Utvecklingsrådet för att manifestera de grundläggande personalpolitiska värderingar som är utgångspunkten för såväl medarbetarskapet som ledarskapet på myndigheten. Detta arbete sammanfattades i en personalpolicy för myndigheten samt hanteringsordningar inom ett flertal personalpolitiska områden.

Ett gediget lönepolitiskt arbete har genomförts tillsammans med arbetstagarorganisationerna för att göra en analys av myndighetens lönebild. I revisionsförhandlingarna 1 januari 2009 gjordes en differentierad lönepolitisk satsning.

Myndighetens hälsoarbete fortsätter att ge goda effekter med en minskning av den totala sjukfrånvaron. Under 2009 låg siffran på 3,4 procent vilket är en minskning med 1,6 procentenheter sedan 2006. Det senaste årets minskning är 0,4 procentenheter.

Den långa frånvaron (över 60 dagar) var under 2009, 25,9 procent av den totala frånvaron att jämföra med 2008 då den var 49,5 procent vilket är i det närmaste en halvering. Den största förändringen är i gruppen kvinnliga anställda vars långa frånvaro minskat från 51,6 procent till 24,3 procent i samma kategori. Männens långa frånvaro har det senaste året minskat med 11 procentenheter.

	2009	2008	2007
Total sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda arbetstiden	3,4	3,8	4,2
Kvinnor	3,8	4,4	5,0
Män	2,6	2,6	2,7

Totalt inom myndigheten finns idag endast ett fåtal medarbetare med lång (över 60 dagar) sjukfrånvaroperiod. Hälsoarbetet har tillförts en ny resurs under 2009 för att ha än mer fokus på dessa frågor.

86. Länsstyrelserna ska redovisa genomförda insatser och uppnådda resultat av sitt arbete med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet.

Under året har samtliga nyanställda, (cirka 70) personer, i samband med introduktionsutbildningen genomgått en grundläggande utbildning i jämställdhetsintegrering. Ansvarig för denna del av introduktionsutbildningen har Länsstyrelsens särskilda sakkunniga i jämställdhetsfrågor varit.

Personaluppgifter

Återrapportering

Redovisa en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Målen för kompetensförsörjningen är;

- Att ha en långsiktig personalförsörjning med ändamålsenlig kompetens
- Att ge personalen förutsättningar att arbeta rationellt samt förstå i vilket sammanhang uppgifterna utförs
- Att utveckla och upprätthålla ett gott ledarskap
- Att erbjuda en attraktiv arbetsplats för att kunna behålla medarbetare samt rekrytera ur alla åldersgrupper och från olika kulturer

Under första kvartalet 2009 genomfördes medarbetarenkät. Det övergripande resultatet visade på ett behov av att öka kompetensutbytet och lärandet mellan avdelningar och enheter samt på att hantera stress, prioritering av arbetsuppgifter samt att arbeta för kunskap om behovet av återhämtning. Samtliga avdelningar och enheter har under året arbetat med att göra handlingsplaner och verkställa insatser som planerats i dessa.

Under 2009 har myndigheten genomfört grundläggande arbetsmiljöutbildning där flertalet av länsstyrelsens chefer deltagit tillsammans med skyddsombuden. Deltagande chefer har fått ökade möjligheter att förstå, hantera och förebygga stress och andra negativa arbetsmiljöaspekter.

Utöver denna kompetensutvecklingsinsats har tre chefer deltagit i den pilotgrupp för länsstyrelsernas gemensamma ledarutvecklingsprogram som startade i november 2008 och slutfördes i februari 2009. Denna pilotgrupp kommer att i början av 2010 att efterföljas av en ny grupp där fyra av myndighetens chefer kommer att delta.

Länsstyrelsen i Stockholms län arbetar sedan 2000 med reflektionsgrupper/chefs-nätverk för enhetschefer som ger möjlighet till reflektion om ledarskap, eget och generellt, och som bidrar till utveckling av det egna ledarskapet.

Under 2008 sökte och beviljades Länsstyrelsen i Stockholms län medel från Utvecklingsrådet för att arbeta med verksamhetsutveckling genom att utveckla ledar- och medarbetarskapet och förbättra dialogen och kommunikationen inom myndigheten. I utvecklingsarbetet ingick att ta fram ett personalpolitiskt program med utgångspunkt i grundläggande personalpolitiska värderingar. Syftet med att

ta fram Länsstyrelsens personalpolitiska värderingar var att sammanfatta vad som kännetecknar länsstyrelsen som den attraktiv arbetsgivare vi vill vara och den känsla som ska förmedlas till medarbetare och omvärld. Samtliga medarbetare har under 2009 involverats i arbetet med att ta fram de personalpolitiska värderingarna. Slutrapport har lämnats till Utvecklingsrådet.

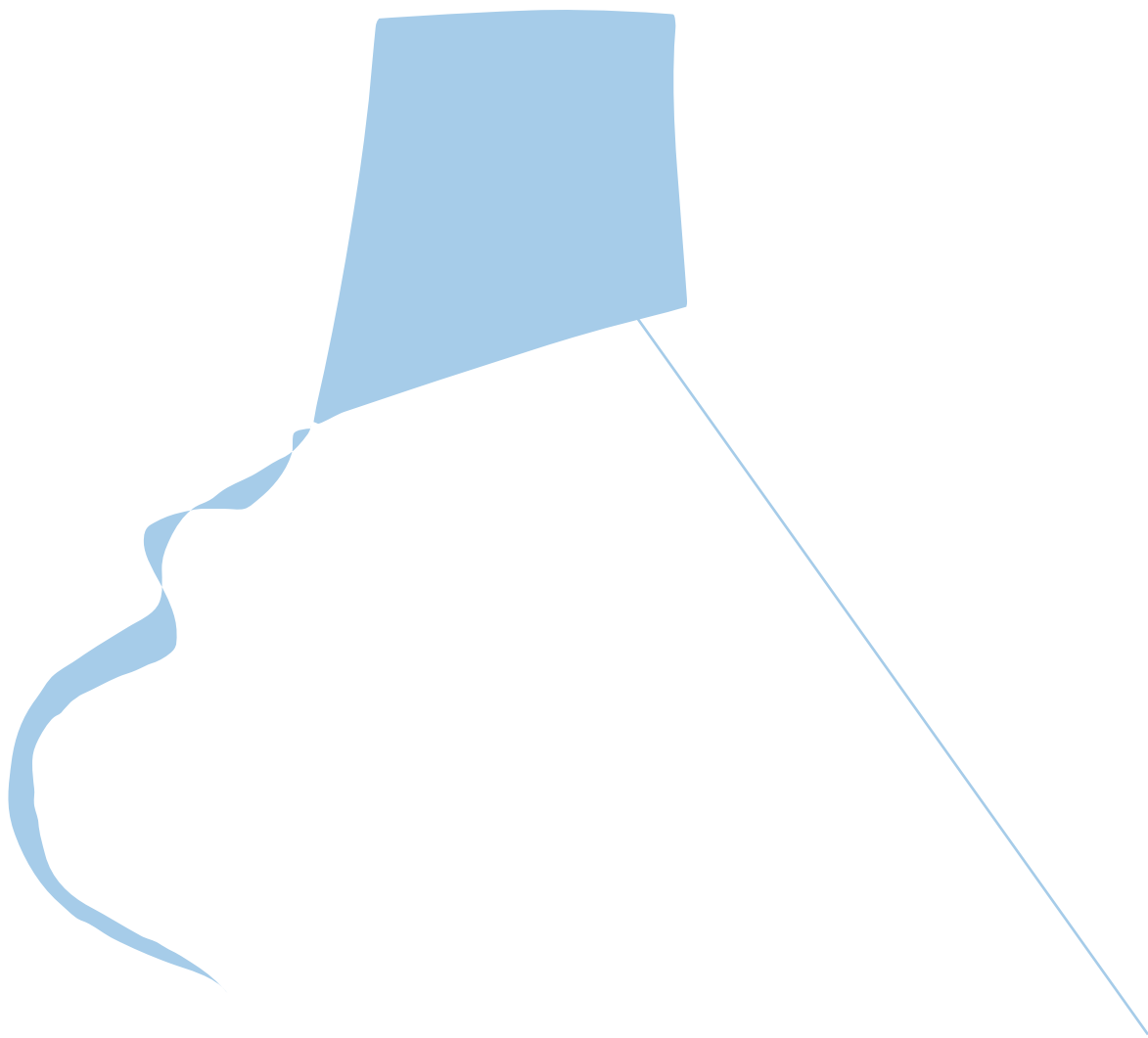
Ett gediget lönepolitiskt arbete har genomförts med tillsammans med arbetstagarorganisationerna för att göra en analys av myndighetens lönebild för att bland annat därigenom säkerställa våra förutsättningar till adekvat kompetensförsörjning.

I samarbete med Korpen har under hösten 2009 pågått arbete med att rediplomera myndighetens Hälso diplomerings. Hälsoarbetet har under året tillförts en årsarbetare för att ytterligare öka fokus på dessa frågor.

Myndigheten har under året varit en del av den omställningsprocess som föranletts av att viss verksamhet överförs till annan huvudman från årsskiftet. Arbetet med denna process har förflutit väl, mycket tack vare att verksamheterna som överförts fått regionalplacering i Stockholm. Den ökade personalomsättning, som framförallt inom körkortsverksamheten var för handen 2008, avklingade så snart placeringsbeslutet togs. Den största effekten för Länsstyrelsen i Stockholms del är omställningen av befintliga lokaler vilket fått sin lösning genom andrahandsuthyrning.

I all rekrytering vägs diskrimineringsgrunder i urvalet av kandidater. Personalenheten samordnar rekryteringsarbetet så att arbetet genomförs på ett sätt som gör att mångfaldsaspekterna säkras.

Länsstyrelsen har en medarbetarresurs som väl svarar mot den kompetens som behövs för att fullgöra myndighetens uppdrag.

Tabeller per sakområde

Tabell B.1 – Verksamhetskostnader 2007- 2009, totalt och förvaltningsanslaget 5:1

VÄS- KOD	Sakområden och myndighets- övergripande verksamhet	2009 Tkr	2009 Tkr	2008 Tkr	2007 Tkr
		Kostnader tot	varav ansl 5:1	Kostnader tot	Kostnader tot
20	Övrig förvaltning (20)	27 401	22 756	20 689	20 231
24	Yrkesmässig trafik	5 407	4 277	5 494	4 576
25	Körkort och trafikföreskrifter	29 922	11 352	29 066	24 480
28	Livsmedelkontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	14 854	13 873	4 876	4 493
30	Regional utveckling	66 677	10 523	25 167	33 483
34	Infrastrukturplanering	8 073	3 403	3 882	7 653
40	Hållbar samhällsplanering och boende	25 246	24 769	21 867	22 236
41	Stöd till boende	2 796	2 271	2 757	4 200
42	Omställning av energisystem	95	95	168	533
43	Kulturmiljö	9 849	5 100	9 355	7 714
45	Krishantering, skydd mot olyckor o civilt försvar	12 342	8 353	28 263	14 632
50	Övergripande och gemensam för naturvård och miljöskydd	26 582	15 652	21 689	24 470
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	21 627	3 282	24 397	23 409
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 205	1 949	1 791	1 552
53	Vattenverksamhet	8 652	1 974	7 646	6 906
54	Mineral- och torvfyndigheter	0	0	0	144
55	Miljöfarlig verksamhet	5 354	5 381	5 774	6 081
56	Övrig miljö- och hälsoskydd	930	801	1 596	2 517
57	Förorenade omr., efterbehandling	2 322	379	1 994	2 732
58	Restaurering	193	0	118	238
60	Lantbruk	13 759	10 695	14 059	11 382
61	Rennäring m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)				
62	Fiske	1 490	947	819	1 379
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)				
70	Social omvårdnad	29 154	18 647	24 386	25 544
80	Jämställdhet	5 159	866	7 307	18 536
85	Integration	7 910	4 497	5 751	14 535
	SUMMA PRODUKTION	327 997	171 842	268 911	283 656
10	Myndighetsövergripande verksamhet	27 761		24 319	19 650
11	Administration och intern service	101 258		89 399	82 760
	SUMMA VERKSAMHETS- KOSTNADER EXKL RESURS- SAMVERKAN	457 015		382 525	386 066
99	Resurssamverkan ¹⁾	439		0	0
	Totalsumma verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen ²⁾	457 455		382 525	386 066

Kommentar Tabell B.1

¹⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelat på respektive tvåsifferkod

²⁾ Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

³⁾ Skillnaden mellan de två kolumnerna ska utgöra kostnader som finansieras av andra anslag, avgifter och bidrag

Tabell B.3 – Representation

Kostnader för representation (tkr)	2009	2008	2007
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	778	708	410
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	827	894	1 227

Tabell B.4 – Lokaler

Lokaler och service	2009	2008	2007
Lokalkostnader residens (tkr) 103	3 558	3 430	3 858
Lokalyta residens (m2)	1 357	1 357	1 357
Lokalkostnad per m2 i residenset	2 622	2 528	2 843
Lokalkostnad exkl. residenset 113	40 491,2	38 011	38 051
varav lokalkostnader för kontorslokaler inkl biytor	37 000	33 047	35 090
Lokalyta exkl. residens (m2)	16 963	16 963	16 963
varav lokalyta för kontorslokaler inkl biytor	14 314	14 314	14 314
Lokalkostnad per m2 exkl. residens	2 387	2 241	2 243
Lokalkostnad per m2 för kontorslokaler inkl biytor	2 585	2 309	2 451
Lokalkostnader per årsarbetskraft exkl. residenset(tkr)	94	96	92
Lokalkostnad per årsarbetskraft för kontorslokaler inkl. biytor	85,7	83	85
Lokalyta per årsarbetskraft (m2) för kontorslokaler inkl. biytor	33	36,1	35
Kostnader för lokalvård exkl. residens	1 140	1 000	1 088
Driftskostnader för larm och bevakning samt säkerhetsåtgärder i länsstyrelsens lokaler	152	383	482

Kommentar Tabell B. 4

Under 2009 upphandlades lokalvården och avtal skrevs med extern entreprenör from 1 september 2009 för tre år framåt. Förutom det nya städavtalet har inga större avvikelser förekommit. Förvaltningsplanen för fastigheten är densamma som tidigare men kommer att uppdateras under 2010 på grund av ändrade förutsättningar. Under året har stora förändringar i lokalerna ägt rum. 110 personer från tre verksamheter lämnade Länsstyrelsen för att flytta till Transportstyrelsen och Socialstyrelsen. Kontrakt har under hösten 2009 skrivits med två andrahandshyresgäster om 25 respektive 15 medarbetare i lokaler som omfattar cirka 1000 kvadratmeter. Genom utflyttningen och en större omorganisation inför verksamhetsåret 2010 har ett flyttprojekt påbörjats under 2009. Den interna flytten beräknas pågå en bit in på 2010 då 330 personer flyttar inom huset. Länsstyrelsen har under 2009 hyrt ett våningsplan på Hantverkargatan där Länsveterinärerna har suttit. Dessa lokaler lämnar Länsstyrelsen vid månadsskiftet februari/mars 2010. En lokalförsörjningsplan fram till 2014 ska tas fram under 2010. Planen ska gälla fram till 2014 då hyreskontraktet upphör.

Tabell B.5 – Avgifter och andra inkomster i övrigt

Avgifter m.m. resultatområde/ ärendegrupp	Ingående balans	Utgående balans	Antal beslutade ärenden	Intäkter tkr	Kostnader tkr (inklusive OH)	Netto, tkr
Ärenden enl stiftelseförordningen	1 463	1257				
- tillsyn			4 975	1 976	3 827	-1 851
- registrering			2 772	2 430	3 569	-1 139
Ärenden enl.förordning om bevakningsföretag	1 354	1 786	7 990	1 277	2 971	-1 694
Kameraövervakning	252	335	527	784	1 859	-1 075
Pantbanksärenden	12	11	15	66	106	-40
Lönegarantiärenden	415	582	605*	2 616	4 188	-1 571

Kommentar Tabell B.5

Intäkterna avser intäkter av avgifter (inkomstitlar) vilka Länsstyrelsen inte disponerar.

* Antalet kontrolluppgifter var under året 9817.

Tabell C – Kostnader och årsarbetskrafter 2009 per sakområdesindelning

VÄS- KOD	Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2009 för Övrig förvaltning	Kostnader (tkr)	Årsarb totalt	Varav Kvinnor	Varav Män
200 Allmänt och övergripande inom övrig förvaltning					
2009 Kompetensutveckling inom områdena 20 och 21					
200	Allmänt och övergripande inom område 20 och 21	1 771	2,85	2,60	0,25
2001	Övergripande planering och samordning omr 20-21	5 286	4,10	2,67	1,42
2008	Extern och intern information inom omr 20-21	1	0,00	0,00	0,00
2009	Kompetensutveckling inom område 20 och 21	250	0,33	0,22	0,11
201	Allmänna val	639	0,86	0,11	0,11
2011	Röstsammanräkning	729	1,06	0,97	0,09
2012	Efterträdarval	38	0,07	0,07	0,00
2013	Indelning i valdistrikt och valkretsar	0	0,00	0,00	0,00
202	Medborgarskap	488	0,97	0,93	0,04
203	Överförmyndare	1 075	1,86	1,86	0,00
204	Begravningsfrågor	16	0,02	0,00	0,02
2041	Begravningsplatser och gravsättning	238	0,41	0,34	0,07
2042	Begravningsombud	44	0,08	0,08	0,00
205	Näringsrättsliga frågor	7	0,01	0,00	0,00
2051	Pantlåneverksamhet tillstånd - tillsyn	67	0,11	0,06	0,06
2052	Frågor enligt aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar m.m.	281	0,49	0,44	0,05
2053	Tillsyn penningtvättdirektiv	364	0,48	0,06	0,42
2054	Bostadsrättsfrågor	5	0,01	0,01	0,00
2055	Auktorisation av bilskrotare	79	0,13	0,12	0,02
206	Stiftelser	133	0,19	0,16	0,04
2061	Registrering inom område 206	2 289	4,04	3,16	0,89

VÄS-KOD	Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2009 för Övrig förvaltning	Kostnader (tkr)	Årsarb totalt	Varav Kvinnor	Varav Män
200	Allmänt och övergripande inom övrig förvaltning				
2009	Kompetensutveckling inom områdena 20 och 21				
2062	Tillsyn inom område 206	2 435	4,01	1,57	2,44
207	Lönegaranti	2 727	5,32	4,79	0,53
208	Deponeringar, adm o fördeln medel, allm arvsf mm	49	0,03	0,02	0,00
2081	Deponerade medel	2 090	3,44	2,13	1,32
2082	Allmänna arvsfonden	90	0,16	0,14	0,02
211	Allmän kameraövervakning	4	0,01	0,01	0,00
2111	Anmälningar allmän kameraövervakning	90	0,19	0,18	0,01
2112	Ansökningar allmän kameraövervakning	937	1,92	1,35	0,57
2113	Tillsyn allmän kameraövervakning	154	0,30	0,17	0,13
212	Bevakningsföretag m.m.	150	0,22	0,14	0,08
2121	Auktorisation av bevakningsföretag, utbildningsföretag	399	0,82	0,76	0,05
2122	Godkännande av väktare	936	1,96	1,94	0,02
2123	Tillsyn av bevakningsföretag m.m.	319	0,59	0,54	0,05
2124	Godkännande av skyddsvakt	88	0,19	0,18	0,01
213	Ärenden enligt ordningslagen mm överklaganden polisbeslut	45	0,07	0,07	0,00
2131	Lokala föreskrifter skydda människor mot fara	12	0,02	0,02	0,00
2132	Kommunala ordningsföreskrifter	7	0,01	0,01	0,00
2133	Överklaganden av polismyndighets beslut	1	0,00	0,00	0,00
214	Delgivning, viten, diverse förordnanden	128	0,22	0,22	0,00
2141	Delgivning	808	1,55	1,46	0,09
2142	Viten	-1	0,00	0,00	0,00
2143	Diverse förordnanden, vigsselförrättare, notarius publicus m.m.	807	0,60	0,60	0,00
215	Lotterier, bingo m.m.	0	0,00	0,00	0,00
2151	Tillstånd lotteri och bingo m.m.	173	0,33	0,33	0,00
218	Jakt och viltvård	333	0,44	0,42	0,01
2181	Tillstånd jakt och viltvård	219	0,40	0,40	0,00
2183	Licensområden (även älgskötselområden)	389	0,30	0,30	0,00
2184	Älgvårdsfonden bidrag	20	0,44	0,44	0,00
2185	Viltskador	137	0,15	0,15	0,00
2186	Tillsyn jakt och viltvård	5	0,01	0,01	0,00
219	Övriga ärenden inom område 20-21	5	0,01	0,01	0,00
2192	Minoritetsspråk	44	0,05	0,05	0,00
20-21	Totalt Övrig förvaltning exklusive OH	27 401	41,83	32,28	8,91
	Andel av myndighetsövergripande kostnader (10+11)	14 366			
	Totalt Övrig förvaltning inkl OH	41 767			

Kommentarer Tabell C

Belopp på fyrsiffrernivå ingår inte i tresiffrernivån.

Tabell D.1 – Redovisning av vissa ärenden uppdelat på kvinnor, män och juridiska personer

Sakområde och del av sakområde	Antal inkomna ärenden under 2009			Antal beslutade ärenden under 2009			Antal överklagade ärenden under 2009		
	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.
Kommunikationer (24-25, 34), exkl. s.k. gröna ärenden	10 864	39 847	959	11 214	400 005	1 038	516	1 539	22
Regional tillväxt (30)	1		136	1		76			3

Kommentar Tabell D.1

Det är avsändare/mottagare som avgör till vilken kategori i tabellen som ett ärende registreras.

Ärendena avser begäran från infrastrukturmyndigheterna (VV, BV och SL) om Länsstyrelsens yttrande.

Ärendena är således insända av juridiska personer. Länsstyrelsen avger inte beslut, men yttranden, som inte kan överklagbara. När det gäller godkännande av MKB är dock detta att betrakta som ett beslut men som inte är överklagbart. Detta innebär alltså inga siffror under G.

TABELLER - YRKESMÄSSIG TRAFIK, KÖRKORT OCH TRAFIKFÖRESKRIFTER

Tabell E.1 – Länsfakta för verksamhetsgrenen

	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31
Antal fordon i trafik (enligt bilregistret)	1 074 562	1 070 615	1 018 521
Antal körkortsinnehavare	1 188 481	1 146 343	1 129 957
Antal innehavare av taxiförarlegitimation	23 308	22 210	21 676
Antal taxitillstånd	3 094	3 110	3 107
Antal busstillstånd	96	107	114
Antal godstillstånd	2 648	2 742	2 748

Tabell E.2 – Försöksverksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse

	Antal beslutade ärenden	Intäkter tkr	Kostnader tkr (inkl. OH)	Netto tkr	Kostnad per ärende	
					inkl. OH	exkl. OH
Sökande (25311)	403	95	37	59	91	58
Deltagande (25312)	0	362	225	137	0	0
Summa	403	457	262	196	91	58

Tabell E.3 – Ärendetyp (avser endast de ärenden som finansieras via ansökningsavgifter)

	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	Kostnad per ärende	
					inkl. OH	exkl. OH
Ansökan om						
Förhandsbesked för taxiförarlegitimation, 2441	119	72	146	-74	1 230	783
Tillstånd för taxiförarlegitimation, 2442	1 198	808	151	657	126	80
Körkortstillstånd i annat fall, 25100, 25101	23 061	9 926	12 073	-2 147	524	352
Körkortstillstånd efter återkallelse, 25102	3 393	3 842	3 622	220	1 068	738
Förhandsbesked för körkortstillstånd, 25103	86	-7	310	-317	3 605	2 293
Utbyte av utländska körkort, 2512	1 874	74	900	-826	480	306
Förlängning enl. 3 kap. 12 § kkl (1998:488), 2513	6 198	2 071	1 988	84	321	236
Dispenser, 2514	401	1 230	120	1 110	300	191
Ansökan om traktorkort före fyllda 16 år (särskilda skäl), 2515	0*	0	29	-29	0	0
Summa	36330	18 016	19 340	-1 323	7 653	4 979

Kommentar Tabell E.3

När det gäller ansökan om traktorkort före fyllda 16 år så finns det sannolikt inga ärenden, dock kan enstaka finnas under annan ärendegrupp.

TABELL LIVSMEDELSKONTROLL, DJURSKYDD OCH ALLMÄNNA VETERINÄRA FRÅGOR

Tabell F.1 – Länsfakta inom Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsfakta	2009-12-31		2008-12-31		2007-12-31	
Antalet verksamma veterinärer i länet (kliniker*)	198		169		169	
varav män/kvinnor	0	0	40	129	40	129
Antal inspektörer inom djurskyddskontroll, st/åa	15/14		39/12,32		36/14,78	
varav män/kvinnor	1	14	14/25	3/9	11/25	3/11

Kommentar Tabell F.1

Då det i officiella utdrag även finns med ett stort antal pensionerade veterinärer har vi valt att redovisa antalet verksamma veterinärer som arbetar på kliniker.

TABELLER REGIONAL TILLVÄXT

Tabell G.1 – Fördelning av beslut per ändamål 2009 (tkr)

	2009	2008	2007
1. Regionalt investeringsstöd	0	0	0
2. Regionalt bidrag till företagsutveckling	598	832	1 216
3. Stöd till kommersiell service	1 997	1 122	784
4. Sysselsättningsbidrag	0	0	0
5. Såddefinansiering	0	0	0
6. Regional projektverksamhet (totalt)	6 468	9 482	8 446
varav regionala tillväxtprogram eller motsvarande	3 692	4 702	5 420
varav EG:s strukturfondsprogram	2 776	4 780	2 263
varav kommersiell service			
varav övrigt			240
7. Uppföljning och utvärdering	0	0	0
Totalt	9 063	11 436	10 446
Ändamål 1-5 (företagsstöd). Beslut som avser avser medfinansiering EG:s strukturfondsprogram	0	0	1 218

Kommentar Tabell G.1

Med beslut avses beslut som fattas under året och som betalas ut under året eller något av de påföljande åren. Uppgifter fylls endast i avseende ändamål för vilka respektive länsstyrelse disponerar medel. Under regional projektverksamhet anges den totala summan beslut samt andel av den totala summan som avser medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram och regionala tillväxtprogram eller motsvarande näringslivsorienterade program inom den regionala tillväxtpolitiken samt projektmedel till kommersiell service (ej ändamål 3) och eventuella övriga områden (exklusive ändamål 7). Beslut om återföring har inte medtagits ovan.

Tabell G.2 – Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till ekonomiska föreningar (t.ex. kooperativ verksamhet) (tkr)

	2009	2008	2007
Företagsstöd	0	0	0
Regional projektverksamhet	0	0	0
Totalt	0	0	0
Redovisade belopp ska inkludera ev. medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram			

Tabell G.3 – Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till lokala och regionala resurscentra för kvinnor (tkr)

	2009	2008	2007
Lokala och regionala resurscentra för kvinnor	0	0	150

Tabell G.4 – Kostnader för strukturfondsadministrationen

Strukturfondsadministration (tkr)	Ramanslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbets-krafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturfondsadministration	274	25 346	1,10
- varav beredningssekretariat			
- varav förvaltningsmyndighet			
- varav utbetalande myndighet			
- varav urvalskontroll			

Tabell G.5 – länsfakta inom EU-stöd

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2009	2008	2007
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
- varav Artikel 33 (inom mål 1-området)			
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut			
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där jordbruksverket har gjort utbetalningen	254 657	251 426	236 581
- varav Mål 1			
- varav Leader +			
- varav miljöersättningar	41 050	46 833	45 988
- varav kompensationsbidrag	1 223	1 588	1 489
- varav startstöd	375	1 125	0
- varav investeringsstöd	2 456	14 370	981
- varav gårdsstöd	191 553	187 510	188 123
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	14 735	13 732	14 452

TABELLER HÅLLBAR SAMHÄLLSPLANERING OCH BOENDE

Tabell H.1 – Tillsyn i länet enligt plan- och bygglagen (antal)

Sakområde och del av sakområde	Tillsyns-objekt	Tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats ¹⁾
Tillsyn över planväsendet enligt PBL (404)	26	26	0
Tillsyn över byggnadsväsendet enligt PBL (404)	43 ⁽²⁾	28 ⁽³⁾	3 ⁽⁴⁾
Summa	69	54	3

Kommentar Tabell H.1

1. brister som återrapporteras i tabellen ska avse brister i tillsynen där länsstyrelsen beslutat att rikta kritik.
2. avser tillsynsärenden inkomna under 2009
3. avser beslut fattade under 2009 i tillsynsärenden
4. avser tillsynsärenden där Länsstyrelsen riktat kritik mot kommunens handläggning

Tabell H.2 –Bidrag för vilka Länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)

	2009	2008	2007
Boverket: Engångsbidrag	426 255	519 072	378 016
Boverket: Periodiska bidrag totalt	221 347	280 599	378 601
Totalt	647 602	799 671	756 617
<i>varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år</i>	25 494	57 210	95 889

Tabell H.3 –Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet

Kompletta	2009	2008	2007
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (dagar)	0*	276	184
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0*	100	100
Nybeviljade investeringsbidrag till hyresbostäder (dagar)	963	0*	217
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	100		100
Nybeviljade investeringsstimulans till hyres-/studentbostäder (dagar)	963	0*	223
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	100		100

Kommentar Tabell H.3

* Kompletta ärenden saknas.

Tabell H.4 – Beslut om stöd (antal första beslut)

	2009	2008	2007
Reguljära stöd			
Räntebidrag nybyggnad, 1993 års regelsystem	6	60	162
Räntebidrag ombyggnad, 1993 års regelsystem	12	65	154
Radonbidrag egnahem	1 015	1 243	677
Tillfälliga stöd			
Konvertering från direktverkande elvärme	98	134	261
Konvertering från oljevärme	1	391	1855
Bidrag till solvärme	112	121	93
Investeringsstimulans till studentbostäder	0	0	1
Solvärme till kommersiella lokaler	0	1	0
Investeringsbidrag till hyresbostäder	2	19	78
Investeringsstimulans till hyresbostäder	2	14	77
Stöd för energieffektivisering m.m. (OFFROT)	41	106	190
Investeringsstöd äldreboende	22	21	
Stöd för installation av energieffektiva fönster och bio bränsleeldade uppvärmningssystem i småhus	844	826	
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	161	215	320
Beslut om avslag/avskrivning	74	70	152
Beslut om återkallande	248	108	251
Beslut om utbetalning	2 133	2 285	3 385
Beslut om omprövning efter utbetalning	154	194	213

Kommentar Tabell H.4

Summan av investeringsstimulans till studentbostäder avser beslut i stödärenden för solvärme. Utöver detta har 29 beslut fattats i ärendeslaget stöd till solceller/solel. Utöver ovanstående ärenden har beslut fattats i 14 ärenden för trygghetsskapande åtgärder. Uppgifterna för räntebidrag och tillfälliga stöd avser beviljade, avslag och avskrivna ärenden.

Tabell H.5 – Prövning enligt plan- och bygglagen

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Del av sakområde	Ingående balans 09-01-01	Antal inkomna/ initierade ärenden under 2009	Antal beslutade ärenden under 2009	varav upphävida be- slut enligt PBL 12:3	Utgående balans 09-12-31 (F=B+C-D)	Antal överklagade ärenden under 2009	Antal överklagade ärenden som av- gjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar) ¹	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Prövning av kommunens beslut enligt PBL 12:1 (402)	23	332	319	2	36				33	2
Överklagande av beslut om detaljplan och om- rådesbestämmelser enl. PBL (403)	113	557	558		112	160	195	6	76,69 ⁽¹⁾	0
Överklagande av beslut om bygglov och för- handsbesked enl. PBL (403)	828	1 406	1 378		856	357	353	50	244,55 ⁽¹⁾	1

Kommentar Tabell H.5

(1. I summan ingår ärenden som avser överlämnande till högre instans. Handläggningstiden i dessa ärenden är mycket kort och påverkar därigenom genomströmningstiden för gruppen totalt.

TABELLER KULTURMILJÖ

Tabell I.1 – Länsfakta kulturmiljö

	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	102 000	102 000	102 000
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	183	181	180
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	175	175	175
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	132	132	132
<i>yta (ha)</i>			
Kulturresevat, <i>antal</i>	1	1	1
<i>yta (ha)</i>			
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	100	100	92

Tabell I.2 – Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)

	2009	2008	2007
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	14 735	13 732	14 452

TABELLER NATURVÅRD, SAMT MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDD

Tabell J.1 – Tillsyn inom Naturvård och miljöskydd (antal)

Sakområde och del av sakområde	Tillsyns-objekt i länet ¹⁾	Tillsyns-objekt som varit föremål för tillsyn	Tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats ²⁾
Naturvård och miljöskydd totalt (5)			
varav tillsyn av områdesskydd (515)	355 (3)	35	0
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	88	11	0
varav tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526)	110	12	0
varav tillsyn av skydd för djur- och växtarter (527)	6	2	0
varav tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd (528)	11	7	0
varav tillsyn av vattenverksamhet (535)	1 400 (4)	370	12
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	330	102	0
varav tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer (565)	13	13	0
varav tillsyn av avfall och producentansvar (566)	1	1	0
varav tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (567)	1	1	0
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	300 (5)	7	0
Summa	2615	564	12

Kommentar Tabell J.1

Definitioner till tabell J.1

1) med tillsynsobjekt avses verksamheter, produkter eller anläggningar, dvs. de enheter som är föremål för tillsyn enligt av staten fastställda normer. I de fall där tillsyn görs över andra tillsynsorgan (vanligtvis kommuner) kan tillsynsobjekt avse kommun. I övriga fall ska tillsynsobjekt EJ avse kommun eller kommun-del, då denna är att betrakta som objektansvarig, dvs. den som ansvarar för att tillsynsobjektet uppfyller statens krav.

2) brister som återrapporteras i tabellen ska avse brister i tillsynen där länsstyrelsen beslutat förelägga om rättelse.

3) Definition en av tillsynsobjekt är svår att applicera fullt ut inom naturvården – vissa tillsynsobjekt kan inte räknas till antalet, t.ex. strandskyddsområden, som omfattar i princip alla stränder. Under områdesskydd har därför tagits upp nationalparker, naturreservat, djurskyddsområden och naturminnen. cirka 10% av tillsynsobjekten har besökts och detta är den siffra som anges.

4) Siffran är uppskattad. Cirka 800 dikningsföretag uppskattas ingå i siffran.

5) Uppskattad siffra

TABELL FISKE

Tabell K.1 –Länsfakta inom fiskeområdet

	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31
Antal fiskevårdsområden	54	55	55
Antal yrkesfiskelicenser	40	40	40
Antal fartygstillstånd	33	33	36
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	7	18	10

TABELLER SOCIAL OMVÅRDNAD

Tabell L.1 – Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2009 för Social omvårdnad

Kostnader och årsarbetskrafter för Social omvårdnad	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader Social tillsyn (exkl. OH)	29 154	41,43
- varav Allmänt och övergripande inom social omvårdnad (700)	3 078	4,25
- varav Tillsyn och rådgivning m.m. (701,709)	15 839	23,38
- varav Enskild vårdverksamhet (702)	2 956	5,01
- varav Individärenden (703)	600	0,93
- varav Fördelning av statsbidrag (704)	5 861	6,69
- varav Alkoholärenden (705)	819	1,17
Verksamhetsgrenens andel av myndighets- övergripande kostnader (10 + 11)	15 490	
Totala kostnader Social omvårdnad (inkl. OH)	44 643	

Tabell L.2 – Social omvårdnad - antal tillsynsobjekt (antal)

Sakområde och del av sakområde	Tillsyns-objekt i länet ¹⁾	Tillsynsobjekt av dessa som varit föremål för någon form av verksamhetstillsyn	Tillsyns-objekt där Ist lämnat kritik i verksamhetstillsynen	Antal ggr när Ist beslutat om tidplan för när påtalade brister ska vara åtgärdade
Äldreomsorg	835	76	39	34
Handikappomsorg	1 336	37	24	13
Individ och familjeomsorg	1 211	58	34	25
<i>varav – barn och familj</i>	898	25	12	11
– missbruk	189	28	17	9
– ekonomiskt bistånd	87	2	2	2
– familjerätt	37	3	3	3
– familjerådgivning	0	0	0	0
Summa:	3 382	171	97	72

Kommentar Tabell L.2

Definition till tabell L.2

1 Med ett tillsynsobjekt avses till exempel en institution (HVB), en särskild boendeform, en daglig verksamhet eller en öppenvårdsverksamhet i offentlig eller privat regi som länsstyrelsen har tillsyn över, oavsett om verksamheten står under löpande tillsyn av socialnämnden i den kommun där verksamheten bedrivs. Med ett tillsynsobjekt avses även myndighetsutövningen inom ekonomiskt bistånd, missbruk, familjer och barn samt familjerätt inom området individ- och familjeomsorg inom en kommun, en kommundel eller en stadsdel. Dessutom avses myndighetsutövningen inom handikappomsorg eller äldreomsorg i en kommun, en kommundel eller en stadsdel som ett objekt. Men inom de olika omsorgsgrenarna räknas verksamheter som egna objekt. Varje äldreboende är ett objekt, varje gruppboende ett objekt, hemtjänsten i en kommun eller en kommundel ett objekt, ekonomiskt bistånd i en kommun ett objekt o.s.v. Med tillsynsobjekt avses däremot inte ett individärende.

Tabell L.3 – Social omvårdnad. Antal inspektioner/kontroller

Genomförda granskningar		Inriktning barn och unga	Inriktning missbruk	Inriktning psykosociala problem
Antal granskade hem för vård eller boende (HVB)	Privata	14	8	4
	Offentliga	-	-	-
	Oanmälda besök ¹	3	-	-
Genomförda granskningar		Äldre	Funktionshindrade	varav psykiskt funktionshindrade
Antal granskade särskilda boendeformer	Privata	21	13	4
	Offentliga	32	4	-
	Oanmälda besök ¹	10	0	0
Antal granskningar	Hemtjänstenheter	5	-	-
	Boendeserviceenheter	-	-	4
	Missbruk	Barn och unga	Äldreomsorg	Stöd och service till funktionshindrade
Antal granskade kommuner	26	3	8	3
Antal granskade kommundelar	13	3	3	1

Kommentar Tabell L.3

1 Under oanmälda besök anges antal oanmälda besök, inte antal HVB eller särskilda boendeformer där man gjort oanmälda besök

Tabell L.4 – Personal som arbetar med tillsyn, rådgivning, information och tillstånd inom de olika områdena

	Ekonomiskt bistånd	Missbruk	Barn och unga	Familjerätt	Äldreomsorg	Stöd och service till funktionshindrade
Antal personal	10	10	10	10	10	9
varav antal på heltid	-	2	6	0	8	6
varav antal mer än 50 procent	1	4	2	0	0	1

TABELL JÄMSTÄLLDHET

Tabell M.1

Kostnader/intäkter för sakområde Jämställdhet	2009	2008	2007
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	7 795	9 603	21 317
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	877	2 732	4 754
varav övrig finansiering (tkr)	6 918	6 871	16 563
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,70	2,50	6,20
Verksamhetsintäkter	4 093	8 627	12 014

Kommentar Tabell M.1

Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Tabell B.2 – Årsarbetskrafter 2007-2009

VÄS-KOD	Sakområden och myndighets- övergripande verksamhet	2009	2009	2009	2008	2007
		totalt	varav kvinnor	varav män	totalt	totalt
20-21	Övrig förvaltning	41,83	32,28	8,91	39,6	35,9
24	Yrkesmässig trafik	10,20	7,36	2,84	10,2	9,3
25	Körkort och trafikföreskrifter	55,98	47,13	8,85	53,1	46,7
28	Livsmedelkontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	24,40	23,18	1,22	7,4	6,5
30	Regional utveckling	17,55	11,49	6,07	15,4	16,4
34	Infrastrukturplanering	4,03	1,63	2,40	4,9	7,2
40	Hållbar samhällsplanering och boende	37,21	26,02	11,19	32,9	35,2
41	Stöd till boende	4,10	3,32	0,78	4,8	7,9
42	Omställning av energisystem	0,12	0,07	0,04	0,2	0,8
43	Kulturmiljö	11,10	7,34	3,76	11,3	11,9
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	14,63	3,40	11,23	14,8	16,4
50	Övergripande och gemensam för naturvård och miljöskydd	29,94	20,66	9,28	27,3	31,6
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddande områden	14,98	6,00	8,98	10,8	12,9
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3,56	1,79	1,77	3,3	2,8
53	Vattenverksamhet	13,36	5,30	8,06	12,1	8,4
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,00	0,00	0,00	0	0,3
55	Miljöfarlig verksamhet	8,42	4,94	3,48	9,2	10
56	Övrig miljö- och hälsoskydd	1,44	1,12	0,32	1,3	1,4
57	Förorenade områden, efterbehandling	4,13	1,31	2,82	3,1	5,5
58	Restaurering	0,00	0,00	0,00	0	0,1
60	Lantbruk	21,36	15,55	5,81	21	18,3
61	Rennäring m.m (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,00	0,00	0,00	0	0
62	Fiske	1,49	0,61	0,88	1,3	2
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0,00	0,00	0,00	0	0
70	Social omvårdnad	41,43	34,02	7,40	35,3	38,3
80	Jämställdhet	6,57	4,49	2,05	5,9	12,6
85	Integrationer	8,06	4,92	3,14	9,5	6,4
	SUMMA PRODUKTION	375,88	263,93	111,27	334,70	344,80
10	Myndighetsövergripande verksamhet	22,15	12,34	8,56	20	20,3
11	Administration och intern service	33,06	19,97	13,08	47	52,2
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	431,09	296,24	132,91	395,50	417,30
99	Resurssamverkan ¹⁾	0,48	0,01	0,47	0	0,00
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	431,57	296,25	133,38	395,50	417,30

Finansiell redovisning

RESULTATRÄKNING (tkr)

Verksamhetens intäkter		2009	2008
Intäkter av anslag	Not 1	278 697	257 468
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	Not 2	43 360	38 855
Intäkter av bidrag	Not 3	133 281	85 062
Finansiella intäkter	Not 4	339	2 026
Summa		455 677	383 411

Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	Not 5	-267 604	-241 763
Kostnader för lokaler		-46 002	-43 604
Övriga driftkostnader	Not 6	-140 645	-93 549
Finansiella kostnader		-187	-397
Avskrivningar och nedskrivningar		-3 016	-3 212
Summa		-457 454	-382 525

Verksamhetsutfall	-1 777	886
--------------------------	---------------	------------

Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten		21 605	19 167
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet		-21 605	-19 167
Saldo		0	0

Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	Not 7	3 664	25 232
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	Not 8	813 139	475 586
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	Not 9	111 037	102 988
Finansiella intäkter		0	797
Avsättning till/upplösning av fonder för transfereringsändamål	Not 10	-64	183
Lämnade bidrag	Not 11	-897 156	-583 637
Saldo		30 620	21 149

Årets kapitalförändring	Not 12	28 843	22 035
--------------------------------	---------------	---------------	---------------

BALANSRÄKNING (tkr)

TILLGÅNGAR		2009-12-31	2008-12-31
Immateriella anläggningstillgångar Not 13			
Rättigheter o andra immateriella anläggningar		188	357
<i>Summa immateriella anläggningstillgångar</i>		188	357
Materiella anläggningstillgångar Not 14			
Förbättringsutgifter på annans fastighet		165	0
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		3 127	5 105
<i>Summa materiella anläggningstillgångar</i>		3 292	5 105
Finansiella anläggningstillgångar			
Utlåning	Not 15	27	27
<i>Summa utlåning</i>		27	27
Varulager m.m.			
Fastigheter	Not 16	105	105
<i>Summa fastigheter</i>		105	105
Fordringar			
Kundfordringar		1 224	2 248
Fordringar hos andra myndigheter	Not 17	78 124	133 309
Övriga fordringar	Not 18	118 491	81 833
<i>Summa fordringar</i>		197 839	217 390
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	Not 19	10 960	11 798
Upplupna bidragsintäkter	Not 20	21 658	9 649
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>		32 618	21 447
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	Not 21	68 552	76 551
<i>Summa avräkning statsverket</i>		68 552	76 551
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgälden	Not 22	62 089	41 252
Övriga tillgodohavanden i Riksgälden	Not 23	255 774	269 779
Kassa, postgiro och bank		173	181
<i>Summa kassa och bank</i>		318 036	311 212
SUMMA TILLGÅNGAR		620 657	632 194

BALANSRÄKNING (tkr)

KAPITAL OCH SKULDER		2009-12-31	2008-12-31
Myndighetskapital			
Donationskapital	Not 24	140	148
Balanserad kapitalförändring	Not 25	73 613	39 111
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		28 843	22 035
<i>Summa myndighetskapital</i>		<i>102 596</i>	<i>61 294</i>
Fonder			
Fonder		509	439
<i>Summa fonder</i>		<i>509</i>	<i>439</i>
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner	Not 26	4 088	17
<i>Summa avsättningar</i>		<i>4 088</i>	<i>17</i>
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	Not 27	3 353	5 335
Skulder till andra myndigheter	Not 28	30 914	42 700
Leverantörsskulder		15 423	15 376
Övriga skulder		14 858	27 103
Depositioner	Not 29	255 232	270 654
<i>Summa skulder m.m.</i>		<i>319 780</i>	<i>361 168</i>
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	Not 30	15 120	15 856
Oförbrukade bidrag	Not 31	178 564	193 420
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>		<i>193 684</i>	<i>209 276</i>
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		620 657	632 194

ANSLAGSREDOVISNING

Redovisning mot anslag (tkr)

Anslag	Ingående över- föringsbelopp	Årets tilldelning enl reglerings- brev	Omdisp anslags- belopp	Utnyttjad del av medgivet över- skridande	Indragning	Totalt disp belopp	Utgifter	Utgående över- föringsbelopp
RAM 01 05 001 Länsstyrelsen i Stockholms län	4 249	275 850	460		-76	280 483	276 556	3 927
RAM 19 01 001 Allmänna regional- politiska åtgärder	58	8 300				8 358	8 277	81
RAM 26 01 004 Övergångseffekter av kostnadsmässig anslagsavräkning				475		475	475	0
RAM 22 37 07 001 002 IT-infrastruktur	3 297				-3 297			0
Summa	7 604	284 150	460		-3 373	289 316	285 308	4 008

1:5 Länsstyrelsen i Stockholms län

Finansiella villkor: anslagskredit 13 793 tkr, låneram 8 000 tkr, och räntekontokredit 16 350 tkr.

19:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder

Anslag för allmänna regionalpolitiska åtgärder under villkor som medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram eller för åtgärder och insatser inom ramen för regionala tillväxtavtal. Villkor för anslagsposten är att maximalt 500 tkr får användas för uppföljning och utvärdering. Finansiella villkor: anslagskredit 830 tkr, bemyndiganderam 8 000 tkr.

26:1 Övergångseffekter av kostnadsmässig anslagsavräkning

Länsstyrelsen i Stockholms län har under år 2009 fått disponera 475 tkr i form av ett medgivet överskridande.

22:37 IT-infrastruktur

Anslaget avslutades under år 2009.

Redovisning mot inkomsttitel (tkr)

Inkomsttitel	Benämning	2009	2008
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	4 547	5 342
2537	Miljöskyddsavgift	5 469	4 696
2539	Täktavgift	578	687
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter (Stiftelser)	9 500	4 433
2714	Sanktionsavgifter	1 447	3 524
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	24	441
9455	Lotteriavgifter	40	44
Summa		21 605	19 167

Redovisning mot bemyndiganden (tkr)

Anslag/ anslags- benämning	Tilldelad bemyndi- ganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandens fördelning per år				
				2010	2011	2012	2013	2014
19 33 01 001 Allmänna Regional- politiska åtgärder	8 000	2 724	3 129	1 859	795	300	175	0

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisning av sjukfrånvaron i procent	2009	2008
Total sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda arbetstiden	3,4	3,8
Kvinnor	3,8	4,4
Män	2,6	2,6
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 år och yngre i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för den åldersgruppen	2,9	2,1
Kvinnor	3,6	2,6
Män	1,2	1,0
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30-49 år i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för den åldersgruppen	2,9	2,8
Kvinnor	3,3	3,4
Män	3,1	1,7
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 år och äldre i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för den åldersgruppen	4,1	5,0
Kvinnor	4,4	5,6
Män	3,6	3,7
Andelen av total sjukfrånvaro som har varat sammanhängande i en period om 60 kalenderdagar eller mer	25,9	49,5
Kvinnor	24,3	51,6
Män	31,1	42,4
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 år och yngre som har varat sammanhängande i en period om 60 kalenderdagar eller mer	0,0	0,0
Kvinnor	0,0	0,0
Män	0,0	0,0
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30-49 år som har varat sammanhängande i en period om 60 kalenderdagar eller mer	10,1	10,5
Kvinnor	11,7	13,1
Män	5,1	1,4
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 år och äldre som har varat sammanhängande i en period om 60 kalenderdagar eller mer	15,8	39,0
Kvinnor	12,6	38,5
Män	26,1	41,0

Ersättningar och andra förmåner

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till ledande befattningshavare samt ledamöter i myndighetens råd under perioden 1 januari 2009 till 31 december 2009. Redovisningen upptar enbart ersättningar från Länsstyrelsen i Stockholms län.

	Lön och andra ersättningar (kr)	Skattepliktiga förmåner (kr)
Landshövding Per Unckel	1 127 240	194 516*
* Avser tjänstebostad i Tessinska palatset.		
Länsöverdirektör Stig Orustfjord	909 220	0

Insynsrådet

Erik Langby	0
Carin Jämtin	0
Ingrid Dahlberg	0
Harriet Wallberg-Henriksson	0
Peter Egardt	0
Margareta Stenbock von Rosen	0
Minoo Akhtarzand	0
Anna Ekström	0

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Länsstyrelsens årsredovisning följer de principer som fastställts i Förordning om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605) samt Förordning om myndigheters bokföring (2000:606). Beloppen redovisas i tusentals kronor (tkr) där inte annat anges.

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor har bokförts till och med 11 januari 2010. Därefter har inkomna fakturor eller uppgift om kommande fakturering bokförts som periodavgränsningspost. Beloppsgräns för periodavgränsningsposter har fastställts till 50 000 kr. För år 2008 gällde samma belopp.

För att uppnå enhetlighet behandlas samtliga periodavgränsningsposter lika oberoende av finansieringskälla.

Värdering av tillgångar och skulder

Fordringar har upptagits med det belopp varmed de beräknas inflyta. Fordringar inom lönegarantiområdet skrivs ned till 5 procent vilket motsvarar det erfarenhetsmässiga sambandet mellan utbetalningar och utdelningar.

Fakturerade fordringar som inte betalats efter en andra påminnelse redovisas som befarade förluster. Fordringar överlämnade till Kronofogdemyndigheten som inte indrivits inom ett år avförs som konstaterade kundförluster.

Fordringar och skulder avseende externt finansierade bidragsprojekt redovisas under periodavgränsningsposterna upplupna bidragsintäkter respektive oförbrukade bidrag.

Övriga tillgångar och skulder värderas till anskaffningsvärdet. Fordringar och skulder i utländsk valuta omräknas enligt gällande kurs per 31 december enligt försiktighetsprincipen varvid skulden uppräknas om kursen är högre och fordringen nedskrivs om kursen är lägre på balansdagen.

Anläggningstillgångar

Som materiella anläggningstillgångar har upptagits förbättringar på annans fastighet, möbler, maskiner och övriga inventarier som anskaffats för stadigvarande bruk och inte avser enstaka kompletteringar.

Redovisning som anläggningstillgång sker vid ett anskaffningsvärde på minst 10 000 kr och beräknad livslängd på minst tre år. På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning utifrån bedömd livslängd. Förbättringsutgifter på annans fastighet med en ekonomisk livslängd över 3 år och ett värde om minst 100 000 kronor aktiveras.

Avskrivningar enligt plan beräknas på en ekonomisk livslängd av 4 år för maskiner

och fordon och 5 år för övriga inventarier. Förbättringsutgifter på annans fastighet skrivs av enligt beräknad livslängd under kvarvarande hyresavtalsperiod. Det omförhandlade hyresavtalet gäller i 10 år fr o m 1 januari 2005, vilket innebär att avskrivningstiden för framtida förbättringsutgifter kommer att variera med antalet kvarstående år i hyresavtalet. Immateriella anläggningstillgångar beräknas ha en ekonomisk livslängd på 3 år.

Lönegaranti

Redovisning av lönegarantiersättningar sker i enlighet med Ekonomistyrningsverkets skrivelse Redovisning av lönegarantiersättning ESV-dnr 69-1052/2002. Skälet är bland annat att spårbarheten till de olika transaktionerna tydliggörs på ett bättre sätt.

Övriga upplysningar

Under år 2009 har en övergång skett till kostnadsmässig anslagsavräkning. Det innebär att statliga myndigheternas förvaltningskostnader från och med budgetåret 2009 ska avräknas mot anslag det år till vilket kostnaden hänförs.

Övergången till kostnadsmässig anslagsavräkning har år 2009 inneburit en högre belastning på anslaget för vilket länsstyrelsen medgivit ett anslagsöverskridande med 475 tkr. Anslagsöverskridandet har förts mot anslagspost 2601004

Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning.

Konkret har kostnadsmässig anslagsavräkning under året bland annat inneburit att kostnad för intjänad semester har anslagsavräknas månadsvis vid intjänandet. Vidare att avsättningar för egna pensionsåtaganden har skuldförts i sin helhet och anslagsavräknats vid beslutstillfället. Tidigare års sparad semester hanteras enligt en undantagsregel och anslagsavräknas som tidigare utgiftsmässigt.

Resultaträkning		2009	2008
Not 1	Intäkter av anslag		
	RAM 01 05 001 001 Länsstyrelsen i Stockholms län	274 083	252 263
	RAM 19 01 001 001 Regionala tillväxtåtgärder	4 614	5 129
	RAM 22 37 07 001 002 IT-infrastruktur	0	76
	Summa anslag	278 697	257 468
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Körkortsadministration	18 025	16 758
	Tillsyn pantbanker	74	54
	Djur och lantbruk	187	71
	Alkolås	458	457
	Handledaravgift	6 889	6 329
	Registreringsavgifter för jaktområden	283	0
	Summa	25 916	23 669
	Avgifter som tagits ut med stöd av 4 § avgiftsförordningen	16 006	9 737
	Övriga avgifter och ersättningar	1 438	5 449
	Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	43 360	38 855
Not 3	Intäkter av bidrag		
	Arbetslivsinstitutet	0	6
	Arbetsförmedlingen	1 758	1 617
	Banverket	460	40
	Boverket	560	1 354
	Fiskeriverket	62	333
	Försvarmakten	0	205
	Integrationsverket	0	-13
	Kammarkollegiet	2 705	7
	Krisberedskapsmyndigheten	292	18 910
	Migrationsverket	-928	0
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	2 534	0
	Naturvårdsverket	38 267	33 005
	Rikspolisstyrelsen	246	51
	Regeringskansliet	13 635	2 128
	Riksdagsförvaltningen	0	-3
	Riksantikvarieämbetet	3 142	2 760
	Rådet för Europeiska socialfonden	34 114	0

Skogsstyrelsen	22	212
Socialstyrelsen	1 511	3 806
Statens Energimyndighet	0	30
Statens folkhälsoinstitut	1 219	2 026
Statens Jordbruksverk	2 706	6 669
Statens Räddningsverk	21	96
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	397	473
Sveriges Lantbruksuniversitet	46	64
Tillväxtverket	10 192	0
Valmyndigheten	601	0
Verket för näringslivsutveckling	6 629	2 449
Vägverket	205	205
Verket för Innovationssystem	0	1 153
Övriga länsstyrelser	1 507	4 689
Övriga statliga myndigheter	931	0
Summa inomstatliga	122 834	82 272
EU	2 757	1 548
Kommuner/landsting	3 173	971
Privata företag	4 041	0
Övriga utomstatliga	475	271
Summa utomstatliga	10 446	2 790
Total summa	133 280	85 062

Not 4 Finansiella intäkter

Räntekonto Riksgälden	289	1 934
Övriga ränteintäkter	50	92
Summa finansiella intäkter	339	2 026

Not 5 Kostnader för personal

Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enl lag och avtal)	176 805	158 638
Kostnader för personal brutto	267 604	241 763

Not 6 Övriga driftskostnader

Ökningen mellan bokslut 2008 och 2009 beror i huvudsak på ökade kostnader för konsulttjänster inom projekt för regional utveckling (se Sakområde Regional tillväxt i resultatredovisningen). Ytterligare en orsak till ökningen av övriga driftskostnader är ökade kostnader för IT.

Not 7 Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag

Anslag

RAM 01 05 001 001 Länsstyrelsen i Stockholms län	0	310
RAM 19 01 001 001 Regionala tillväxtåtgärder	3 664	3 319
RAM 22 37 07 001 IT-infrastruktur	0	21 603
Summa	3 664	25 232

Not 8 Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag

Kammarkollegiet	691 271	347 914
Naturvårdsverket	15 991	11 144
Regeringskansliet	102 951	94 407
Socialstyrelsen	0	15 400
Verket för näringslivsutveckling	663	3 184
Fiskeriverket	1 132	1 076
Riksantikvarieämbetet	411	516
Statens Folkhälsoinstitut	720	0
Övriga statliga myndigheter	0	1 945
Summa	813 139	475 586

Not 9 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag

Medel från privata företag lönegaranti	76 219	90 238
Periodisering erhållna medel och befarade förluster lönegaranti	34 678	12 763
Medel från övriga	141	-13
Summa	111 038	102 988

Not 10 Avsättning till/upplösning av fonder för transfereringsändamål

Älgvårdsfonden

Intäkter	0	250
Kostnader	0	-326
Erhållna medel	93	-13
Lämnade bidrag	-54	0
Upplösning av/avsättning till fond	39	-89
Bygdemedel		
Intäkter	25	29
Lämnade bidrag	0	-123
Upplösning av/avsättning till fond	25	-94
Summa upplösning av/avsättning till fonder	-64	183

Not 11 Lämnade bidrag

Kammarkollegiet	54	0
Kungliga tekniska högskolan	333	300
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	1 105	0
Malmö högskola	620	0
Regeringskansliet	27	0
Statens jordbruksverk	0	17
Stockholms universitet	332	847
Vägverket	32	
Övriga länsstyrelser	35	30
Övriga myndigheter	0	13
Summa inomstatliga	2 538	1 207
Lämnade bidrag till enskilda, Lönegaranti	769 776	421 632
Kommuner/landsting	100 999	136 336
EU	15	330
Övriga	23 828	24 132
Summa utomstatliga	894 618	582 430
Summa totalt	897 156	583 637

Not 12 Årets kapitalförändring

Körkortsadministration	-1 271	502
Alkolås	-92	46
Handledaravgift	-282	-462
Tillsyn pantbanker	7	-1
Djur och lantbruk	-466	-205
Resurssamverkan	-179	0
Summa avgiftsfinansierad verksamhet	-2 283	-120
Förändring semesterlöneskuld ej anslagsfinansierad	506	0
Summa semesterlöneskuld	506	0
Lönegaranti konkurser	27 460	15 276
Lönegaranti företagsrekonstruktioner	3 160	5 777
Summa lönegaranti	30 620	21 053
Periodiseringar som påverkade 2008 års kapitalförändring	0	1 102
Summa övrigt	0	1 102

Summa årets kapitalförändring	28 843	22 035
-------------------------------	--------	--------

Balansräkning	2009	2008
Not 13 Immateriella anläggningstillgångar		
Ingående anskaffningsvärde	3 623	3 623
Årets anskaffning	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	3 623	3 623
Ingående avskrivningar	-3 266	-3 096
Årets avskrivningar	-169	-170
Utgående ackumulerade avskrivningar	-3 435	-3 266
Summa immateriella anläggningstillgångar	188	357

I samband med byte av redovisningsplan år 2009 har noten för immateriella anläggningstillgångar gjorts om, 2008 års värden har räknats om för jämförelse.

Not 14 Materiella anläggningstillgångar		
<i>Förbättringsutgifter på annans fastighet</i>		
Ingående anskaffningsvärde	8 285	8 285
Årets anskaffning	183	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	8 468	8 285
Ingående avskrivningar	-8 285	-8 234
Årets avskrivningar	-18	-51
Utgående ackumulerade avskrivningar	-8 303	-8 285
Förbättringsutgifter på annans fastighet, bokfört värde	165	0
<i>Maskiner, inventarier, installationer m.m.</i>		
Ingående anskaffningsvärde	26 476	25 793
Årets anskaffning	851	1 022
Utrangering	0	-339
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	27 327	26 476
Ingående avskrivningar	-21 371	-18 718
Årets avskrivningar	-2 829	-2 653
Utgående ackumulerade avskrivningar	-24 200	-21 371
Maskiner, inventarier, installationer m.m., bokfört värde	3 127	5 105
Summa materiella anläggningstillgångar	3 292	5 105

I samband med byte av redovisningsplan år 2009 har noten för anläggningar gjorts om och anläggningar har omklassificerats, 2008 års värden har räknats om för jämförelse.

Not 15 Utlåning*Lantbruk*

IB	27	66
Årets avskrivning/amortering	0	-39
UB	27	27
Summa utlåning	27	27

Not 16 Fastigheter

IB Killinge 10:1	105	105
Årets värdereglering	0	0
UB	105	105
Summa fastigheter	105	105

Not 17 Fordringar hos andra myndigheter

Fordringar hos andra myndigheter har minskat mellan bokslut 2008 och 2009. Det är i huvudsak orsakat av minskade fordringar på Kammarkollegiet för utbetald lönegaranti.

Not 18 Övriga fordringar

Övriga fordringar har ökat mellan bokslut 2008 och 2009 vilket förklaras med ökade fordringar på konkursbon avseende lönegarantiutbetalningar.

Not 19 Förutbetalda kostnader

Statens Fastighetsverk	870	870
Vasakronan AB	9 562	9 979
Övriga förutbetalda kostnader, inomstatliga	250	247
Övriga förutbetalda kostnader, utomstatliga	278	702
Summa förutbetalda kostnader	10 960	11 798

Not 20 Upplupna bidragsintäkter

Upplupna bidragsintäkter, inomstatliga	20 574	5 936
Upplupna bidragsintäkter, utomstatliga	1 084	3 713
Summa upplupna bidragsintäkter	21 658	9 649

Arbetsförmedlingen	127	103
Banverket	1 525	902
Boverket	97	8

Fiskeriverket	24	42
Kammarkollegiet	1 278	0
Krisberedskapsmyndigheten	41	121
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	52	0
Naturvårdsverket	2 903	681
Regeringskansliet	44	0
Riksantikvarieämbetet	398	300
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	10 291	277
Statens jordbruksverk	1 458	1470
Sveriges lantbruksuniversitet	46	0
Statens räddningsverk	0	13
Valmyndigheten	600	0
Verket för näringslivsutveckling	1 370	1442
Vägverket	25	0
Övriga länsstyrelser	295	385
Övriga statliga myndigheter	0	192
Summa inomstatliga	20 574	5 936
EU institutioner eller andra internationella organ	882	3 553
Kommun/Landsting	0	15
Privata sektorn	89	145
Övriga	113	0
Summa utomstatliga	1 084	3 713
Summa	21 658	9 649

Not 21 **Avräkning med statsverket**

Uppbörd

Ingående balans	-1 515	-957
Redovisat mot inkomstitel	-21 605	-19 167
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	15 484	18 609
Skulder avseende uppbörd	-7 636	-1 515

Anslag i icke räntebärande flöde

Ingående balans	1 021	991
Redovisat mot anslag	8 277	30 127
Medel hänförliga till transfereringar m m som betalats till icke räntebärande flöde	-9 062	-30 097
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	236	1 021

Anslag i räntebärande flöde

Ingående balans	-4 249	-6 013
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-276 710	-250 810
Redovisat mot anslag	277 031	252 574
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-3 928	-4 249

Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag

Ingående balans	11 991
Redovisat mot anslag under året enl undantagsregeln	-2 472
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	9 519

Fordran totalt avseende anslag i räntebärande flöde	5 591
---	-------

Övriga fordringar/skulder på SCR

Ingående balans	81 293	183 335
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	1 188 772	642 267
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-1 193 283	-764 168
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	-6 421	11 488
Belopp under utredning	0	8 372
Övriga fordringar och skulder på SCR	70 361	81 294

Summa avräkning med statsverket	68 552	76 551
---------------------------------	--------	--------

Not 22 Behållning räntekonto i Riksgälden

Behållning räntekonto 2009-12-31	62 089	41 252
Beviljad kreditram	16 350	16 350
Beviljad kreditram har inte utnyttjats under år 2009.		

Not 23 Övriga tillgodohavanden i Riksgälden

Räntekonto deponeringar	255 774	269 779
-------------------------	---------	---------

Not 24 Donationskapital

IB	148	156
H Elmqvists fond	1	3
Naturvårdsrådet - Skötselrådet	0	2
Stiftelsen Solstickan	-9	-13
UB	140	148

Not 25 Balanserad kapitalförändring

IB Balanserad kapitalförändring	61 146	39 111
Omföring av ej anslagsavräknade semesterdagar till avräkning statsverket	11 991	0
Avräkning övergångseffekt	476	0
Årets kapitalförändring	28 843	22 035
Summa kapitalförändring	102 456	61 146

Not 26 Avsättningar

Ingående avsättning för pensioner	17	314
Årets pensionskostnad	4 665	-170
Årets pensionsbetalningar	-594	-127
Utgående avsättning för pensioner	4 088	17

*) Ökningen beror på ett ökat antal avsättningar för framtida pensionsutbetalningar.

Not 27 Lån i Riksgälden

IB	5 335	7 653
Nyupptagna lån	1 034	895
Amortering	-3 016	-3 213
UB	3 353	5 335
Låneram	8 000	15 000

Not 28 Skulder till andra myndigheter

Minskningen av balansposten mellan bokslut 2008 och 2009 beror på minskade skulder för arbetsgivaravgifter avseende utbetalda lönegarantiersättningar under december.

Not 29 Depositioner

IB	270 654	243 657
Depositioner - kapital och årsränta	-15 422	26 997
UB	255 232	270 654

Not 30 Upplupna kostnader

Upplupna löner och semesterlöner	9 562	9 767
Upplupna sociala avgifter på löner och semesterlöneskuld	4 598	4 681
Övriga upplupna kostnader, inomstatlig	0	57
Övriga upplupna kostnader, utomstatlig	960	1 351
Summa upplupna kostnader	15 120	15 856

Not 31 Oförbrukade bidrag

Oförbrukade bidrag, inomstatliga	175 451	187 174
Oförbrukade bidrag, utomstatliga	3 113	6 246
	178 564	193 420
Arbetsförmedlingen	730	0
Boverket	1 234	1 957
Fiskeriverket	57	51
Kammarkollegiet	4 097	0
Konsumentverket	780	0
Krisberedskapsmyndigheten	199	1 089
Migrationsverket	571	0
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	759	0
Naturvårdsverket	41 667	30 743
Regeringskansliet	103 561	142 056
Riksantikvarieämbetet	880	870
Rikspolisstyrelsen	14	0
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	1 410	178
SIDA	0	295
Skogsstyrelsen	91	212
Socialstyrelsen	7 287	2 474
Statens folkhälsoinstitut	2 650	800
Statens jordbruksverk	59	0
Statens räddningsverk	15	149
Tillväxtverket	625	0
Valmyndigheten	584	0
Verket för näringslivsutveckling	2 807	5 184
Vägverket	0	33
Övriga länsstyrelser	5 374	1 083
Summa inomstatliga	175 451	187 174
EU institutioner eller andra internationella organ	540	3 037
Kommuner/landsting eller regioner	1 774	2 384
Privata sektorn	761	755
Övriga	38	70
Summa utomstatliga	3 113	6 246
Summa	178 564	193 420

Landshövdingens beslut

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jag bedömer vidare att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Stockholm den 22 februari 2010

Per Unckel
Landshövding

Adress
Länsstyrelsen i Stockholms Län
Hantverkargatan 29
Box 22 067
104 22 Stockholm
Tfn: 08- 785 40 00 (vxl)
www.lansstyrelsen.se/stockholm